

АГАТА КРИСТИ АЗБУЧНИТЕ УБИЙСТВА

Част 13 от „Еркюл Поаро“

Превод от английски: Радка Лафчиева, Жечка Георгиева, 1968

chitanka.info

ПЪРВА ГЛАВА

ПИСМОТО

През юни 1931 година се завърнах от ранчото си в Южна Америка, за да прекарам около половин година на родна земя. Световната икономическа криза не ни беше подминала и животът ни в Аржентина никак не бе лек. Имах да уреждам в Англия някои дела, които се нуждаеха от личната ми намеса. Жена ми остана да се грижи за ранчото.

Струва ми се излишно да споменавам, че една от първите ми работи, щом пристигнах в Лондон, бе да потърся стария си приятел Еркюл Поаро.

Открих го в модерно обзаведена квартира с всички съвременни удобства. Упрекнах го (и той не възрази), че се е настанил там само заради строго геометричните пропорции на сградата.

— Така е, приятелю, симетрията е изключително приятна, не намираш ли?

Отвърнах, че са попрекалили с квадратните форми и намеквайки за една стара шега между нас двамата, попитах дали в този супермодерен дом не карат кокошките да снасят четвъртити яйца.

Поаро се засмя от сърце.

— Значи помниш какво си говорихме? Уви, науката засега не е открила начин да принуди кокошките да се съобразяват с изискванията на модата. Те все така си снасят различни по големина и цвят яйца.

Огледах одобрително приятеля си. Изглеждаше чудесно — на вид не беше остарял дори с един ден.

— Виждам, че си в отлична форма, Поаро. Годиците не ти личат. Бих казал дори, че имаш по-малко бели коси отпреди, ако това бе възможно.

Той се усмихна широко.

— Защо да не е възможно? То си е така.

— Да не би косата ти да се превръща от прошарена в черна вместо обратното?

- Именно.
- Но това не е възможно.
- Нищо подобно.
- Не мога да повярвам. Противоречи на природните закони.
- Ти, Хейстингс, си все тъй наивен и вярващ във възвишеното.

Дори годините не те променят. В едно и също изречение констатираш факта и го обясняваш, без обаче да се усетиш.

Втрених се в него озадачен.

Без да каже дума повече, той отиде в спалнята, донесе едно шишенце и ми го подаде. Взех го, все тъй недоумяващ. Етикетчето гласеше:

РЕВИВИТ
ВЪЗВРЪЩА ЕСТЕСТВЕНИЯ ЦВЯТ НА КОСАТА
РЕВИВИТ НЕ Е БОЯ
В ПЕТ ОТТЕНЪКА: ПЕПЕЛЯВОРУС, КЕСТЕНЯВ,
ТИЦИАНОВОЧЕРВЕН, КАФЯВ И ЧЕРЕН

- Поаро! — възкликнах аз. Та ти си боядисваш косата!
- Аа, най-сетне проумя.
- Ето значи защо ми се видя по-черна отпреди.
- Точно така.
- Боже мой — додадох, след като се съвзех от изненадата. — Няма да се учудя, ако следващия път те заваря с изкуствени мустаци... Или вече си свършил тази работа?

Поаро се намръщи. Мустаците му са неговата слабост. Толкова се гордее с тях. Думите ми го жегнаха.

— Какво говориш, mon ami^[1]! Този ден, дай боже, е все още твърде далеч. Изкуствени мустаци! Quel horreur^[2]!

И ги подръпна енергично, за да ме убеди в истинността им.

— Трябва да призная, че са все тъй разкошни — казах аз.

— N'est pas^[3]? В цял Лондон няма да намериш мустаци като моите.

„И слава богу“, рекох си аз. Но за нищо на света не бих произнесъл тези свои думи на глас — раната би била смъртоносна.

Затова смених темата и го попитах дали упражнява от време на време професията си.

— Знам — рекох, — че от години вече не работиш, но...

— C'est vrais^[4]. Нали се оттеглих в провинцията и се заех с отглеждането на тиквички. Но още преди да започна, стана едно убийство и край на тиквичките. Оттогава... Знам какво ще кажеш, че съм като примадона, която дава прощалното си представление, само че то се повтаря безкрай.

Засмях се.

— Така е — настоя Поаро. — Всеки път си казвам — край! Ала не — появява се нещо ново. Но да ти призная, приятелю, пенсионерският живот никак не ме привлича. Малките сиви клетки — почука се той по главата — хващат ръжда, ако не се упражняват.

— Значи ги упражняваш, но умерено.

— Точно така. Подбирам си делото. Днес Еркюл Поаро се занимава само с каймака на престъпленията.

— Намира ли се каймак?

— Pas mal^[5]. Наскоро едва се отървах.

— От неуспеха ли?

— Какво говориш! — възмути се. — Не. Просто мен... мен... Еркюл Поаро... за малко не ме очистиха.

Аз подсвирих.

— Предприемчив убиец!

— По-скоро небрежен — поправи ме моят приятел. — Именно небрежен. Но стига по този въпрос. Знаеш ли, Хейстингс, в някои случаи гледам на теб като на свой талисман.

— Така ли? В какъв смисъл?

Поаро продължи, без да отговори на въпроса ми.

— Щом чух, че се завръщаш, си рекох: „Нещо ще се случи. Ще тръгнем двамата с теб на лов, както едно време. Но случаят не бива да е обикновен. Трябва да е нещо recherche^[6], нещо изтънчено, fine...“

Той вдъхна на последната непреводима дума целия й букет от отсенки.

— Честна дума, Поаро, като те слуша човек, би помислил, че си поръчваш обяд в Риц.

— А пък убийство не можем да си поръчаме... Така е — въздъхна той. — Но аз вярвам в късмета си, в предопределението, ако

предпочиташ. Твоята съдба е да бъдеш редом с мен и да ме предпазваш от извършването на непростима грешка.

— Какво наричаш непростима грешка?

— Да не забележа очевидното.

Предъвквах тези негови думи, без да проумея смисъла им.

— Е — казах усмихнат след малко, — случило ли се е вече това суперпрестъпление?

— Pas encore.^[7] Поне... Тоест...

Той млъкна и затруднен, сбърчи чело. Ръцете му машинално оправиха няколкото джунджурии, които бях разместил по невнимание.

— Не знам какво да мисля... — додаде бавно.

В тона му имаше нещо толкова особено, че го погледнах изумен.

Лицето му беше все тъй озадачено, намръщено.

После изведнъж кимна решително, прекоси стаята и отиде при писалището до прозореца. Излишно е да споменавам колко педантично беше подредено и систематизирано всичко върху него, така че той веднага намери листа, който му трябваше. После бавно се приближи до мен с отворено писмо в ръка. Прочете го наум и ми го подаде.

— Кажи ми, mon ami, разбираш ли нещо от тази работа?

Взех го от ръцете му заинтригуван. Беше напечатано на машина върху плътна бяла хартия.

„Мистър Еркюл Поаро, дето си въобразявате, че можете да разкривате тайни, които са прекалено заплетени за нашата нещастна дебелоглава английска полиция! Да видим тогава, мистър Умни Поаро, колко сте проникателен! Може би и тази работа няма да се окаже за вас костелив орех? Внимавайте какво ще се случи в Андоувър на 21-ви този месец.

Ваш ABC^[8]“

Погледнах плика. Адресът също беше напечатан на машина.

— Щемпелът е от Лондон, първи пощенски клон — изпревари ме Поаро, като видя, че се заглеждам в клеймото. — Е, какво ще кажеш?

Аз само свих рамене и върнах писмото.

— Трябва да е някой луд.

— Това ли е всичко според теб?

— А на теб не ти ли се струва, че е написано от луд?

— Да, приятелю, струва ми се.

Гласът му беше сериозен. Аз го изгледах с любопитство.

— Май го вземаш на сериозно?

— Лудите трябва да се приемат на сериозно. Те са много опасни.

— Да, разбира се, прав си. Но не това имах предвид. Искан да кажа, че ми звучи по-скоро като нескопосана шега. Може да е добронамерен глупак, обърнал някоя друга чашка повече.

— Comment^[9]? Обърнал какво?

— Нищо, това е само израз. Искан да кажа, че се е насвяткал. Ох, дявол да го вземе, препил.

— Merci, Хейстингс, познат ми е изразът „насвяткал съм се“. Може и да излезеш прав.

— Ти не си ли на това мнение? — попитах аз, изненадан от недоволството в гласа му.

Поаро не каза нищо, само поклати глава, а в очите му се четеше съмнение.

— Взел ли си някакви мерки?

— Какви мерки мога да взема? Показах писмото на Джап. И той беше на твоето мнение. Глупава шега — това бяха думите му. В Скотланд Ярд получават такива всеки ден. Пък и на мен ми се е случвало.

— Но това го вземаш присърце.

— В него има нещо, Хейстингс, което никак не ми харесва — бавно произнесе моят приятел.

Тонът му ми направи силно впечатление.

— Кое именно не ти харесва?

Той обаче само поклати глава, взе писмото и го прибра в писалището.

— Щом като си тъй разтревожен, не можеш ли да направиш нещо?

— Ти си все тъй човек на действието, както виждам. Но какво мога да направя, кажи ми! Полицията в Андоувър видя писмото, но не

му обърна внимание. Не откриха отпечатьци от пръсти. Няма и следи, които да ни насочат към подателя.

— Фактически налице е само твоята интуиция.

— Не го наричай интуиция, Хейстингс. Думата е твърде неподходяща. По-скоро моите знания и опит ми подсказват, че нещо не е в ред...

Той размаха ръце — думите не му достигаха. После отново поклати глава.

— Може пък и да правя от мухата слон. Така или иначе, нищо не можем да предприемем... освен да чакаме.

— Двайсет и първи е в петък. Ако в Андоувър стане някой голям обир, тогава...

— Ах, какво облекчение ще изпитам!

— Облекчение? — облекчих се аз. Тази дума ми се стори съвсем неуместна. — Кражбата може да причини тревога, но едва ли облекчение!

Поаро тръсна енергично глава.

— Гресиш, приятелю. Не разбираш какво се опитвам да ти кажа. Обирът ще ми донесе облекчение, защото ще ми олекне, умът ми ще се освободи от страха.

— Страх от какво?

— От убийство! — произнесе Еркюл Поаро.

---

[1] Приятелю (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Какъв ужас! (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Нали? (фр.). — Б.пр. ↑

[4] Така е (фр.). — Б.пр. ↑

[5] Намира се (фр.). — Б.пр. ↑

[6] Изискано (фр.). — Б.пр. ↑

[7] Още не (фр.). — Б.пр. ↑

[8] ABC (Ей Би Си) — първите букви от английската азбука. ↑

[9] Какво? (фр.). — Б.пр. ↑

ВТОРА ГЛАВА

(НЕ ОТ КАПИТАН ХЕЙСТИНГС)

Мистър Александър Бонапарт Къст^[1] стана от мястото си и се взря с късогледите си очи в бедно обзаведената стая. Гърбът му се бе схванал от дългото седене и той се протегна. Мистър Къст бе всъщност доста висок, ала прегърбената стойка и късогледият поглед създаваха погрешното впечатление, че е дребен.

Той се приближи до вратата и извади от джоба на износеното сако, окачено на нея, кутия евтини цигари и кибрит. Запали и се върна при масата. Взе един железопътен справочник, прелисти го, после прочете отново написания на машина списък и отметна с писалка първото име.

Беше четвъртък, двадесети юни.

---

[1] На английски името Къст се изписва със „С“ — Б.пр. ↑

ТРЕТА ГЛАВА

АНДОУВЪР

Предчувствията на Поаро относно анонимното писмо ми направиха силно впечатление, но трябва да призная, че когато двадесет и първи наистина настъпи, цялата история ми бе изхвъркнала от съзнанието и единственото нещо, което ми напомни за нея, беше посещението на главния инспектор от Скотланд Ярд мистър Джап при моя приятел. Познавахме се от дълги години и той сърдечно ме поздрави.

— Та това е капитан Хейстингс, завърнал се от дивата пустош на... Как му беше името? Като ви гледам пак заедно, напомняте ми за едно време. Изглеждате много добре, капитане. Само дето косата ви е пооредяла. Но какво да се прави — всички вървим натам. И моята взе да капе.

Аз се намръщих. Бях убеден, че благодарение на грижливия начин, по който решех косата си на темето, леката прозирност, за която Джап намекна, е почти незабележима. Както и да е. Джап никога не се е отличавал с тактичност спрямо мен, затова направих добродушна гримаса и се съгласих, че никой от нас не се е подмладил.

— С изключение на мосю Поаро — рече Джап. — Той става за реклама на препаратите против косопад. А и растителността под носа му е по-пищна отвсякога. На всичко отгоре на преклонна възраст стана център на вниманието. Има пръст във всички знаменити афери на деня, било то тайнствени убийства във влакове и самолети или във висшите кръгове — мосю Поаро е навсякъде. Откакто се оттегли от активна дейност, много се прочу.

— Аз вече казах на Хейстингс, че съм като примадона, която непрекъснато дава прощалното си представление — съгласи се Поаро и се усмихна.

— Няма да се учудя, ако накрая разследва и собствената си смърт — додаде Джап и гръмко се разсмя. — Каква чудесна мисъл! Като от книга.

— Ще оставим това разследване за Хейстингс — каза Поаро и намигна.

— Ха-ха! Хубава шегичка! — изкикоти се Джап.

Не ми стана ясно защо тази мисъл му се стори толкова забавна. Дори намерих, че е проява на лош вкус. Поаро, горкичкият, беше доста напреднал с годините и подобни шегички едва ли го радваха.

Може би се издадох какво мисля, понеже Джап промени темата.

— Чухте ли за анонимното писмо на мосю Поаро? — попита.

— Показах му го онзи ден — отговори моят приятел.

— Вярно! — възкликнах аз. — Съвсем го забравих! Чакайте да видя за кога ставаше дума.

— За двайсет и първи — рече Джап. — Затова се и отбих. Двайсет и първи беше вчера и от любопитство се отбих снощи в Андоувър. Наистина се оказа шегичка. Нищо не се случило. Една счупена витрина — дете хвърлило камък, и няколко пиански истории. Веднъж и нашият белгийски приятел да се излъже.

— Признавам, че ми олекна — обади се Поаро.

— Ама здравата си го бяхте навили на пръста — рече Джап добродушно. — Ние получаваме на ден десетки такива писма. Пишат ги разни, дето по цял ден се чудят какво да правят или не са с всичкия си. Обаче не са злонамерени, само търсят силни усещания.

— Наистина глупаво беше да го взема толкова надълбоко — въздъхна Поаро. — Изглежда, сбърках къщата.

— Вие и сега бъркате адрес с къща — рече Джап.

— Comment?

— Дребна работа, сгрешена поговорка... Е, аз да си вървя. Имам работа на съседната улица с един прекупвач на крадени скъпоценности. Но реших да се отбия пътем да ви успокоя. Не бива да караме сивите клетки да работят на празен ход.

И с тези думи, съпроводени от звучен смях, полицейският инспектор си тръгна.

— Не се е променил много старият Джап, а? — попита Поаро.

— Видя ми се остарял. Съвсем е побелял — додадох отмъстително.

Поаро се изкашля.

— Знаеш ли, Хейстингс, моят фризьор е изключително изобретателен. Сега е открил едно малко средство... Прикрепяш го

към темето и сресваш върху него собствената си коса. Не е перука, ами... как да ти кажа...

— Поаро! — изревах аз. — Веднъж завинаги ти казвам, че не желая да имам нищо общо с идиотските изобретения на глупавия ти фризьор! Какво й има на косата ми?

— Ама не, нищо, моля те!

— Като те слуша, човек може да си помисли, че съм започнал да оплешивявам.

— Какво говориш! Дума да не става!

— Естествено, косата ми пооредя от големите горещини в Латинска Америка, но на връщане ще си взема някой ефикасен препарат срещу косопад.

— Правилно.

— Пък и в края на краищата какво му влиза на Джап в работата? Винаги е бил нетактичен, а и чувство за хумор му липсва. Той е от хората, които се смеят, ако някой дръпне стола на сядащ човек.

— Доста хора биха се смели на това.

— Никак дори не е смешно!

— Така е от гледна точка на сядащия.

— Е — поуспокоих се аз. (Признавам, че съм чувствителен на тема коса.) — Съжалявам, че нищо не излезе от историята с анонимното писмо.

— Този път наистина сбърках. Стори ми се, че има нещо гнило в писмото. А то излезе просто глупост. Боже мой, с годините ставам подозрителен като старо куче, което ръмжи без причина.

— Ако ще работим заедно, трябва да се поровим из „каймака“ за друго сочно престъпление — засмях се аз.

— Не си ли спомняш какво каза завчера? Ако човек можеше да си избира престъпленията, както си поръчва обяд, ти на какво би се спрял?

Веднага влязох в тон:

— Чакай да помисля. Я да прегледам менюто. Обир? Или може би фалшификация? Не, не ми допада. Прекалено е вегетарианско. Трябва да е убийство, кърваво убийство. С гарнитура, естествено.

— То се знае. И ордъоври.

— А кой да бъде жертвата? Мъж или жена? Предпочитам мъж. Някоя важна клечка. Например американски милионер, министър-

председател или собственик на вестник. А сега да се спрем на местопрестъплението. Какво ще кажеш за добрия стар изпитан кабинет? Предразполага като атмосфера. Що се отнася до оръжието... Може да е екзотично извита кама... или тъп инструмент... издялано от камък божество...

Поаро въздъхна.

— А може и отрова — продължих аз. — Но това звучи твърде професионално. Или изстрел, прорязал нощта. Освен това трябва да има и едно-две хубави момичета...

— Червенокоси — промърмори моят приятел.

— Пак с твоите подмятания! Едно от момичетата, естествено, ще бъде несправедливо заподозряно. Трябва да има и някакво недоразумение между нея и младия мъж. Ще вмъкнем и други заподозрени: по-възрастна жена, тъмнокос тип с вид на опасен престъпник, някой приятел или съперник на убийтия, сдържана секретарка, за която никой нищо не знае, едър здравеняк с безцеремонни обноски, уволнени слуги — мъж и жена, а може и горски пазачи, глупав детектив от типа на Джап и... за друго не се сещам.

— Значи това е твоята представа за каймака?

— Виждам, че не си съгласен.

Поаро ме изглежда тъжно.

— Ти преразказва накратко почти всички криминални романи, написани досега.

— А ти какво би поръчал?

Поаро затвори очи и се облегна назад. Гласът му замърка като стар котарак.

— Най-обикновено убийство без усложнения. В тих домашен кръг, безстрастно и интимно.

— Как е възможно едно убийство да бъде интимно!

— Я си представи една компания от пет души. Четирима играят бридж, а петият седи в удобно кресло до камината. Преди да се разотидат, откриват, че човекът до камината е мъртъв. Убил го е някой от четиримата, докато е бил мор, а другите трима, увлечени в разиграването, не са забелязали нищо. Ето кое наричам интересно убийство! Кой от четиримата е убиецът?

— Изобщо не звучи сензационно — разочаровах се аз.

Поаро ме погледна с укор.

— Ами да! Нали няма причудливо извити ками, изнудване или скъпоценен камък, който да е откраднатото око на каменно божество! Липсват и ориенталски отрови, които не оставят никакви следи. Прекалено си падаш по мелодрамите, Хейстингс! Сигурно би предпочел не едно, а цяла поредица от убийства.

— Признавам, че второто убийство в романа освежава интригата. Ако убийството стане още в първата глава и човек трябва да проследи алибито на всеки герой чак до предпоследната страница, доста доскучава.

Телефонът иззвъня и Поаро стана да се обади.

— Ало! Да, Еркюл Поаро на телефона.

Слуша известно време, после видях как лицето му се промени. Репликите му бяха кратки и несвързани.

— Да... да... Разбира се... Да, ще дойдем... Естествено... Щом казвате... Добре, ще го донеса. До скоро виждане тогава.

Остави слушалката и се приближи до мен.

— Инспектор Джап се обади, Хейстингс.

— Е, и?

— Току-що влязъл в кабинета си в Скотланд Ярд. Чакало го съобщение от Андоувър.

— От Андоувър! — възкликнах възбудено.

Поаро бавно продължи:

— Намерена е убита възрастна жена на име Ашър, собственичка на магазинче за цигари и вестници.

Останах силно разочарован. Интересът ми, разпален при споменаването на Андоувър, се поизпари. Очаквах нещо фантастично, нещо необикновено. Убийството на старица, притежателка на магазинче за цигари, ми се стори някак си мизерно и скучно. Поаро произнесе все тъй бавно, сериозно:

— Полицията в Андоувър е на мнение, че лесно ще хване убиеца.

Усетих нов пристъп на разочарование.

— Жената била в лоши отношения с мъжа си. Пиел и изобщо е известен нехранимайко. Неведнъж заплашвал, че ще я убие. Независимо от това — продължи Поаро — полицията иска предвид

случилото се да хвърли още един поглед на анонимното писмо. Обещах веднага да потеглим за Андоувър.

Настроението ми леко се възвърна. В края на краищата, колкото и незначително да изглеждаше това убийство, все пак беше престъпление, а аз отдавна не бях имал работа с престъпления и престъпници.

Почти не обърнах внимание на следващите думи на Поаро. По-късно обаче те щяха да се изпълнят със смисъл:

— Това е началото — рече моят приятел.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

МИСИС АШЪР

В Андоувър ни прие инспектор Глен — висок рус мъж с приятна усмивка.

Няма да се впускам в подробности, а ще преразкажа накратко какво бе известно за убийството.

Открил го дежурният полицаи Доувър на двадесет и втори в един часа през нощта. По време на редовната си обиколка натиснал дръжката на вратата на магазинчето и тя се оказала отключена. Влязъл и на пръв поглед му се сторило, че вътре няма никой, но като насочил фенерчето си към тезгяха, видял сгърченото тяло на старицата. Съдебният лекар установил, че е била убита от силен удар в тила, по всяка вероятност, докато се е пресягала да вземе кутия цигари от долния рафт на полицата зад тезгяха. Смъртта била настъпила преди осем-девет часа.

— Но ние понапреднахме с разследването — похвали се инспекторът. — Открихме един човек, който купил пакет тютюн в седемнайсет и трийсет часа и друг, който влязъл в магазинчето в осемнайсет и пет и помислил, че то е празно. Това ограничава момента на убийството между седемнайсет и трийсет и осемнайсет часа и пет минути. Засега не съм издирил никой, който да е видял Ашър да се навърта наоколо, но има време. В девет часа е бил в кръчмата „Трите корони“, вече доста пийнал. Ще го намерим и ще го задържим като заподозрян.

— По всичко личи, че този Ашър не е много привлекателна личност — обади се Поаро.

— Неприятен тип.

— Не са ли живеели заедно?

— Не. Разделили се още преди години. Ашър е немец по произход. Известно време си изкарвал хляба като келнер, но се пропилил и постепенно станал неработоспособен. И тя е работила. Последната ѝ служба била като готвачка при една стара дама, някоя си мис Роуз.

Мисис Ашър давала пари на мъжа си за храна, но той ги изпивал, отивал на местоработата ѝ и правел сцени. Затова именно постъпила при мис Роуз в Грейндж — затънтено място на три мили от Андоувър. Ашър не можел да я навестява там толкова често. Когато мис Роуз починала, оставила на мисис Ашър малко наследство, с което тя отворила дюкянчето. Справяше се добре. Ашър имаше навика да се навърта наоколо и да я заплашва. Тя му даваше от време на време по някой друг шилинг, само и само да се отърве от него. Всъщност му отпускаше по петнайсет шилинга седмично.

— Деца имат ли? — попита Поаро.

— Не. Мисис Ашър има някаква племенница, която работи като прислужница в едно семейство в Оувъртън. Много изискано, сериозно момиче.

— Значи Ашър заплашвал жена си...

— Да. Той, като се напие, е същинска напаст. Ругаеше, заплашваше я, че ще ѝ смачка главата. Не ѝ беше лесно на мисис Ашър.

— Колко годишна беше?

— Около шейсет. Почтена, трудолюбива женица.

Поаро попита замислено:

— Според вас, инспекторе, Ашър е убил жена си, така ли?

Инспекторът се изкашля. Не му се правеха прибързани изводи.

— Рано е да се каже, мистър Поаро, но бих искал да чуя лично Франц Ашър как е прекарал снощи вечерта. Ако ми даде задоволителен отговор — добре. Ако ли не...

Настъпи напрегната пауза.

— Липсва ли нещо в магазинчето?

— Не. Парите в касата са непокътнати. Няма признаци за обир.

— Според вас Ашър е отишъл пиан при жена си, започнал е да буйства и да я заплашва и накрая я убил, така ли?

— Тази версия ми се струва най-вероятна. Но да призная, сър, все пак ми се иска да хвърля още един поглед на онова странно писмо, което получихте. Питам се дали не е работа на Ашър.

Поаро му подаде писмото и инспекторът го изчете намръщен.

— Не ми прилича да е от него — рече най-сетне. — Съмнявам се, че би употребил израз като „нашата английска полиция“. Освен да се е опитал да бъде твърде хитроумен. Пък е същинска развалина —

ръцете му треперят и не би могъл да напечата буквите тъй чисто. Хартията е добро качество, мастилото също. Странното е, че споменава именно двайсет и първи. Но може да е и просто съвпадение.

— Възможно е.

— Мразя съвпаденията, мистър Поаро. Прекалено са нагласени.

Инспекторът млъкна. Бръчки прорязаха челото му.

— АВС. Кой, по дяволите, е този АВС? Ще проверим дали Мери Драуър, племенницата на мисис Ашър, не може да ни помогне с нещо. Ама че объркана история. Ако не беше това писмо, щях да се хвана на бас, че е работа на Франц Ашър.

— Знаете ли нещо за миналото на мисис Ашър?

— Родом е от Хампшър. Започнала като прислужница в Лондон, още съвсем млада. Там именно се запознала с Ашър и се оженили. Трябва да им е било доста тежичко по време на войната. Оставила го през 1922 година. Тогава още живеели в Лондон. Преместила се тук, за да се отърве от него, но той надушил къде е, последвал я и буквално й вадеше душата за пари...

Влезе униформен полицаи.

— Кажи, Бригс, какво има?

— Във връзка с Ашър, сър. Намерихме го.

— Добре, доведете го. Къде го открихте?

— Криеше се на гарата. В един камион.

— Така ли? Нека влезе.

Франц Ашър беше наистина жалък и отблъскващ тип. Той ту цивреше, ту се подмазваше, ту буйстваше. Мътният му поглед се местеше непрестанно от едно лице на друго.

— Какво искате от мен? Нищо не съм направил! На какво прилича да ме мъкнете тук? Как смеете, свини такива! — Тонът му рязко се смени. — Не, не! Не исках да кажа това. Вие не бихте оскърбили един беден старец, нали? Няма да сте лоши с него. Всички обиждат бедния стар Франц! Горкият стар Франц!

И се разрева.

— Престани, Ашър! — сгълча го инспекторът. — Стегни се! В нищо не те обвинявам — все още. И не си длъжен да правиш изявления, ако не желаеш. Но от друга страна, ако не си замесен в убийството на жена си...

Ашър го прекъсна. Гласът му се извиси до писък:

— Не съм я убил! Не съм! Всичко това е лъжа! Проклети английски свини, всички сте срещу мен! Не съм я убил, не съм я убил!

— Но ти често я заплашваше, Ашър.

— Нищо не разбирате! Това си беше шега между нас двамата — между мен и Алис. Тя обаче разбираше.

— Странна шега. Би ли ми казал, ако нямаш нищо против, къде беше снощи?

— Да, да! Всичко ще кажа! Не съм и наближавал дори до магазинчето й! Снощи бях с приятели, с добри приятели. Първо се отбихме в „Седемте звезди“, а сетне наминахме покрай „Червеното куче“...

Говореше забързано, думите му се застъпваха.

— Дик Уилоус беше в компанията, и старият Кърди, и Джордж, и Плат, и много други момчета. Кълна се, не съм наближавал дори до Алис! Ах, Gott, самата истина ви говоря!

Гласът му беше писклив.

Инспекторът кимна на подчинения си.

— Отведи го. Задържам го като заподозрян в убийство. — Когато неприятният разтреперан старец със злобно изкривена уста напусна стаята, той се обърна към нас: — Не знам какво да мисля. Ако не беше писмото, щях да се закълна, че той го е извършил.

— А „момчетата“, които спомена?

— Разпасана компания — всеки от тях ще лъжесвидетелствува, без да му мигне окото. Не се съмнявам, че наистина е прекарал с тях по-голямата част от вечерта. Много ще зависи от това, дали е бил забелязан около магазинчето между пет и половина и шест часа.

Поаро поклати замислено глава.

— Сигурен ли сте, че нищо не е изчезнало оттам?

Инспекторът сви рамене.

— Знам ли... Може да са взети два-три пакета цигари, но за такова нещо никой не извършва убийство.

— А не намерихте ли нещо... и аз не знам какво... Нещо забравено в магазинчето, нещо странно, което да ви е учудило?

— Имаше един железопътен справочник.

— Железопътен справочник ли?

— Да. Беше разтворен и обърнат към тезгяха, сякаш някой е правил справка за разписанието на влаковете от Андоувър. Може да е

била старата мисис Ашър, или някой купувач...

— Тя продаваше ли такива неща?

Инспекторът поклати отрицателно глава.

— Не. Само от малките разписания по едно пени. А този беше луксозен справочник, каквито се продават в големите книжарници.

Очите на Поаро светнаха. Той се наведе напред.

— Значи железопътен справочник, така ли? А какво издание беше — „Брадшо“ или „АВС“?

В погледа на инспектора също се появи блясък.

— Боже господи! Беше „АВС“!

ПЕТА ГЛАВА

МЕРИ ДРАУЪР

Струва ми се, че същинският ми интерес към делото се пробуди именно след онова първо споменаване на железопътния справочник „АВС“. Дотогава всичко минаваше някак покрай мен, без истински да ме засегне. Жестокото убийство на някаква си старица в забутано дюкянче с нищо не се отличаваеше от обичайните краткотрайни вестникарски сензации и не бе приковало вниманието ми. Вътрешно бях убеден, че датата в анонимното писмо и датата на убийството са обикновено съвпадение, а мисис Ашър е станала жертва на онзи пропил се нехранимайко, мъжа ѝ. Но сега вече споменаването на железопътния справочник (известен съкратено като „АВС“, защото изброяваше гарите в азбучен ред) прониза възбудително цялото ми същество. Нима... Не, изключено да е второ съвпадение.

Започнах да виждам това банално престъпление в друга светлина.

Кой ли бе тайнственият непознат, убил мисис Ашър и оставил като следа железопътния справочник „АВС“?

Излязохме от полицейското управление и най-напред посетихме моргата, за да огледаме трупа. Странно чувство ме обзе, докато се взирах в сбръчканото старческо лице с рядка прошарена косица, опъната силно назад към темето. То излъчваше такова спокойствие, изглеждаше тъй небивало чуждо на всякакво насилие.

— Изобщо не е разбрала кой с какво я е ударил — поясни сержантът. — От доктор Кър го знам. Радвам се, че така си е отишла, горкичката. Беше много сваятна жена.

— Изглежда, е била хубавица — обади се Поаро.

— Ами?! — не повярвах аз.

— Разбира се. Погледни само овала, скулите, формата на главата. Той въздъхна, покри я отново с чаршафа и ние напуснахме моргата.

Следващата ни стъпка беше кратък разговор със съдебния лекар.

Доктор Кър беше на средна възраст и имаше много компетентен вид. Говореше забързано и делово.

— Не открихме оръжието. Не е възможно да се каже какво именно е било. Тежък бастун, тояга или чорап, напълнен с пясък — кое да е от тях би свършило работата.

— Според вас необходима ли е била голяма сила, за да се нанесе ударът? — попита Поаро.

Лекарят го стрелна с проникателните си очи.

— Въпросът ви, предполагам, означава дали немошен седемдесетгодишен старец е бил в състояние да стори това. Да, напълно. Ако краят на оръжието, с който е бил нанесен ударът, е достатъчно тежък, дори съвсем слаб човек може да постигне желания резултат.

— В такъв случай еднакво възможно е убиецът да е бил както мъж, така и жена?

Предположението дойде малко неочаквано за доктора.

— Жена ли? Да си призная, и през ум не ми бе минало да свържа жена с този вид престъпление. Но е възможно, естествено, напълно възможно. Само че от психологична гледна точка не бих казал, че е женско престъпление.

Поаро енергично закива с глава в съгласие с доктора.

— Именно. От тази гледна точка е крайно неправдоподобно. Но трябва да се вземат предвид всички вероятности. В каква поза лежеше тялото?

Докторът старателно описва положението, в което е била открита жертвата. Според него тя е стояла с гръб към тезгяха, а следователно и към убиеца, когато ударът е бил нанесен. Свлякла се е зад тезгяха така, че ако е влязъл по-късно друг клиент, не я е забелязал.

След като благодарихме на доктор Кър и излязохме, Поаро заключи:

— Ето, Хейстингс, още едно доказателство за невинността на Ашър. Ако той е ругаел и заплашвал жена си, тя щеше да стои зад тезгяха с лице към него. А е била обърната с гръб към убиеца си. Следователно явно е искала да вземе тютюн или цигари за клиент.

Аз потреперах.

— Какъв ужас!

Поаро кимна мрачно.

— Pauvre femme^[1]!

После погледна часовника си.

— Струва ми се, че Оувъртън не е много далеч. Да прескочим ли дотам за един разговор с племенницата на убитата?

— Не трябва ли да видиш по-напред магазина, където е извършено престъплението?

— Предпочитам да сторя това по-късно. Имам съображения.

Той не даде повече обяснения и след няколко минути вече се носехме по пътя за Оувъртън.

Адресът, който ни даде инспекторът, ни отведе пред голяма къща на около миля извън селището в посока към Лондон.

На позвъняването ни отвори едно хубаво тъмнокосо момиче със зачервени от плач очи.

Поаро попита любезно:

— Вие ли сте Мери Драуър, прислужницата в тази къща?

— Да, сър. Аз съм Мери.

— Ще можем ли да поговорим с вас няколко минути, ако вашата господарка няма нищо против? Отнася се за леля ви, мисис Ашър.

— Госпожата излезе, сър. Сигурна съм, че не би имала нищо против. Заповядайте вътре.

Тя отвори вратата на малка всекидневна и ние влязохме; Поаро седна близо до прозореца и погледна изпитателно момичето.

— Предполагам, че вече сте научили за смъртта на леля си.

Тя кимна. Очите ѝ отново се изпълниха със сълзи.

— Тази сутрин ми съобщиха, сър. Дойдоха от полицията. Такъв ужас! Горката ми леля! Не стига, че животът ѝ беше тежък, ами и такъв страшен край.

— Полицаите не ви ли извикаха да отидете в Андоувър?

— Казаха ми само да присъствувам на предварителното следствие в понеделник. Нямам къде да отседна в Андоувър — и кракът ми няма да стъпи в онова проклето място! Една нощ не преспивам там. А и не ми се ще да оставям господарката дълго време без прислужница.

— Вие обичахте леля си, нали, Мери? — ласкаво попита Поаро.

— Много, сър. Тя винаги е била много добра с мен. Взе ме да живея при нея в Лондон след смъртта на мама. Бях само единайсетгодишна. На шестнайсет започнах работа като прислужница,

но почивните си дни все при леля изкарвах. Големи главоболия си имаше с този немец. Викаше му „моят стар дявол“. Мира не й даваше, търтеят му с търтей.

В гласа й прозвуча озлобление.

— Не се ли е опитвала да се освободи от него по законен начин?

— Та тя беше омъжена за него, сър! Как да се отърве?

Каза го простичко, но с убеждение.

— А да сте чували да я заплашва, Мери?

— Как да не съм чувала, сър? Ако знаете какви страхотии й говореше... Щял да й пререже гръкляна, и все от този род... Ругаеше и на немски, и на английски, много го биваше за това. Но независимо от всичко леля често казваше, че когато го взела, бил голям хубавец. Страшно е, като си помисли човек докъде стигат някои хора.

— Така е. Затова предполагам, че след като неведнъж сте го чували да я заплашва, станалото никак не ви е учудило.

— Напротив, сър, много се учудих. Никога и през ум не ми е минало, че може да изпълни заканите си. Все си мислех, че само приказва глупости и нищо повече. Пък и леля май никак не се боеше от него. Ако знаете колко пъти съм го виждала да се измъква с подвита опашка... Тя, леля, като се ядосаше, на нищо го правеше! По-скоро той се страхуваше от нея, ако искате да знаете.

— Все пак му е давала пари...

— Нали й беше мъж.

Поаро помълча, после рече:

— Ами ако не е той убиецът?

— Да не е той? — ококори се момичето.

— Да. Да допуснем, че не е той, а някой друг. Имате ли представа кой би могъл да бъде?

Мери го погледна още по-учудено.

— Не, сър, никаква представа нямам, дори ми звучи невероятно.

— Леля ви не се ли страхуваше все пак от някого?

— От никого страх нямаше! Езикът й беше остър и можеше всекиму да излезе насреща.

— Чували ли сте я да споменава, че някой й има зъб или нещо подобно?

— Не, сър.

— А да е получавала анонимни писма?

— Какви?

— Неподписани или подписани само с букви, например ABC?

Поаро я гледаше изпитателно, но момичето явно недоумяваше. После поклати глава, все тъй учудено.

— Освен вас леля ви има ли други роднини?

— Вече не, сър. Били са десет деца, но от тях само три са оживели. Вуйчо Том го убиха по време на войната, вуйчо Хари замина за Америка и оттогава от него ни вест, ни кост, мама също почина... Само аз ѝ бях останала.

— А спестявания имаше ли?

— Имаше колкото за едно прилично погребение, както обичаше да казва. Иначе едва свързваше двата края. Какво може да се очаква с камък на шията като нейния хубостник?

Поаро кимна замислено, после каза по-скоро на себе си, отколкото на нея:

— Да... Мътна история... Няма за какво да се захване човек. Дано се поизясни. — И додаде, като се надигаше от мястото си: — Ако ми потърбвате отново, Мери, ще ви пиша на този адрес.

— Но аз напускам, сър. Не обичам провинцията. Стоях само заради леля, да ме има наблизо. Тя си нямаше друга утеха. Ала сега... — Очите ѝ отново плузнаха в сълзи. — Какво да правя тук? Ще се върна в Лондон. За едно момиче там е къде-къде по-интересно.

— Много ви моля, щом се уредите там, съобщете ми адреса си. Ето визитната ми картичка.

Тя я взе, прочете написаното и го изгледа озадачено.

— Та вие нямате нищо общо с полицията!

— Да, аз съм частен детектив.

Мери стоеше и го гледаше безмълвно. После рече:

— Да не би да има нещо... особено, сър?

— Да, детето ми, има нещо особено. И може би ще ми помогнете, но това ще стане по-нататък.

— Ще направя всичко, каквото мога, сър. Не беше честно да я убиват.

Момичето се изрази особено, но думите му прозвучаха трогателно.

Малко по-късно вече бяхме на път за Андоувър.

[1] Горката жена! (фр.). — Б.пр. ↑

ШЕСТА ГЛАВА

МЕСТОПРЕСТЪПЛЕНИЕТО

Уличката, където се бе разиграла трагедията, се оказа пряка на главната улица. Магазинчето на мисис Ашър се намираше от дясната страна.

Докато завивахме натам, Поаро погледна часовника си и чак тогава ми стана ясно защо идвахме толкова късно. Часът беше точно пет и половина. Моят приятел искаше да възпроизведе възможно най-точно атмосферата на вчерашния ден. Ако наистина това му бе намерението, то бе обречено на неуспех. Предната вечер улицата едва ли е изглеждала както в този момент. Между бедните къщурки имаше разпръснати няколко невзрачни магазинчета. Вероятно по това време на деня наоколо се виждат тук-там минувачи, може би и немалко деца играят по тротоарите и по уличното платно.

Сега обаче внушителна тълпа народ стоеше като стена, впила очи в една от къщите. Никак не ни беше трудно да се досетим в коя именно. Огромна маса човешки същества зяпаше с напрегнато любопитство мястото, където друго човешко същество е било лишено от живот.

Наближихме и предположенията ни се оказаха верни. Пред малкото опушено магазинче със спуснати кепенци стоеше млад полицай и настоятелно умоляваше тълпата да се разпръсне. С помощта на свой колега той успя да постигне някои размествания: двама-трима души недоволно въздъхнаха и поеха към обичайните си задължения, но местата им тутакси бяха заети от други, които дълбокомислено се заеха да съзерцават мястото на престъплението.

Поаро спря малко встрани от тълпата. От мястото, където стояхме, надписът на вратата се виждаше много ясно. Поаро го прочете тихичко:

— „А. Ашър“. Oui, c'est peut être là...^[1] Хайде да влезем, Хейстингс.

Приех с готовност.

Пробихме си път през зяпачите и се обърнахме към младия полицай. Поаро показва пропуска, който му даде инспекторът. Полицаят кимна, отключи вратата и ни направи място да минем. Влязохме за голям интерес на зяпачите.

Поради спуснатите кепенци вътре беше много тъмно. Полицаят напипа ключа и запали лампата, но крушката беше много слаба и помещението остана в полумрак. Огледах се — малко, опушено място. Наоколо бяха разхвърляни евтини списания и вчерашни вестници, успели да се напращат за един ден. Рафтовете зад тезгяха стигаха до тавана и бяха отрупани с тютюн и цигари. Имаше и няколко буркана с ментови бонбони. Обикновено малко магазинче като хиляди други.

Полицаят ни описа мизансцена на бавен хампшърски диалект.

— Беше се свлякла като чувал ей там долу под тезгяха. Докторът каза, че нищо не е усетила. Изглежда, е посягала към някой от рафтовете.

— Имаше ли нещо в ръката ѝ?

— Не, сър, но до нея намерихме една кутия „Плейърс“.

Поаро кимна. Очите му оглеждаха магазинчето, без да пропускат нито една подробност.

— А къде беше железопътният справочник?

— Ето тук, сър.

Той посочи едно място върху тезгяха.

— Беше разтворен точно на страницата на Андоувър и лежеше обърнат надолу. Изглежда, е правил справка за лондонските влакове от Андоувър. В такъв случай не е бил тукашен. Но, от друга страна, справочникът може да е на някой, който няма нищо общо с убийството, а просто го е забравил.

— Отпечатыци на пръсти? — попитах аз.

Полицаят поклати глава.

— Веднага изследвахме цялото място, сър. Никакви отпечатыци.

— Дори на тезгяха? — попита Поаро.

— На тезгяха колкото искате, но всички са размесени.

— А имаше ли между тях на Ашър?

— Рано е да се каже, сър.

Поаро кимна и попита дали убитата е живяла в същата къща.

— Да, сър, минете през оная врата отзад. Извинете, че не мога да ви придружа, но съм длъжен да остана тук.

Поаро мина през посочената врата. Последвах го. Зад магазина имаше миниатюрно помещение, нещо между всекидневна и кухня. Беше спретнато и чисто, но мрачно и оскъдно мебелирано.

Над камината висяха няколко снимки. Приближих и започнах да ги разглеждам. Поаро се присъедини към мен. Фотографиите бяха всичко на всичко три. Едната беше евтина снимка на Мери Драуър, момичето, с което разговаряхме същия следобед. Явно бе облякла празничните си дрехи и на лицето ѝ бе замръзнала стеснителната скована усмивка, която често обезобразява израза на лицето, когато дълго се позира, и кара човек да предпочита моменталните снимки.

Втората беше по-скъпа — артистично размит портрет на възрастна жена с побеляла коса. Около врата ѝ бе праметната голяма кожена яка. Досетих се, че е въпросната мис Роуз, оставила на покойната малкото наследство, дало възможност да отвори магазинчето.

Третата снимка беше много стара, избледняла и пожълтяла от времето. Млада двойка, мъж и жена, облечени в старомодни дрехи, стояха хванати под ръка. Мъжът имаше цвете в петлицата на ревера си. От цялата поза лъхаше отминала тържественост.

— Вероятно сватбената им снимка — обади се Поаро. — Погледни, Хейстингс, нали ти казах, че е била красива?

Прав беше. Никакви старомодни прически и смешни дрехи не можеха да скрият красотата на момичето от снимката, неговите чисти и одухотворени черти. Взрях се в другата фигура. Беше почти невъзможно да се разпознае в този млад мъж с военна осанка сегашният орфан Ашър.

Пред очите ми изплуваха пияният злобен старец и измореното отрудено лице на възрастната жена и студени тръпки ме полазиха при мисълта за безпощадността на времето.

Стълба водеше от всекидневната нагоре към другите две стаи. Първата беше празна и необзаведена, а втората явно бе спалнята на убитата. Заварихме я в състоянието, в което полицията я беше оставила след претърсването. Две стари одеяла върху леглото; малка купчинка добре закръпено бельо в едно чекмедже; готварски рецепти в друго; евтина книжка, озаглавена „Зеленият оазис“; чифт нови чорапи, трогателни с евтиния си блясък; две порцеланови украшения — един доста очукан овчар от дрезденски порцелан и куче на жълти и сини

петна; черен дъждобран и вълнен пуловер, окачени на закачалки — това е притежавала на този свят покойната Алис Ашър.

Ако е имало лични документи, то полицията ги беше прибрала.

— *Pauvre femme!* — промърмори Поаро. — Хайде, Хейстингс, няма какво да правим тук.

Когато отново се озовахме на улицата, той се поколеба за миг, после мина на отсрещния тротоар.

Точно срещу дюкянчето на мисис Ашър имаше зарзаватчийница от тези, чиято стока е повече вън, отколкото вътре.

Поаро ме инструктира тихо, после влезе в магазина. Изчаках няколко минути и го последвах. Той водеше преговори за една маруля, аз пък купих фунт ягоди. Поаро разговаряше оживено с пълната продавачка.

— Нали точно срещу вас е станало това убийство? Ужасна история! Какви ли страшни преживявания ви е причинило!

На пълната жена явно ѝ бе омръзнало да говори за убийството. Сигурно цял ден бе правила това. Тя само отбеляза:

— Няма да е зле, ако тази любопитна паплач разчисти пътя. Какво толкова гледат, не мога да разбера?

— Снощи сигурно всичко е било иначе — настоя Поаро. — Може би сте видели убиеца, като е влязъл в магазинчето. Един висок, рус мъж с брада, нали? Чух, че бил руснак.

— Какво? — тя вдигна рязко глава. — Руснак ли, казвате?

— Разбрах, че полицията го арестувала.

— Невероятно! — жената се оживи и разприказва. — Чужденец значи!

— *Mais oui*^[2]. Помислих си, дали не сте го забелязали снощи?

— Аз всъщност нямам възможност да гледам наоколо. Вечерта е най-заетото ни време, доста хора се отбиват на път към вкъщи. Висок, рус мъж с брада? Не, не мога да кажа, че съм видяла такъв човек наоколо.

Тук аз вмъкнах своята реплика:

— Извинете, господине — обърнах се към Поаро. — Струва ми се, че грешно сте осведомен. На мен ми казаха, че е бил нисък мъж.

Избухна разгорещен спор, в който взеха участие пълната продавачка, кльошавият ѝ съпруг и прегракналото чираче. Били

забелязани не по-малко от четирима ниски, тъмни мъже, а прегракналото чираче видяло и висок, рус човек.

— Само че нямаше брада — добави то със съжаление.

Най-после с покупките в ръце напуснахме магазина, без да си направим труда да оневиним лъжите си.

— И за какво беше цялата тая работа, Поаро? — попитах укорително.

— Parbleu^[3], исках да преценя какъв е шансът непознат човек да влезе незабелязан в отсрещния магазин.

— Не можеше ли просто да попиташ, без да съчиняваш лъжи?

— Не, mon ami. Ако бях „просто попитал“, както казваш, нямаше да получа отговор на нито един от въпросите си. Ти самият си англичанин, Хейстингс, но виждам, че не знаеш как реагират англичаните на пряко зададен въпрос. Те неминуемо стават подозрителни и в резултат млъкват. Ако бях помолил тези хора да ми дадат нужните сведения, щяха да се затворят в себе си като стриди. А като им пусна някоя нелепа и неуместна приказка, на която ти започваш да противоречиш, езиците им моментално се развързват. Ето, научихме, че именно по това време те са най-заети, което ще рече, че всеки е погълнат от собствената си работа и че доста хора минават тогава по улицата. Нашият убиец добре е подбрал времето, Хейстингс.

Той помълча, сетне добави с укор в гласа:

— Как може да нямаш капка здрав разум в главата си, Хейстингс? Аз ти казах да направиш някаква покупка, а ти като че ли нарочно избираш ягоди! Те вече започнаха да се процеждат през кесията и заплашват хубавия ти костюм.

Малко объркан, забелязах, че той има право, и побързах да връча ягодите на едно момченце, което много се учуди и ме погледна подозрително. Поаро прибави марулята и с това окончателно го изуми.

После продължи да ме поучава:

— Никога не купувай ягоди от евтина зарзаватчийница. Ягодата, когато не е прясно откъсната, винаги пуска сок. Купи банан, малко ябълки, дори зелка, но ягоди!...

— Това беше първото, което ми дойде наум — заоправдавах се аз.

— Говори лошо за твоето въображение! — сухо ме скастри Поаро и спря пред къщата вдясно от магазина на мисис Ашър. Беше

необитаема. На един от прозорците имаше надпис „Дава се под наем“. Къщата от другата страна беше с не особено чисти батистени пердета.

Поаро се запъти натам и тъй като нямаше звънец, нанесе една серия силни удари по вратата. С известно закъснение вратата отвори много мръсно дете, чийто нос се нуждаеше от майчини грижи.

— Добър вечер — каза Поаро. — Вътре ли е майка ти?

— К'во?

Хлапето ни зяпаше с неодобрение и дълбоко подозрение.

— Майка ти — поясни Поаро.

На малкия му бяха необходими десетина секунди, за да възприеме съобщението, след което се обърна, изкрещя към стълбите: „Мамо, търсят те!“, и бързо се оттегли в мрачната вътрешност на къщата.

Една жена с остро лице надникна отгоре през перилата и започна да слиза.

— Няма смисъл да си губите времето... — започна тя, но Поаро я прекъсна, свали шапка и церемониално се поклони.

— Добър вечер, мадам. Аз съм репортер от „Вечерна светлина“. Идвам да ви помоля да приемете хонорар от пет лири и да ни разрешите да напишем статия за вашата покойна съседка мисис Ашър.

Сърдитите думи замръзнаха на устните ѝ и тя слезе, като си оправяше косата и подръпваше надолу полата.

— Влезте, моля ви. Тук, вляво. Заповядайте, седнете.

Малката стаичка беше натъпкана с масивна гарнитура, имитираща яacobински стил, но ние сполучихме да се проврем през вратата и да седнем на твърдия диван.

— Трябва да ме извините — рече жената. — Съжалявам, че преди малко ви говорих така рязко, но само да знаете колко безпокойства ми създават разните амбулантни търговци. Непрекъснато се мъкнат и какво ли не продават: прахосмукачки, чорапи, лавандула... И всички са толкова красноречиви и любезни. Дори името ми научили — „мисис Фаулър, това, мисис Фаулър, онова...“

Поаро ловко подхвана името:

— Надявам се, мисис Фаулър, че ще изпълните молбата ми.

— Не знам, не мога да ви обеща.

Но петте лири примамваха погледа ѝ.

— Аз я познавах, разбира се, но чак да седна да пиша за нея...

Поаро побърза да я утеши, че не се изисква усилие от нейна страна — той щял да извлече необходимите сведения и да напише репортажа. Насърчена, мисис Фаулър се впусна с жар в спомени, догадки, предположения и клюки.

— Мисис Ашър беше доста затворена. Не беше общителна, но пък и животът ѝ не бе лек на горката, това всеки го знаеше. Всъщност Франц Ашър трябваше да го тикнат в затвора още преди години. Не че мисис Ашър се страхуваше от него — тя ставаше същински дявол, когато я ядосаше. Връщаше му го тъпкано. Ама нали знаете как става — веднъж стомна за вода, два пъти стомна за вода, на третия път... Колко съм ѝ приказвала: „Някой ден тоя тип ще ти види сметката, помни ми думата!“ И той ѝ я видя накрая! А аз, представете си, да бъда през една врата и да не чуя нито звук!

В паузата Поаро успя да вмъкне един въпрос — дали мисис Ашър е получавала някакви особени писма, писма без подпис или подписани с нещо като ABC?

С явно съжаление мисис Фаулър отговори отрицателно:

— Знам какво имате предвид — наричат ги анонимни. Пълни с думи, дето човек ще се изчерви, ако ги каже на глас. Но не мисля, че Франц Ашър изобщо е писал подобни писма. Какво? Железопътен справочник „ABC“ ли? Никога не съм виждала справочник при нея и съм сигурна, че ако ѝ бяха изпратили нещо такова, щях да узная. Сякаш ме фраснаха с мокър парцал, като научих за тая работа. Първа дойде и ми каза Еди — дъщеря ми. „Мамо, вика, да знаеш колко полицаи има у съседката!“ Толкова ме изплаши! „Така е, казах, като разбрах каква е работата, това доказва, че не биваше да остава сама в къщата и тази нейна племенница трябваше да живее при нея. Пияният човек е като гладен вълк.“ Ако питате мене, мъжът ѝ е същински див звяр! Предупреждавала съм я много пъти и ето че думите ми се сбъднаха. „Ще те пречука!“ — виках ѝ. И той я пречука. Човек трудно може да предвиди какво ще стори един пияница и това убийство доказва, че съм била права.

Тя завърши словото си леко запъхтяна.

— Доколкото знам, никой не е видял Ашър да влиза в магазина, вярно ли е? — попита Поаро.

Мисис Фаулър изпръхтя презрително:

— Естествено, че няма да стои да го гледат!

Как мистър Ашър е влязъл, без да го забележат хората, не благоволи да обясни.

Съгласи се с Поаро, че къщата няма заден вход и че в квартала Ашър е добре познат.

— Да, но той не се е навъртал наоколо, а се е криел.

Поаро се опита да води нишката на разговора още известно време, но когато стана ясно, че мисис Фаулър е казала всичко, което знае, и то неведнъж, той приключи интервюто, като преди това изплати обещаната сума.

— Май съвсем малко получи за петте си лири, Поаро — осмелих се да забележа, когато излязохме на улицата.

— Засега да.

— Мислиш ли, че знае повече от това, което ни каза?

— Приятелю, ние се намираме в онова особено положение, когато човек *не знае какви въпроси да задава*. Ние сме деца, които играят на криеница в мрака. Протягаме ръце и търсим пипнешком. Мисис Фаулър ни каза всичко, което мисли, че знае, и ако не друго, то поне хвърли светлина върху някои мои догадки. В бъдеще обаче нейните показания може би ще свършат работа. Внесох тази сума от пет лири в сметката на бъдещето.

Не схванах ясно мисълта му, но в този миг налетяхме на инспектор Глен.

---

[1] Да, вероятно е тук (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Ами да (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Що за въпрос? (фр.). — Б.пр. ↑

СЕДМА ГЛАВА

МИСТЪР ПАРТРИДЖ И МИСТЪР РИДЪЛ

Инспектор Глен беше много мрачен. Разбрахме, че цял следобед се опитвал да направи списък на хората, забелязани да влизат в магазинчето.

— И никой никого не е видял? — попита Поаро.

— Напротив. Трима високи мъже с тайнствени физиономии, четирима ниски с черни мустаци, двама с бради, трима дебели, всичките не отгук и всички, ако се вярва на очевидците, със зловещи изражения. Чудя се как никой не е забелязал банда маскирани мъже с револвери.

Поаро се усмихна съчувствено.

— Някой твърди ли, че е видял Ашър?

— Не, никой. И това е в негова полза. Току-що казах на дежурния полицаи, че тази работа е за Скотланд Ярд. Едва ли е наше местно престъпление.

Поаро изрече важно:

— Съгласен съм с вас!

Инспекторът продължи:

— Нали разбирате, мосю Поаро, отвратителна история... Никак не ми харесва...

Преди да се върнем в Лондон, се срещнахме с още двама души. Първият беше мистър Джеймс Партридж. Мистър Партридж бе последният човек, за когото беше известно, че е видял мисис Ашър жива. Той направил покупката си от нея в пет и половина надвечер.

Беше ниско човече, с пенсне, много слаб и изсушен и точен в изискванията си, работеше като банков чиновник. Живееше в малка къщичка, спретната и подредена като самия него.

— Мистър... ъ... Поаро — каза той, като хвърли поглед върху визитната картичка, която моят приятел му връчи. — Инспектор Глен ли ви изпраца? С какво мога да ви услужа, мистър Поаро?

— Доколкото разбрах, мистър Партридж, вие сте последният човек, видял мисис Ашър жива.

Мистър Партридж преплете пръсти и изгледа Поаро, сякаш беше чек без покритие.

— По този въпрос може да се спори, мистър Поаро. Има вероятност много хора да са купували от мисис Ашър след мене.

— Ако е така, не са дошли да го съобщят.

Мистър Партридж се изкашля.

— Има хора, мистър Поаро, без чувство за обществен дълг.

И ни изглежда през очилата си като кукумявка.

— Вярно — промърмори Поаро. — Вие, доколкото разбрах, сте отишли в полицията по собствено желание.

— Разбира се, че по собствено. Още щом научих за тази поразителна случка, разбрах, че моите сведения могат да бъдат полезни, и съответно се явих в полицията.

— Много уместно сте постъпили — тържествено заяви Поаро. — Ще бъдете ли така добър да повторите разказа си и пред мен.

— Разбира се. Прибирах се вкъщи и точно в пет и половина...

— Извинете, откъде знаете с такава точност часа?

Мистър Партридж се подразни, че го прекъснаха.

— Църковният часовник тъкмо биеше. Погледнах моя и видях, че е с една минута назад. Това беше точно преди да вляза в магазина на мисис Ашър.

— Винаги ли купувахте оттам?

— Доста често. Магазинът ми е на път към къщи. Един-два пъти в седмицата купувам две унции мек тютюн за лула „Джон Котън“.

— Познавахте ли изобщо мисис Ашър? Знаехте ли нещо за живота или за миналото ѝ?

— Абсолютно нищо. Освен във връзка с покупката или някоя случайна забележка за времето не говорех нищо друго с нея.

— Знаехте ли, че мъжът ѝ е пияница, който често я заплашвал, че ще я убие?

— Не, нищо не знаех за нея.

— Все пак сте я познавали на външен вид. Да ви е направило снощи впечатление нещо във вида ѝ? Да е изглеждала развълнувана или разстроена?

Мистър Партридж се замисли.

— Доколкото забелязах, изглеждаше както винаги.

Поаро стана.

— Благодаря, мистър Партридж, че отговорихте на въпросите ми. Случайно да имате в къщата „АВС“? Искам да погледна кога има влак за Лондон.

— На етажерката точно зад гърба ви.

На въпросната етажерка имаше „АВС“, един „Брадшо“, годишната борсова книга, „Кой какъв е?“ и местният телефонен указател.

Поаро взе справочника „АВС“, престори се, че търси разписанието на влака, поблагодари на мистър Партридж и се сбогува.

Следващата ни среща беше с мистър Албърт Ридъл и бе коренно различна. Мистър Албърт Ридъл беше кантонер и нашият разговор премина, съпроводен от тракането на чинии, които неговата явно нервна жена подреждаше, от ръмженето на куче и от неприкритата враждебност на самия мистър Ридъл — тромав великан с широко лице и малки подозрителни очички. Ядеше баница с месо, пиеше силен чай и ни хвърляше сърдити погледи.

— Съобщил съм вече всичко, което зная, не разбирате ли? — изръмжа той. — Какво общо имам с тая работа в края на краищата? Обясних се вече с проклетите полицаи, а сега наново да си отварям ченето заради двама мръсни чужденци!

Поаро ми хвърли развеселен поглед и го подкани:

— Искрено ви съчувствувам, но какво да се прави? Става дума за убийство, нали разбирате? Трябва да бъдем много, много внимателни.

— По-добре кажи на господина каквото иска, Бърт — рече нервно жената.

— Я си затваряй мръсната уста! — изрева великанът.

— Струва ми се, че не сте отишли в полицията по собствено желание.

Поаро вмъкна тази забележка много предпазливо.

— Защо, по дяволите, да ходя там? Това не ми влиза в работата.

— Въпрос на мнение — подхвърли безразлично Поаро. — Станало е убийство и полицията иска да разбере кой е бил в магазина. Мисля, че щеше да бъде... как да се изразя... много по-естествено, ако бяхте отишли доброволно.

— Аз си имам работа! Не съм казал, че нямаше да ида, ако имах време...

— А какво се получи? На полицията съобщили, че са ви видели да влизате в магазина на мисис Ашър, и се наложило те да ви потърсят. Останаха ли поне доволни от разказа ви?

— Защо пък да не са доволни? — озъби се Бърт.

Поаро само сви рамене.

— За какво намеквате, господине? Никой в нищо не може да ме обвини! Всички знаят кой утрепа старата — мръсният ѝ мъж!

— Да, но той не е бил нея вечер на улицата, а вие сте били!

— Мен ли се опитвате да натопите? Няма да мине! За какво, по дяволите, ще извършвам такова нещо? Или мислите, че съм искал да задигна щипка от мръсния и тютюн? Или че съм мръсен насилник? Или мислите, че аз...

Той заплашително се надигна от стола си. Жена му проплака:

— Бърт, Бърт, не говори така. Ще си помислят, че...

— Успокойте се, мосю — обади се Поаро. — Искам само да ми разкажете за посещението си в магазина. И това, че се въздържате, ми се струва... как да се изразя... малко странно.

— Не се въздържам! — мистър Ридъл седна отново на мястото си. — Нямам нищо против да ви разкажа.

— Значи беше шест часът следобед, когато влязохте в магазина?

— Именно. Или по-точно минута-две след шест. Искях да си купя пакет „Голд Флейк“. Блъснах вратата...

— Значи беше затворена?

— Точно така. Помислих, че може би магазинът е затворен, ама не беше. Влязох вътре, нямаше никой. Почуках на тезгяха и почаках малко, но никой не дойде и си тръгнах. Това е всичко, разберете го веднъж завинаги.

— И не видяхте трупа зад тезгяха?

— Не, но и вие нямаше да го видите, освен ако не сте знаели, че е там.

— Имаше ли железопътен справочник на тезгяха?

— Да, имаше. Обърнат надолу. Мина ми през ум, че на старата ѝ се е наложило да замине ненадейно с влака и е забравила да заключи магазина.

— Може би сте взели справочника в ръце или сте го отместили?

— Не съм докосвал кирливия ви справочник! Каквото казах, това беше.

— И не забелязахте никой да излиза от магазина, преди да влезете?

— Не видях нищо. И откъде накъде ще набеждавате мене?

Поаро стана.

— Никой не ви набеждава — поне засега. Bon soir, мосю.

Остави го със зяпнала уста и аз го последвах.

На улицата погледна часовника си.

— Ако побързаме, приятелю, може би ще хванем влака в деветнайсет часа. Трябва веднага да тръгнем.

ОСМА ГЛАВА

ВТОРОТО ПИСМО

— Е? — попитах, изгарящ от нетърпение.

Бяхме сами в купето първа класа. Експресът току-що бе потеглил от Андоувър.

— Убийството — отвърна Поаро — е извършено от червенокос мъж със среден ръст, леко кривоглед с лявото око. Накуцва с десния крак и има бенка под едната си плешка.

— Поаро! — извиках аз.

За част от секундата се хванах на въдицата, но намигването му ме извади от заблуждение.

— Поаро! — извиках пак, този път с укор в гласа.

— Моп амі, какво искаш? Вперил си предан поглед в мен и искаш да се произнесе като Шерлок Холмс. Що се отнася до истината, не знам как изглежда убиецът, нито къде живее, нито пък как да го хвана.

— Само да беше оставил някаква улика — промърморих.

— Да, улика, на теб улика ти дай. Жалко, че не е пушил цигара, за да събори пепелта, а сетне да стъпи върху нея с обувка с особени железца. Не, не е толкова услужлив. Но е оставил поне железопътния справочник. Ключът е в този „АВС“.

— Мислиш ли, че го е забравил?

— Разбира се, че не. Оставил го е нарочно. Отпечатъците на пръстите говорят за това.

— Но нали не е имало отпечатъци?

— Точно това имам предвид. Снощи какво беше времето? Топла юнска вечер. Нима някой се разхожда в такова време с ръкавици? Такъв човек привлича вниманието на хората. Следователно щом няма отпечатъци по справочника, те са били грижливо изтрети. Невинният човек остава отпечатъци, престъпникът — не. И въпреки че нашият убиец ни подхвърля справочника нарочно, това е улика. Този „АВС“ е

бил купен от някого, носен от някого. Той ни дава възможна следа, по която да тръгнем.

— Мислиш ли, че ще я докараме донякъде по този начин?

— Откровено казано, Хейстингс, не се надявам. Този човек, този неизвестен Х, сигурно много се гордее с дарбите си. Не е в неговия стил да ни остави следа, по която да се насочим веднага.

— Значи тоя „АВС“ не ни помага.

— В смисъла, който ти влагаш — не.

— А в друг смисъл?

Поаро не отговори веднага. После бавно каза:

— В друг смисъл — да. Ние в случая се изправяме пред неизвестна личност. Тя е в сянка и желае да остане в сянка. Но поради самия характер на събитията не може да не хвърли светлина върху себе си. От една страна, нищо не знаем за човека, но от друга, знаем вече доста. Образът му смътно се очертава пред мен — той пише на машина чисто и без грешки, купува скъпа хартия, изпитва необходимост да изяви личността си. Почти го виждам като дете: незабелязвано и пренебрегвано от околните, виждам как расте, а заедно с него и комплексът му за малоценност; как се бори с чувството за несправедливост... Виждам вътрешния му стремеж да повярва в себе си, да убеди хората, че ще стане силен, но животът, обстоятелствата разбиват този стремеж, струпват отгоре му все повече унижения. Душата му заприличва на барутен погреб и една клечка кибрит е била достатъчна, за да го възпламени.

— Това са само предположения — възразих аз, — които не ни помагат много.

— Ти винаги си предпочитал кибритената клечка, пепелта от цигарата, следите от обувките. Но поне можем да си зададем няколко конкретни въпроси: „Защо справочника «АВС»? Защо мисис Ашър? Защо именно Андоувър?“

— Миналото на жената е ясно като бял ден — започнах да разсъждавам. — Разговорите с ония двамата ни разочароваха. Не доведоха до нищо ново.

— Да ти кажа правата, аз и не очаквах много. Но не можехме да пренебрегнем двама вероятни кандидати за убийци.

— Нима допускаш...

— Поне има вероятност убиецът да живее в или около Андоувър. Това е един от отговорите на нашия въпрос „Защо именно Андоувър?“ Налице са двама души, които са били в магазина по въпросното време. Всеки от тях би могъл да е убиецът. И засега нищо не ни говори, че единият не е убиецът.

— Онзи грубиянин Ридъл — предложих.

— О, аз бих отхвърлил първо Ридъл. Той беше нервен, нападателен, явно неспокоен...

— Но именно това показва...

— Характер, противоположен на човека, написал писмото. Ние трябва да търсим самонадеян и сигурен в себе си мъж.

— Някой, който ще се стреми да привлече вниманието?

— Може би. Има хора, които крият в себе си много суета и самодоволство, преструвайки се на безобидни.

— Да не мислиш, че е дребният мистър Партридж...

— Той е много повече *le tire*. Друго за сега не мога да кажа. Партридж действа, както би действувал авторът на писмото: веднага отива в полицията, привлича вниманието върху себе си, наслаждава се на създалото се положение.

— Наистина ли мислиш...

— Не, Хейстингс. Лично аз съм убеден, че убиецът не е от Андоувър, но не трябва да пренебрегваме нито една следа. И въпреки че непрекъснато казвам „той“, не бива да изключваме възможността да е жена.

— Не може да бъде!

— Съгласен съм, че начинът, по който е била нападната, е по-скоро дело на мъж. Но анонимните писма се пишат по-често от жени, отколкото от мъже. Не бива да забравяме това.

Помълчах малко, после казах:

— Каква ще бъде следващата ти стъпка?

— Енергичният ми Хейстингс!

— Не, кажи какво ще правим сега?

— Нищо.

— Нищо? — разочарованието прозвуча ясно в гласа ми.

— Да не съм магьосник? Какво искаш да направя?

Помислих и разбрах, че трудно ще му отговоря. Но въпреки това бях убеден, че трябва да действваме, че не бива да стоим със

скръстени ръце.

— Имаме справочника, писмото и плика...

— В тази насока се действа, естествено. Полицията разполага с всички необходими за подобни разследвания средства. Ако има нещо, бъди сигурен, че ще го открият.

Трябваше да се задоволя.

Странно, но следващите няколко дена Поаро никак не беше разположен да обсъжда случая. Щом отворех уста да кажа нещо във връзка с убийството, той нетърпеливо махваше с ръка.

За жалост всичко ми беше ясно. С убийството на мисис Ашър Поаро претърпя неуспех. АВС го предизвика и спечели. Моят приятел, чийто живот представляваше една непрекъсната поредица от успехи, стана дотам чувствителен към своя провал, че взе да не понася разговори на тази тема. Това беше може би дребнаво за един велик човек, но успехите могат да главозамаят и най-трезвия от нас. В случая с Поаро главозамаяването се бе зародило преди много години и нищо чудно, че последиците започваха да се забелязват. Разбирах това и уважавах слабостта на приятеля си, затова престанах да засягам болната тема.

Прочетох във вестника репортажа за следствието. Беше много кратък и не се споменаваха за писмото на АВС, а заключението бе „убийство, извършено от неизвестно лице“. Престъплението почти не привлече вниманието на пресата. Липсваше му сензационност. Убийството на стара жена от глуха уличка бе изместено от повълнуващи теми.

Да си призная, случаят избледня и в моето съзнание и това се дължеше отчасти на факта, че ми бе неприятно да свързвам понятието „неуспех“ с Поаро: но на двадесет и трети юли отново ми напомниха за АВС.

Не бях виждал Поаро няколко дни, защото отидох да прекарам уикенда в Йоркшър. Завърнах се в понеделник следобед, а писмото пристигна с пощата в шест часа. Спомням си как Поаро рязко си пое дъх, докато отваряше плика.

— Пристигна — каза той.

Аз го зяпнах, без да разбирам какво говори.

— Кое пристигна?

— Втората глава от аферата АВС.

Гледах го около минута все още в недоумение. Наистина цялата история се беше изличила от съзнанието ми.

— Чети — подаде ми той писмото.

Както и предишното, то бе написано на скъпа хартия:

„Драги мистър Поаро,

Какво ще кажете сега? Едно на нула за мен, струва ми се. Андоувърската афера завърши успешно, нали?

Но веселото едва сега започва. Разрешете ми да привлека вниманието Ви към Бексхил-он-Сий. Датата е 25-ти т.м.

Колко приятно си прекарваме времето!

Ваш АВС“

— Боже мой, Поаро! — възкликнах. — Значи ли това, че този изверг смята да извърши второ убийство?

— Естествено, Хейстингс, какво друго очакваш? Или си мислиш, че андоувърският случай е просто изолиран? Нима не помниш, че казах: „Това е началото“?

— Ужасно!

— Да, ужасно е!

— Имаме работа с убиец-психопат.

— Да.

Неговото спокойствие беше по-внушително от всяко избухване. Потреперах и му върнах писмото.

Утрото ни завари на заседание на високо равнище. Присъствуваха главният инспектор на Съсекс, помощник-комисарят на криминалното отделение, инспектор Глен от Андоувър, груповият полицейски началник на съсекската полиция Картър, Джап, млад инспектор на име Кроум и доктор Томсън — известният психиатър. Този път клеймото върху плика беше от Хамстед, но според Поаро не биваше да се отдава голямо значение на този факт.

Случаят се разглеждаше от всички страни. Доктор Томсън беше приятен човек на средна възраст, който въпреки образованието си се изразяваше на разбираем език и избягваше професионалната терминология.

— Няма съмнение — каза помощник-комисарят, — че двете писма са дело на една и съща ръка, написани са от един човек.

— И можем да сме сигурни, че същото лице е извършило андоувърското убийство.

— Точно така. Сега разполагаме с предупреждение, че второ убийство е насрочено за двадесет и пети — вдругиден — в Бексхил. Какви мерки да вземем?

Главният инспектор на Съсекс погледна груповия началник.

— Картър, какво ще кажете?

Картър поклати важно глава.

— Трудно е, сър. Нищо не ни подсказва коя може да е жертвата. Тогава какви мерки можем да вземем?

— Имам идея — промърмори Поаро.

Всички се обърнаха към него.

— Мисля, че е вероятно презимето на предполагаемата жертва да започва с буквата „В“.

— Това вече е нещо — каза груповият началник колебливо.

— Азбучен комплекс — додаде замислено доктор Томсън.

— Само предполагам, нищо повече. Мина ми през ум, когато гледах името Ашър изписано ясно над магазина на жената, убита миналия месец. Затова, като прочетох в писмото Бексхил, ми хрумна, че може би както мястото, така и жертвата са избрани по азбучен ред.

— Възможно е — рече докторът, — но, от друга страна, името Ашър може да е съвпадение, а жертвата и този път, независимо от името, да бъде стара жена, собственичка на магазин. Не забравяйте, че имаме работа с луд. Засега той все още не е оставил следи, които да изяснят подбудите му.

— Може ли един луд да има подбуди, сър? — скептично попита груповият началник.

— Разбира се. Логичността е характерен белег на психопатичните убийства. Един луд може да си внуши, че е предопределен от бога да убива свещеници, лекари или стари жени в магазини за цигари, и винаги да има някаква логична причина. Но не бива да си втълпяваме, че подборът му е азбучен. Това, че Бексхил следва след Андоувър, може да е чисто съвпадение.

— Но да вземем поне някакви предпазни мерки, Картър, да предупредим всички, чиито имена започват с „В“, особено

собствениците на малки магазинчета, да сложим постове около магазините за цигари и вестници, обслужвани от един човек. Едва ли можем да направим повече. И, естествено, да не изпускаме от очи никой чужденец, доколкото е по силите ни.

Груповият началник изстена:

— Сега, когато започват училищните ваканции и отпуските? Тази седмица градът ще прелее от летовници.

— Длъжни сме да направим всичко — отсече главният инспектор.

Инспектор Глен също взе думата:

— Аз пък ще държа под око всички, свързани с делото „Ашър“. Онези двамата свидетели, Партридж и Ридъл, и, естествено, самия Ашър. Ако тръгнат да напускат Андоувър, ще бъдат проследени.

След още няколко предложения и малко общи приказки съвещанието приключи.

— Поаро — казах аз, докато вървахме край реката, — това престъпление сигурно може да бъде предотвратено.

Той обърна към мен измореното си лице.

— Като противопоставим здравия разум на целия град срещу лудостта на един ли? Боя се, Хейстингс, много се боя... Спомни си колко дълго продължи успехът на Джак Разпорвача^[1].

— Но това е ужасно!

— Лудостта, Хейстингс, е ужасна... Страхувам се, много се страхувам...

---

[1] Известен престъпник (по-известен като „Джак Изкормвача“ — Б.ред.ел.изд.) от края на миналия век, убивал проститутки. Останал неразкрит. — Б.пр. ↑

ДЕВЕТА ГЛАВА

УБИЙСТВОТО В БЕКСХИЛ-ОН-СИЙ

Още си спомням как се събудих на двадесет и пети сутринта. Трябва да е било около седем и половина часа.

Поаро стоеше до леглото ми и леко ме потупваше по рамото. Един-единствен поглед върху лицето му ме извади моментално от полубудното състояние и ме накара напълно да овладее съзнанието си.

— Какво има? — рязко се надигнах от леглото.

Той ми отговори много просто, но зад двете произнесени думи се криеше цяла гама от чувства.

— Случи се.

— Какво! — извиках аз. — Искаш да кажеш, че... Но двайсет и пети е днес!

— Станало е снощи или по-точно рано тази сутрин.

Докато набързо оправях тоалета си, той ми разказа накратко какво му бяха съобщици по телефона.

— На плажа в Бексхил е намерен трупът на младо момиче. Установили, че е Елизабет Барнард, келнерка в закусвалня. Живееела с родителите си в новопостроена къщичка. Медицинската експертиза установила, че смъртта е настъпила между единайсет и половина през нощта и един часа сутринта.

— Сигурни ли са, че именно това е престъплението? — попитах, докато припряно си насапунисвах лицето.

— Един „АВС“, отворен на влаковете за Бексхил, бил намерен под трупа.

Потреперах.

— Ужасно!

— Внимавай, Хейстингс, не желая трагедия в квартирата си.

Унило изтрих кръвта от брадичката си.

— Какво ще предприемем сега?

— След няколко минути ще дойде кола да ни вземе. Ще ти донеса чаша кафе, за да не се бавим.

След двадесет минути пресичахме Темза в бърза полицейска кола, отдалечавайки се от Лондон.

С нас беше инспектор Кроум, който присъствуваше на онзиденшното събрание и който бе официално упълномощен да води разследването.

Кроум се различаваше много от Джап. Беше доста по-млад, хладен, държеше се с голямо достойнство. Образован и начетен, той беше според мен и прекалено самодоволен. Наскоро бе обрал лаврите, защото бе разплел серия убийства на деца, издирвайки търпеливо убиеца, който сега лежеше в затвора за луди престъпници в Бродмур.

Безспорно беше най-подходящият човек, комуто да се възложи делото, но имах чувството, че прекалено добре съзнава този факт. Отношението му към Поаро беше леко покровителствено. Държеше се почтително, като по-млад към по-стар, но някак самоуверено, подчертаваше собствената си важност.

— Имах дълъг разговор с доктор Томсън — каза той. — Много го интересуват „сериенният“ тип убийства, които се дължат на особена душевна болест. Но аз не съм специалист и, разбира се, подробностите не са ми ясни като на лекар — изкашля се. — Например в моя последен случай (не знам дали сте чели за него, случая Мейбъл Хоумър, ученичката от Мъсуел Хил) убиецът Капър беше невероятен! Ужасно трудно бе да се докаже, че е извършил престъплението, макар да му беше третото подред. Но има най-различни начини за проверка — например кръстосания разпит, — много съвременни, каквито по ваше време не е имало. Щом веднъж накарате човека да се издаде, той вече е в ръцете ви. Става му ясно, че знаете, и нервите му не издържат. Започва да се издава наляво и надясно.

— Дори по мое време се случваха понякога такива работи — рече Поаро.

Инспектор Кроум го погледна и любезно измърмори:

— Нима?

Известно време мълчахме. Когато минавахме през Ню Крос Стейшън, Кроум се обади отново:

— Ако имате да ме питате нещо във връзка със случая, на ваше разположение съм.

— Доколкото знам, не разполагате с описание на убитото момиче?

— Двадесет и три годишна келнерка в „Рижата котка“...

— Pas ça^[1]. Имах предвид дали е била хубава?

— Относно това не съм информиран — хладно отсече инспекторът. Държанието му говореше: „Тези чужденци! Всички са едни и същи!“

Весела искра блесна в погледа на Поаро.

— Струва ви се без значение, нали? А е най-важното за една жена. Често решава съдбата ѝ.

Инспекторът се върна към любезното си държане:

— Нима? — попита учтиво.

Отново настъпи тишина. Поаро възобнови разговора едва когато наближихме Севъноукс.

— А да знаете как е била удушена?

Инспекторът отговори кратко:

— Със собствения ѝ колан — плетен, доколкото разбрах, и много здрав.

Поаро отвори широко очи.

— Аха! Най-после някаква конкретна информация. Това вече е нещо.

— Не съм видял още колана — студено каза инспектор Кроум. Неговата предпазливост и липса на въображение започнаха да ми дотягат.

— Та това е отличителният белег на убийството — възкликнах. — Собственият колан говори за невероятния садизъм на убиеца!

Поаро ме стрелна с поглед, чието значение не можах да разбера. Изтълкувах си го като предупреждение да не говоря много пред инспектора. Потънах в мълчание.

В Бексхил ни посрещна полицейският началник Картър. С него беше млад инспектор с интелигентен вид и приятна външност, на име Келси. Беше му възложено да работи заедно с Кроум.

— Вие сам ще разследвате всичко — каза Картър, — но все пак ще ви осветля по най-главните точки, та веднага да пристъпите към работа.

— Благодаря ви, сър.

— Съобщихме вече на родителите — продължи полицейският началник. — Беше голям удар за тях, разбира се. Дадох им възможност

да се посъвземат, преди да ги разпитаме, така че можеш да започнеш от тях.

— Момичето има ли други близки? — попита Поаро.

— Сестра, машинописка в Лондон. Свързахме се и с нея. Има и един млад човек, с когото се предполага, че е излязла снощи.

— Справочникът „АВС“ помага ли с нещо? — включи се и Кроум.

— Ето го — полицейският началник кимна към масата. — Няма отпечатъци. Беше отворен на страницата за Бексхил. Нов екземпляр, струва ми се. Не изглежда да е бил използван много. Не е купуван оттук. Разпитах всички книжари.

— Кой откри трупа, сър?

— Един ранобуден стар полковник, любител на чистия въздух. Полковник Джеръм. Излязъл с кучето си в около шест часа. Тръгнал по крайбрежната улица, после слязъл на брега. Кучето се откъснало от него и започнало да души. Полковникът го викал, но то не дошло. Загледал се и му се сторило, че има нещо странно. Приближил се и я видял. Постъпил, както си му е редът. Не я докоснал, веднага ни позвъни.

— Смъртта е настъпила около полунощ, така ли?

— Между полунощ и един часа, установено със сигурност. Нашият остроумен убиец е човек на думата си. Щом е казал двайсет и пети, значи на двайсет и пети, пък ако ще датата да е настъпила само от няколко минути.

Кроум кимна.

— Да, типично за него. Друго няма ли? Някой да е видял нещо, което да ни е от полза?

— Не. Но още е рано. Всеки, видял снощи момиче в бяло да се разхожда с мъж, ще дойде да ни съобщи и тъй като, предполагам, че близо петстотин момичета в бяло са се разхождали снощи с млади мъже, ще има доста работа.

— Е, сър, по-добре да се хващам на работа — рече Кроум. — Закусвалнята и домът на момичето. Ще отида и на двете места. Келси може да дойде с мен.

— А мистър Поаро? — попита полицейският началник.

Стори ми се, че Кроум се подразни, а Келси, който не познаваше Поаро, широко се усмихна.

Фактът, че когато хората виждаха моя приятел за първи път, показваха склонност да го приемат като карикатура, ми беше крайно неприятен.

— Къде е коланът, с който е била удушена? — не се сдържа Кроум. — Мистър Поаро смята, че е важна улика. Предполагам, че ще иска да го види.

— Съвсем не — бързо изрече Поаро. — Грешно сте ме разбрали.

— Нищо няма да научите от него — каза Картър, — не е кожен. Ако беше, можеше да има отпечатащи от пръсти. Просто дебел, плетен, копринен колан. Идеален за целта.

Тръпки ме побиха.

— Е — подкани ни Кроум, — да тръгваме.

Първо отидохме в „Рижата котка“ — обикновена малка закусвалня, разположена на крайбрежната улица. Имаше масички, застлани с оранжеви карирани покривки, и изключително неудобни плетени столове с оранжеви възглавнички. Беше от онези закусвални, в които поднасят сутрин кафе и чай, а на обед само две-три ястия като бъркани яйца, скариди, макарони огретен.

В момента, в който влязохме, сервирането на сутрешното кафе беше в разгара си. Съдържателката припряно ни покани в много разхвърляна задна стаичка.

— Мис... ъ... Мериън? — попита Кроум.

Мис Мериън изблея с висок, нежен и огорчен глас:

— Да, аз съм. Много тъжна история. Много тъжна. Просто ме е страх да си помисля как ще се отрази на работата ни.

Мис Мериън беше слаба четиридесетгодишна жена, с рядка оранжево-червена коса (тя самата поразително приличаше на рижа котка). Нервно сучеше с пръсти многобройните ресни и къдрички, украсяващи служебното ѝ облекло.

— Ще имате наплив — окуражи я Кроум. — Ще видите! Няма да успявате да сервирате чая навреме.

— Ужасно — мис Мериън не се поддаде, — наистина ужасно! Човек неволно губи вяра в хората.

Но въпреки това погледът ѝ светна.

— Какво можете да кажете за убитото момиче, мис Мериън?

— Нищо — рече тя уверено, — абсолютно нищо.

— От колко време работи тук?

— Второ лято.

— Доволна ли бяхте от нея?

— Беше добра сервитьорка, бърза и любезна.

— И хубава, нали? — допълни Поаро.

В погледа, който мис Мериън му хвърли, също се прочете: „Ах, тези чужденци!“

— Беше симпатично, спретнато момиче — издума тя сдържано.

— В колко часа привърши работа снощи? — попита Поаро.

— В осем. Тогава затваряме. Не сервираме вечери — не се търсят. До седем, а дори и по-късно сервираме пържени яйца и чай (Поаро потрепера), но най-напрегнато е около шест и половина.

— Спомена ли пред вас как ще прекара вечерта?

— Не, разбира се — засегна се мис Мериън. — Не са ни такива отношенията.

— Някой не мина ли да я вземе?

— Не.

— Както винаги ли изглеждаше? Беше ли възбудена или потисната?

— Не мога да кажа — хладно отговори мис Мериън.

— Колко сервитьорки работят тук?

— Обикновено две и две допълнително от двајсети юли до края на август.

— Но Елизабет Барнард не беше от допълнителните, нали?

— Мис Барнард беше от редовните.

— А другата сервитьорка?

— Мис Хигли? Много мило момиче.

— Бяха ли приятелки с мис Барнард?

— Наистина не зная.

— Може ли да поговорим с нея?

— Сега?

— Ако обичате.

— Ще ви я изпратя. — Мис Мериън стана. — Моля ви, не я задържайте дълго. Сега е часът на сутрешното кафе.

Червенокосата, приличаща на котка мис Мериън, напусна стаята.

— Ах, колко сме изтънчени — забеляза инспектор Келси и имитира предвзетия ѝ говор. „Наистина не зная.“

Пълно момиче, леко задъхано, с тъмна коса, розови бузи и черни, ококорени от вълнение очи, нахълта в стаята.

— Изпраща ме мис Мериън — заяви, като едва си поемаше дъх.

— Мис Хигли?

— Да, аз съм.

— Познавахте ли Елизабет Барнард?

— Ах, да, познавах Бети. Ужас! Просто ужас! Не мога да повярвам! Цяла сутрин разправям на момичетата, че просто не мога да повярвам! „Разбирате ли, момичета — викам им, — колко е невероятно! Бети, Бети Барнард, която от толкова време работи тук, убита! Просто не мога да повярвам.“ Пет-шест пъти се оципах, да видя няма ли да се събудя. Бети убита! Ами това е — как не разбирате — невъзможно!

— Добре ли познавахте убитото момиче? — попита я Кроум.

— Тя работи тук по-дълго време от мен. Аз постъпих през март, а тя от миналата година. Беше мълчалива, е, така де, не от ония, дето много се смеят и шегуват. Не искам да кажа, че само мълчеше, дори беше забавна понякога, но... е, уж тиха, пък не е тиха, нали разбирате?

Сега си пролича колко изумително търпелив бе Кроум. Като свидетел, пълната мис Хигли можеше направо да влуди човек. Повтаряше и доизясняваше поне по десет пъти всяко изявление. А сведенията, които получихме, бяха крайно оскъдни.

Не била в близки отношения с убитата. Елизабет Барнард, както стана ясно, се смятала за доста над мис Хигли. В работното време се държала много приятелски, но сетне момичетата почти не я виждали. Имала си „приятел“, който работел в бюро за недвижими имоти „Корт & Брънскил“ близо до гарата. Не, не бил нито мистър Корт, нито Брънскил, а чиновник в бюро. Не му знаела името, но на външност добре го познавала. Симпатичен, дори много, и винаги превъзходно облечен! Явно, в сърцето си мис Хигли таеше завист. Казано накратко, Елизабет Барнард не доверила на никоя колежка планове си за въпросната вечер, но според мис Хигли отишла на среща с „приятеля“ си. Била облечена с нова бяла рокля, много сладка и с модерно деколте.

Поговорихме и с другите две момичета, но без резултат. Бети Барнард не споменала нищо за намеренията си и никой в Бексхил не я забелязал вечерта на убийството.

[1] Не това (фр.). — Б.пр. ↑

ДЕСЕТА ГЛАВА

СЕМЕЙСТВО БАРНАРД

Родителите на Елизабет Барнард живееха в малка къщичка, една от петдесетина новопостроени в покрайнините на града от предприемач спекулант. Кварталът се казваше Ландъдно.

Мистър Барнард — пълен петдесет и пет годишен мъж с учуден поглед — беше забелязал, че пристигаме, и вече ни чакаше на прага.

— Заповядайте, господа.

Инспектор Келси пое нещата в свои ръце.

— Това е инспектор Кроум от Скотланд Ярд, сър. Дошъл е да помогне в разследването.

— Скотланд Ярд? — попита мистър Барнард обнадеждено. — Много добре. Мръсният убиец трябва да бъде заловен. Горкото ми дете...

Лицето му се изкриви от мъка.

— А това е мистър Еркюл Поаро, също от Лондон, и ъ...

— Капитан Хейстингс — представи ме Поаро.

— Приятно ми е, господа — отговори мистър Барнард машинално. — Заповядайте в гостната. Не знам дали жена ми е в състояние да ви види сега. Просто е сломена, бедната.

Но въпреки тези думи едва влязохме в малката гостна, и мисис Барнард се появи. Личеше, че много е плакала. Очите ѝ бяха зачервени и вървеше с несигурна стъпка на човек, преживял удар.

— Е, майко, изглежда, че събираш сили — рече мистър Барнард. — Сигурна ли си, че ще издържиш?

Той я потупа по рамото, настани я в едно кресло и продължи:

— Полицейският началник беше много любезен. След като ни съобщи трагичната вест, каза, че ще оставим всички въпроси за по-късно, като се оправим от първия удар.

— Много е жестоко, много е жестоко — простена през сълзи мисис Барнард. — Няма по-жестоко нещо на този свят.

Говореше напевно и за миг си помислих, че е чужденка, но си припомних името на вратата и веднага разбрах, че произношението ѝ се дължи на уелския произход.

— Голям удар, госпожо, разбирам — каза инспектор Кроум. — Ние ви съчувстваме, но трябва да научим всички факти, за да пристъпим колкото може по-бързо към разследването.

— Прав е инспекторът — обади се мистър Барнард, кимайки одобрително.

— Дъщеря ви беше на двадесет и три години, нали? Живееше тук с вас и работеше в „Рижата котка“, така ли е?

— Да.

— Къщата ви е нова. Къде живеяхте преди?

— Работех в ковашко предприятие в Кенсингтън. Пенсioniрах се преди две години. Винаги съм искал да живея на море.

— Имате две дъщери?

— Да. По-голямата работи в Лондон.

— Не се ли обезпокоихте, когато дъщеря ви не се прибра миналата нощ?

— Не знаехме, че не се е прибрала — изхлипа мисис Барнард. — Ние с мъжа ми си лягаме рано. В девет часа вече сме в леглото. Не знаехме, че Бети не се е върнала, докато не дойдоха от полицията да кажат... казаха...

Тя избухна в ридания.

— Имаше ли дъщеря ви обичай... ъ... да се прибира късно?

— Знаете какви са момичетата днес, инспекторе — рече Барнард. — Независими. Не бързат към къщи през летните вечери. Но Бети обикновено си идваше до единайсет.

— Как си влизаше? Отворена ли оставяхте вратата?

— Пъхахме ключа под изтривалката, винаги правехме така.

— Дочухме, че била сгодена.

— Тия формалности днес рядко се правят — отбеляза мистър Барнард.

— Той се казва Доналд Фрейзър и ми харесваше — допълни жена му. — Горкото момче, ще бъде страшен удар за него. Дали знае вече?

— Разбрах, че работи в „Корт & Брънскил“.

— Да. В бюро за недвижими имоти.

— Срещаха ли се с дъщеря ви всяка вечер след работа?

— Не всяка вечер. По-скоро един-два пъти в седмицата.

— Знаете ли дали са имали вчера среща?

— Не ни каза. Бети никога не споделяше какво прави и къде ходи. Но беше добро момиче. Ох, не мога да повярвам...

Мисис Барнард отново се разхлипа.

— Ела на себе си, майко, съвземи се. Трябва да издържим.

— Сигурна съм, че Доналд никога не би... не би... — проплака тя.

— Хайде, съвземи се — повтори мистър Барнард. — Много искам да ви бъда полезен, но наистина не знам нищо, абсолютно нищо, което да ви помогне да откриете тоя мръсник. Бети беше весело и щастливо момиче и си имаше приятел, с когото, както се изразявахме по наше време, излизаше. Защо я убиха, не мога да проумея, та това е нелепо.

— Много близо сте до истината — каза Кроум. — Знаете ли, искам да разгледам стаята на мис Барнард. Може да открия нещо — писма, дневник...

— Заповядайте — рече мистър Барнард и стана.

Кроум тръгна след него, после Поаро, следван от Келси, а аз завършвах редицата.

Спрях за миг да завържа връзката на обувката си и докато бях наведен, едно такси спря пред къщата, а от него изскочи млада жена. Тя плати на шофьора и забърза по пътеката към къщата, понесла малко куфарче. Когато мина през вратата, ме забеляза и се вкамени. Нещо странно в позата ѝ събуди интереса ми.

— Кой сте вие? — попита.

Направих няколко крачки към нея. Обърках се и не знаех какво да отговоря. Дали да кажа името си, или пък че съм дошъл с полицията? Така или иначе, жената не ми даде възможност да реша.

— Е, добре — отвърна си сама. — Мога да предположа.

Свали бялата си плетена баретка и я хвърли на пода. Сега я виждах по-добре, тъй като се бе обърнала към светлината. Първото ми впечатление бе, че пред мен стои една от дървените кукли, с които си играеха сестрите ми, когато бяхме малки. Косата ѝ бе черна, късо подстригана, с бретон над челото. Високо очертаните ѝ скули и цялата ѝ фигура притежаваха онази особена модерна ъгловатост, която беше

подчертано привлекателна. Не беше хубава, по-скоро грозна, но криеше в себе си енергия, сила, която не позволяваше личността ѝ да остане незабелязана.

— Вие сте мис Барнард.

— Аз съм Мегън Барнард, а вие, предполагам, сте от полицията?

— Е, не съвсем...

Тя ме прекъсна:

— Не мисля, че мога да ви открия нещо важно. Сестра ми беше хубаво, живо момиче и не се занимаваше с мъже.

Тя се изсмя и ме погледна предизвикателно.

— Това е изразът, нали? — попита.

— Не съм репортер, ако намекувате за това.

— А какъв сте тогава? — Огледа се наоколо. — Къде са мама и татко?

— Баща ви показва на полицията стаята на сестра ви. И майка ви е с тях. Тя е много разстроена.

Момичето обмисляше нещо и като че ли вземаше решение.

— Елате.

Отвори една врата. Аз я последвах и се озовах в малка спретната кухня. Искях да затворя вратата след себе си, но срещнах неочаквано съпротивление. В следващия миг Поаро тихичко се вмъкна след нас.

— Мадмоазел Барнард? — каза той и се поклони.

— Това е мосю Еркюл Поаро — представих го аз.

Мегън Барнард му хвърли бърз изпитателен поглед.

— Чувала съм за вас. Частен детектив на мода, нали?

— Не много приятно описание, но задоволително — отвърна Поаро.

Момичето седна на ръба на кухненската маса и порови в чантата си за цигара. Сложи я между устните си, запали и издума през дима:

— Не виждам какво общо има мосю Еркюл Поаро с нашето скромно убийство.

— Мадмоазел — рече Поаро, — това, което не виждате вие, и това, което не виждам аз, би запълнило цяла книга. Но тия работи нямат значение. От значение е нещо, което няма да открием лесно.

— И кое е то?

— Смъртта, мадмоазел, за нещастие поражда предразсъдъци. Предразсъдъци в полза на починалия. Чух какво казахте току-що на

моя приятел Хейстингс: „Хубаво, живо момиче, което не се занимава с мъже“. Искахте да иронизирате вестниците, а изрекохте едно правило. Когато някое младо момиче си отиде, винаги се говорят неща от този род. Тя беше умна. Беше щастлива. Имаше благ характер. Нямахте никакви грижи на този свят. Нито неблагонадеждни познати. Към умрелите винаги проявяваме великодушие. Знаете ли какво желая сега? Да открия някой, който познава Елизабет Барнард и *който не знае, че тя е починала!* Тогава може би ще чуя нещо полезно — истината.

Мегън Барнард го гледа мълчаливо няколко минути, докато изпуши цигарата си. Едва тогава проговори. Думите ѝ ме накараха да подскоча:

— Бети беше голяма глупачка!

ЕДИНАДЕСЕТА ГЛАВА

МЕГЪН БАРНАРД

Както казах, думите на Мегън Барнард и още повече лекият делови тон, с който ги произнесе, ме накараха да подскоча. Поаро само наведе сериозно глава.

— A la bonne heure^[1] — каза той. — Вие сте интелигентна, мадмоазел.

Мегън Барнард продължи със същия безпристрастен глас:

— Бях много привързана към нея. Но обичта ми не можеше да ме заслепи дотам, че да не виждам каква глупачка беше, и се случваше да не ѝ го спестя. Сестрите са така.

— А тя обръщаше ли внимание на съветите ви?

— Вероятно не.

— Можете ли да уточните, мадмоазел?

Момичето се поколеба.

Поаро я насърчи с лека усмивка:

— Ще ви помогна. Чух какво казахте на Хейстингс — че сестра ви била живо и щастливо момиче, което не се занимавало с мъже. Това е un peu^[2] обратно на истината, нали?

Мегън произнесе бавно:

— Бети не вършеше нищо лошо. Искам да го разберете. Беше честно момиче, а не от бързите, готови за ден-два да започнат връзка. Нищо подобно. Но обичаше да я извеждат и да танцува. Падаше си по евтини ласкателства, комплименти и подобни работи.

— Беше ли привлекателна?

Въпросът, зададен за трети път, най-после получи отговор. Мегън се смъкна от масата, отиде до куфара, отвори го и подаде нещо на Поаро.

В кожена рамка се виждаха главата и раменете на русо, усмихнато момиче. Косата ѝ очевидно бе наскоро ондулирана, понеже стоеше около главата ѝ като ореол от ситни къдрици. Усмивката бе

лукава и изкуствена. Лице, което не може да се нарече красиво, но безспорно притежаваше някаква евтина привлекателност.

Поаро върна снимката:

— Не си приличате, мадмоазел.

— Да, аз съм по-грозната. Винаги съм го знаела.

От начина, по който го изрече, си личеше, че за нея това е без значение.

— В какъв смисъл се държеше глупаво сестра ви? Искате да кажете може би в отношенията си с Доналд Фрейзър?

— Точно това имам предвид. Дон е много кротък, но той... естествено, би се възмутил от някои неща... и тогава...

— И тогава какво, мадмоазел?

Погледът му се впи в нея.

Може би си въобразявам, но ми се стори, че тя се поколеба, преди да отговори.

— Страхувах се, че може да я остави. А би било жалко. Той е надежден, работлив и от него щеше да излезе добър съпруг.

Поаро все още я гледаше втренчено. Тя не трепна, а му отвърна със също такъв напрегнат поглед, като вложи още нещо в него, което ми напомни за първоначалния ѝ предизвикателен и презрителен маниер.

— Така значи — произнесе той най-последно. — Вече не говорим истината.

Тя сви рамене и тръгна към вратата.

— Направих, каквото можах, за да ви помогна — отвърна.

Гласът на Поаро я спря.

— Почакайте, мадмоазел. Имам да ви кажа още нещо. Върнете се.

Тя се подчини, макар и неохотно. За мое учудване Поаро се впусна да разправя историята с писмата на АВС, убийството в Андоувър и железопътните справочници, намерени край трупове. Нямахше основание да се оплаче от липса на интерес от страна на слушателката си. Устните ѝ се разтвориха, очите ѝ блеснаха, не изпускаше нито дума.

— Нима е вярно всичко това?

— Вярно е.

— Искате да кажете, че сестра ми е убита от психопат?

— Да.

Тя си пое дълбоко дъх.

— О, Бети, Бети, колко... колко ужасно!

— Виждате, мадмоазел, че можете да ми дадете сведения, без да се притеснявате дали ще навредят някому.

— Сега разбирам.

— Тогава да продължим нашия разговор. Аз вече подразбрах, че Доналд Фрейзър е буен и ревнив, прав ли съм?

Мегън Барнард заговори тихо:

— Имам ви доверие, мосю Поаро. Ще ви кажа самата истина. Дон е, както споменах, кротък. Дано разбирате какъв смисъл влагам в думата. Не може да изразява това, което чувства. Но вътре в себе си приема много дълбоко нещата. А освен това е ревнив по природа. Вечно ревнуваше Бети. Изцяло ѝ бе предан, а, разбира се, и тя бе привързана към него, но не бе в природата на Бети да обича, без да забелязва мъжете наоколо. Другояче бе устроена. Излизаше с всеки симпатичен мъж, който ѝ предложеше да прекара времето си с нея. И понеже работеше в „Рижата котка“, постоянно се запознаваше с мъже, особено през летните ваканции. Имаше остро езиче и когато я закачаха, си връщаше по същия начин. А след това се случваше да излиза с тях, да ходи на кино или другаде. Но нищо сериозно, нищо по-дълбоко. Просто обичаше да се забавлява. Говореше, че след като, тъй или иначе, някой ден ще се задоми с Дон, по-добре да се забавлява, докато ѝ е време.

Мегън млъкна и Поаро я подкани:

— Разбирам. Продължете.

— Дон не можеше да проумее тези нейни идеи. Не успяваше да схване защо, ако наистина го обича, иска да излиза с други мъже. На няколко пъти си имаха бурни разправии.

— Мосю Дон не беше вече кротък значи?

— Така е с всички тихи хора, когато излязат извън кожата си. Избухват в истинския смисъл на думата. Дон стана тъй буен, че Бети се изплаши.

— Кога се случи това?

— Имаше едно спречкване преди почти година и друго, още по-лошо, точно преди месец. Бях се върнала вкъщи за уикенда, та ги помирих. Тогава се опитах да влея малко ум в главата на Бети. Казах ѝ,

че е глупачка. А тя само повтаряше, че нищо лошо не вършела. Така беше, но все пак не вървеше по правия път. Разбирате ли, след скарването преди година Бети доби навика да послъгва, ръководейки се от принципа, че сърцето не тъжи за онова, което умът не знае. Последното сблъскване стана, понеже каза на Дон, че отива в Хейстингс с приятелка, а той научи, че е била в Ийстбърн с някакъв мъж. Мъжът се оказа женен и също пазеше връзката в тайна; това влоши нещата. Дон ѝ направи ужасна сцена — Бети крещеше, че все още не е омъжена за него и има право да излиза с когото си иска, а Дон, побледнял и разтреперан, заяви, че някой ден... някой ден...

— Да?

— Ще я убие... — прошепна Мегън, млъкна и се втренчи в Поаро.

Той бавно кимна няколко пъти с глава.

— И поради това се страхувахте...

— Нито за миг не си помислих, че наистина го е направил! Но ме беше страх, че ще се разчуе — кавгата и всичко, което той каза... знаеха няколко души...

Поаро отново поклати замислено глава.

— Точно така. И мога да ви кажа, мадмоазел, че ако не бяха егоцентризмът и болезнената суета на убиеца, така щеше и да се получи. Ако Доналд Фрейзър остане извън подозрение, то ще се дължи само на налудничавите хвалби на АВС.

Той помълча, после попита:

— Знаете ли дали напоследък сестра ви се е срещала с този женен мъж или с някой друг?

Мегън поклати глава.

— Не знам. Виждате, че не живея тук.

— Но какво мислите?

— Може да не се е срещала именно с този човек. Той сигурно е изчезнал, щом е видял, че може да стане скандал, но не бих се учудила, ако Бети... отново е казала някоя лъжа на Дон. Тя лудо обичаше да танцува и да ходи на кино, а Дон нямаше възможност да я извежда непрекъснато.

— Има ли вероятност тогава да се е доверила на някого? Например на момичето от закусвалнята?

— Едва ли. Тя не понасяше Хигли. Намираше я за проста. А другите бяха нови. Пък и Бети не споделяше преживяванията си.

Звънецът рязко издрънча над главата на момичето. Тя отиде до прозореца, погледна и се дръпна назад.

— Дон...

— Доведете го — бързо каза Поаро. — Искам да говоря с него, преди да го поеме нашият добър инспектор.

Мегън изхвъркна като стрела и секунди по-късно се върна, повела за ръка Доналд Фрейзър.

---

[1] Съвсем навреме (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Малко (фр.). — Б.пр. ↑

ДВАНАДЕСЕТА ГЛАВА

ДОНАЛД ФРЕЙЗЪР

От пръв поглед ми дожаля за него. Побледнялото му измъчено лице и неразбиращ поглед показваха колко е силен ударът за него.

Беше добре сложен симпатичен младеж, висок почти шест фута, не красив, но с приятно луничаво лице, високи скули и огненочервена коса.

— Какво става, Мегън? Защо? За бога, кажи ми... Току-що чух, че... Бети...

Гласът му пресекна.

Поаро поднесе напред един стол и той се отпусна в него. После моят приятел извади от джоба си плоско шише, изсипа част от съдържанието му в първата чаша, която видя върху кухненския бюфет, и се обърна към младия мъж:

— Изпийте това, мистър Фрейзър, ще ви стане по-добре.

Младият мъж го послуша. Брендите възвърна естествения цвят на лицето му. Той се поизправи и пак се обърна към момичето. Този път говореше спокойно, със самообладание:

— Предполагам, че е истина. Бети е... мъртва... убита?

— Истина е, Дон.

Той сякаш не съзнаваше, че говори:

— Сега ли идваш от Лондон?

— Да, татко ми телефонира.

— С влака в девет и половина?

Съзнанието му явно бягаше от действителността и за по-безопасно се придържаше към баналния разговор.

— Да.

За минута се възцари тишина, после Фрейзър каза:

— А полицията? Предприела ли е нещо?

— Сега са горе. Ровят се из вещите на Бети.

— Имат ли представа кой...? Не знаете ли...?

Млъкна.

Беше от онези стеснителни и чувствителни мъже, които мъчително произнасят тежки думи.

Поаро се приближи и започна да задава въпросите си. Тонът му беше сух и делови, сякаш се интересуваше от незначителна дреболия.

— Каза ли ви мис Барнард снощи къде отива?

Фрейзър отговори машинално:

— Каза, че отива с приятелка в Сейнт Ленард.

— Повярвахте ли й?

— Аз... — Изведнъж машината оживя. — Какво искате да кажете, дявол да ви вземе?

И като гледах това изкривено от внезапна ярост, заплашително лице, ми стана ясно, че всяко момиче има защо да се страхува да не събуди гнева му.

Поаро отсече:

— Бети Барнард е била убита от психопат и вие ще ни помогнете да го заловим само ако говорите истината.

Погледът му за миг се спря на Мегън.

— Така е, Дон — каза тя. — Моментът не е подходящ за чувства. Трябва да бъдеш искрен.

Доналд погледна подозрително Поаро.

— Кой сте вие? Не сте ли от полицията?

— Аз съм по-добър от полицията — заяви Поаро.

В думите му не прозвуча нито самодоволство, нито високомерие. За него това бе просто факт.

— Кажи му всичко — рече Мегън.

Доналд Фрейзър се предаде.

— Аз... не бях сигурен. Когато ми го каза, й повярвах. И през ум не ми мина да се усъмня. Но... Изглежда, е имало нещо странно в държанието й. После... такова... започнах да се съмнявам...

— И? — насърчи го Поаро.

Седеше срещу него, впил поглед в очите му, като че ли го хипнотизираше.

— Срамувах се, че съм тъй подозрителен. Но... наистина подозирах... Мислех да сляза на крайбрежната улица и да я проследя на излизане от закусвалнята. Всъщност така и направих. Но после осъзнах, че не бива. Бети можеше да ме види и да се разсърди. Щеше да разбере веднага, че я следя.

— И какво направихте?

— Отидох в Сейнт Ленард. Бях там в около осем часа. После следих автобусите, да не би да е в някой от тях. Но от нея нямаше и следа.

— И тогава?

— Направо се побърках. Бях убеден, че е с мъж. Помислих, че я е закарал с кола до Хейстингс. Отидох и дотам — обиколих хотелите и ресторантите, повисях около кината, ходих и на вълнолома. Страшно глупаво от моя страна. Дори да беше там, вероятността да я открия бе нищожна, да не говорим на колко други места освен Хейстингс може да я заведе.

Замълча. Макар да разказваше спокойно, долових нотки от сляпата, зашеметяваща мъка и от гнева, които бе изпитал.

— Накрая се отказах и се прибрах.

— В колко часа?

— Не знам. Вървах пеша. Трябва да беше полунощ или дори по-късно, когато се прибрах.

— Тогава...

Вратата на кухнята се отвори.

— А, тука ли сте? — възкликна инспектор Келси.

Инспектор Кроум го отмести, стрелна с поглед Поаро, после двамата непознати.

— Мис Мегън Барнард и мистър Доналд Фрейзър — представи ги Поаро. — Това е инспектор Кроум от Лондон. — После се обърна към инспектора: — Докато търсехте горе, аз поговорих с мис Барнард и с мистър Фрейзър, надявайки се да открия нещо, което ще хвърли светлина върху убийството.

— Нима? — произнесе инспектор Кроум, чието внимание явно бе насочено не към Поаро, а към новодошлите.

Поаро се оттегли в антрето. Докато минаваше край Келси, любезно го попита:

— Научихте ли нещо?

Но в този момент го извикаха и не дочака отговора.

Настигнах Поаро.

— Нещо направи ли ти впечатление? — попитах.

— Само учудващото великодушие на убиеца.

Не посмях да се издам, че не мога да разгадая какво има предвид.

ТРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

СЪВЕЩАНИЕТО

Съвещания!

Цялата афера АВС е свързана в спомена ми с безкрайни съвещания.

В Скотланд Ярд. В апартамента на Поаро. Официални съвещания. Неофициални съвещания.

На това, за което става дума, трябваше да решим дали да дадем гласност в пресата на анонимните писма.

Убийството в Бексхил привлече много по-голям интерес, отколкото това в Андоувър. В бексхилското имаше повече сензационни елементи. Преди всичко жертвата бе младо хубаво момиче. Освен това градчето е известен курорт. Подробностите се коментираха всеки ден във вестниците и се скалъпваха какви ли не плоски измислици. На справочника „АВС“ също бе отделено нужното внимание. Най-разпространена беше версията, че е бил купен от убиеца на място и е ценна улика. Освен това указвал, че убиецът е пристигнал с влак и е възнамерявал после да отиде в Лондон.

В оскъдните бележки за андоувърското убийство справочникът дори не се споменаваше, така че засега обществеността не бе прозряла връзката между двете престъпления.

— Трябва да решим каква политика ще приемем — каза помощник-комисарят. — Да обмислим кое ще даде по-добри резултати. Дали да направим фактите публично достояние и да потърсим съдействието на обществеността. В такъв случай милиони хора ще обединят усилията си в търсенето на един луд...

— Той не действа като луд — прекъсна го доктор Томсън.

— ... като се следи кой купува „АВС“ справочници и така нататък. Или да предпочетем предимствата на тайното разследване, да не издадем на нашия човек какво правим, макар че, от друга страна, той знае много добре, че ние знаем. Нарочно привлече вниманието ни с писмата. Е, Кроум, какво мислите?

— Аз виждам така нещата, сър: ако направим случая публично достояние, ще действуваме в интерес на АВС. Той точно това цели — известност, слава. Прав ли съм, докторе? Жаден е за сензация...

Томсън кимна.

Помощник-комисарят произнесе замислено:

— Значи предпочитате да осуетим желанието му. Да му откажем славата, която гони. Какво мислите, мосю Поаро?

Поаро не отвърна веднага. Когато най-сетне проговори, внимателно подбираше думите си.

— Трудно ми е да реша, сър Лайънъл. Аз съм, дето се вика, заинтересована страна. Предизвикателството беше изпратено до мен. Ако кажа: „Потулете фактите, не ги обявявайте публично“, може да се тълкува, че ме води суетата ми, че се страхувам за репутацията си. Трудно е да се изтъкнат всички предимства. Публикуването би било поне предупреждение... От друга страна, съм убеден, както и инспектор Кроум, че тъкмо това иска убиецът.

— Хм! — Помощник-комисарят потърка брадичката си и погледна доктор Томсън, който седеше насреща му. — Да предположим, че откажем на нашия луд удоволствието от славата, за която копнее. Как ще постъпи в този случай?

— Ще извърши друго убийство — отговори веднага докторът, — за да ни принуди да сторим това.

— А ако вдигнем сензационен шум в пресата? Как ще реагира?

— По същия начин. В единия случай насърчаваме неговата мегаломания, във втория я потискаме. Резултатът е един и същ — друго убийство.

— Какво ще кажете, мосю Поаро?

— Съгласен съм с доктор Томсън.

— Упорит човек! Колко убийства си е наумил да извърши този луд? — Доктор Томсън погледна Поаро. — Изглежда, от А до Z — бодро продължи: — Разбира се, няма да стигне дотам. Ще го пипнете много преди това. Интересно как ще се справи в буквата Х. — Усети се и гузно прекрати остроумните си разсъждения: — Не, ще го хванете много преди това. На G или H например.

Помощник-комисарят удари с юмрук по масата.

— Боже мой! Искате да кажете, че ще има още пет убийства!

— Е, не чак толкова много, сър — обади се инспектор Кроум. — Имайте ми доверие — додаде самоуверено.

— На коя буква от азбуката мислите да го спрете, инспекторе? — попита Поаро.

В гласа му прозвуча иронична нотка. Кроум го погледна с неприязън, която този път надделя над неговото спокойно превъзходство.

— Може да го хванем още следващия път, мосю Поаро. Във всеки случай гарантирам, че ще го пипна, преди да стигне F.

Той се обърна към помощник-комисаря:

— Мисля, че вече ми е ясна психологията на престъпника. Доктор Томсън ще ме поправи, ако бъркам. Смятам, че с всяко убийство вярата в собствените му способности двойно нараства. Всеки път си казва: „По-умен съм от тях, не могат да ме хванат!“ Това го прави толкова самонадеян, че става непредпазлив. Започва да преувеличава достойнствата на собствения си ум и глупостта на другите. Скоро едва ли ще си прави труда да бъде внимателен. Нали така, докторе?

Томсън кимна.

— Обикновено така става. Не би могло да се изрази по-ясно, без медицинска терминология. Вие имате представа от тези неща, мосю Поаро. Не сте ли съгласен?

Мисля, че на Кроум не се хареса допитването на Томсън до Поаро. Смяташе себе си за единствен експерт по тези въпроси.

— Инспектор Кроум е прав — съгласи се Поаро.

— Параноя — промълви лекарят.

Поаро се обърна към Кроум.

— Научихте ли нещо интересно за случая в Бексхил?

— Нищо определено. Един келнер от хотел „Сплендид“ в Ийстбърн позна на снимката момичето, което вечеряло там на дваисет и четвърти в компанията на мъж на средна възраст с очила. Познаха я също в една странноприемница, „Аленият бегач“, на половината път между Бексхил и Лондон. Казват, че била там около девет часа вечерта на дваисет и четвърти с мъж, който приличал на морски офицер. Не може да са достоверни сведенията от двете места. Но поне е вероятно едното от тях да е! Разбира се, познаха я и в редица други случаи, но те не ни вършат работа. Не хванахме следата на ABC.

— Правите всичко възможно, както виждам — рече помощник-комисарят. — А вие какво ще кажете, мосю Поаро? Какво ще предложите?

Поаро бавно му отвърна:

— Струва ми се, че е много важно да открием подбудата.

— Нима не е очевидна? Азбучен комплекс. Нали така го нарекохте, докторе?

— *Ça oui* — съгласи се Поаро. — Има азбучен комплекс. Но защо именно азбучен? Лудият винаги има сериозно основание за убийствата, които извършва.

— Хайде, хайде, мосю Поаро — рече Кроум. — Спомнете си Стоуман през двайсет и девета година. Накрая той се опитваше да очисти всеки, който го дразнеше.

Поаро се обърна към него.

— Така е, ако сте важна личност, трябва да ви бъдат спестявани дребните неприятности. Ако една муха непрекъснато ви каца на челото и ви влудява, какво правите? Опитвате се да я убиете. Не ви тревожат угризенията на съвестта. Важният сте вие, а не мухата. Убивате я и тя повече не ви досажда. Вашето действие ви се струва нормално и напълно оправдано. Друга причина за убиването на муха може да бъде и манията за чистота. Мухата е потенциален източник на зараза за обществото — значи трябва да бъде унищожена. Така разсъждава душевно болният престъпник. Но помислете: *ако жертвите са подбрани по азбучен ред, те не са представлявали заплаха за убиеца и следователно не са били убити за това*. Иначе съпадението би било прекалено.

— Имате право — каза доктор Томсън. — Спомням си един случай, когато съпругът беше осъден на смърт и жена му взе да избива съдебните заседатели един по един. Мина доста време, преди да свържат убийствата. Изглеждаха съвсем случайни. Но, както казва мосю Поаро, няма убиец, който да извършва престъпления без причина. Той или премахва хора, които стоят на пътя му (колкото и незначителна да е тяхната роля), или убива *по убеждение*. Убива духовници, полицаи или проститутки, понеже твърдо вярва, че те трябва да бъдат ликвидирани. Доколкото виждам, последното не важи в нашия случай. Мисис Ашър и Бети Барнард не са от една и съща

класа. Разбира се, не е изключено да е сексуален комплекс. И двете са жени. Ще бъдем по-сигурни след следващото убийство...

— За бога, Томсън! Не говорете така — подразни се сър Лайънъл. — Ще направим всичко възможно да предотвратим ново престъпление.

Доктор Томсън премълча, но се издуха гръмко в носната си кърпа, като че ли искаше да каже: „Правете каквото знаете, щом не искате да погледнете истината в очите.“

Помощник-комисарят се обърна към Поаро.

— Разбирам горе-долу накъде биете, но още не ми е съвсем ясно.

— Питам се — рече Поаро — какво точно става в ума на убиеца? От писмата му изглежда, че убива pour le sport^[1] — да се забавлява. Може ли това да е истина? А дори и да е така, на какъв принцип освен азбучния подбира жертвите си? Ако убива само за да се забавлява, той няма да разгласява това, тъй като не би могъл да убива безнаказано. Но не, той (както всички се съгласихме) иска да направи сензация в очите на обществото, да изтъкне личността си. По какъв начин е била потискана неговата личност, та да го свържем с избора на жертвите? И едно последно предположение: Дали пък подбудата не е лична омраза към мен, Еркюл Поаро? Дали не ме предизвиква публично, понеже, без да разбере, в някакъв момент от дългата си кариера съм го победил? Или във враждебността му има личен елемент, или е насочена към чужденеца изобщо. Ако е така, отново изниква въпросът „какво го е довело до това?“ Какво страдание му е причинил някой чужденец?

— Много уместни въпроси — каза доктор Томсън.

Инспектор Кроум се изкашля.

— Така ли? Може би е малко трудно да им се отговори засега.

— Въпреки това, приятелю — Поаро го погледна право в очите, — *разрешението на загадката се крие в тези въпроси.* Ако знаехме истинската причина (колкото и фантастична да е тя за нас, но логична за него) *защо* нашият луд е извършил тези убийства, щяхме да предвидим може би коя е следващата жертва.

Кроум поклати глава.

— Аз съм на мнение, че ги избира безразборно.

— Какъв великодушен убиец — рече Поаро.

— Какво казахте?

— Казах какъв великодушен убиец! Ако не бяха предупредителните писма на АВС, Франц Ашър щеше да е арестуван за убийството на жена си; Доналд Фрейзър можеше да е арестуван за убийството на Бети Барнард. Толкова ли му е добро сърцето, та да не може да понесе други да пострадат за нещо, което не са извършили?

— Виждал съм и по-странни работи — допълни го доктор Томсън. — Виждал съм закоравели убийци да бъдат сломени, защото една от жертвите им не умряла веднага, а страдала от болки. Както и да е, не мисля, че това е причината в нашия случай. Той убива за чест и слава. Това обяснение приляга най-добре.

— Не взехме никакво решение относно гласността — рече помощник-комисарят.

— Може ли да кажа нещо, сър — обади се Кроум. — Защо да не дочакаме третото писмо? След това ще му дадем гласност, ще го разпространим и така нататък. Ще пламне паника в посочения град, това ще накара всички, чиито имена започват със С, да бъдат нащрек, което от своя страна ще амбицира АВС да успее на всяка цена и тогава ще ни падне в ръцете.

Колко не знаехме какво ни готви бъдещето!

---

[1] За спорт (фр.). — Б.пр. ↑

ЧЕТИРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

ТРЕТОТО ПИСМО

Помня ясно получаването на третото писмо.

Мога да потвърдя, че бяха взети всички предпазни мерки, та щом АВС възобнови кампанията си, да пристъпим към незабавни действия. Към нашата квартира беше прикрепен млад сержант от Скотланд Ярд и ако ние с Поаро отсъствувахме, негов дълг бе да отваря всяко пристигнало писмо и незабавно да осведоми началството си.

Минаваха ден след ден и ние все повече се изнервяхме. Студеното и надменно държание на инспектор Кроум ставаше все по-студено и по-надменно, тъй като уликите, на които той възлагаше надежда, отпадаха една след друга. Мъглявите описания на мъже, видени с Бети Барнард, не послужиха за нищо. Многобройните коли, забелязани около Бексхил и Кудън, или се оказаха въвн от всякакво подозрение, или не можеха да бъдат открити. Разследванията относно изкупените справочници „АВС“ причиниха неприятности и обезпокоиха напразно много невинни хора.

А що се отнася до нас, всеки път, когато чуехме на вратата познатото чукане на пощальона, сърцата ни започваха да бият по-бързо. Поне с мен беше така, а мога да предположа, че същото се отнасяше за Поаро.

Знам, че тази афера го направи много нещастен. Той отказваше да напусне Лондон, предпочиташе да е винаги наблизо, в случай че го потърсят. През онези дни на сандвичи и суха храна дори мустаците му клюмнаха, за пръв път пренебрегнати от притежателя си.

Беше петък, когато получихме третото писмо. Вечерната поща пристигна в около десет часа.

Щом чух познатите стъпки и енергичното почукване на вратата, скочих и отидох до кутията. Помня, че имаше четири или пет писма. Адресът на последното беше написан на пишеща машина.

— Поаро! — извиках. Гласът ми секна.

— Пристигна ли? Отвори го, Хейстингс, бързо! Всяка минута е скъпа. Трябва незабавно да вземем решение.

Скъсах плика (Поаро за пръв път не ме упрекна в небрежност) и извадих напечатания лист.

— Чети! — каза Поаро.

Зачетох на глас:

„Бедни мистър Поаро, не сте чак толкова изкусен в тези малки криминални истории, колкото си мислите. Май вашето време вече си отиде. Да видим дали сега ще се проявите по-добре. Този път ще е лесно. Кърстън^[1], 30-ти т.м. Хайде, опитайте се да направите нещо! Малко скучно става, когато всичко ми се удава тъй лесно. Наслуки!

Ваш ABC“

— Кърстън — казах аз и посегнах към нашия „ABC“. — Да видим къде се намира.

— Хейстингс! — гласът на Поаро рязко ме спря. — Кога е написано писмото? Има ли дата?

— Писано е на двайсет и седми.

— Добре ли чух, Хейстингс? Трийсети ли е посочил като дата на убийството?

— Точно така. Чакай да видя...

— Mon Dieu, Хейстингс, не разбираш ли? Днес е трийсети! Ръката му красноречиво посочи календара на стената. Сграбчих вестника, за да се уверя.

— Но защо...? Как...? — заекнах аз.

Поаро вдигна от пода скъсания плик. Нещо в адреса ми бе направило бегло впечатление, но бях дотам нетърпелив да разбера съдържанието, че почти не му обърнах внимание.

По това време Поаро живееше в Уайтхейвън Маншънс. Адресът на плика гласеше: Мосю Еркюл Поаро, Уайтхорс Маншънс. В ъгъла напреки беше надраскано: „Няма такъв в Уайтхорс Маншънс, нито в Уайтхорс Корт, да се провери Уайтхейвън Маншънс.“

— Боже мой! — промърмори Поаро. — Нима и провидението помага на тоя луд? Vite, vite^[2], трябва да се свържем със Скотланд Ярд.

След една-две минути вече говорехме с Кроум по телефона. За пръв път сдържаният инспектор не отговори с „Нима!“. Вместо това се чу приглушена ругатня. Той изслуша, каквото имахме да му кажем, след което затвори, за да вземе светкавичен междуградски разговор с Кърстън.

— C'est trop tard^[3] — мърмореше Поаро.

— Не бъди толкова сигурен! — спорех аз, макар да не хранех надежда.

Той погледна часовника.

— Десет и десет ли е? Имаме час и четиридесет минути път. Дали АВС е успял вече да протегне дотам дългата си ръка?

Отворих железопътния справочник, който бях свалил от етажерката.

„Кърстън, графство Девън — прочетох. — На 204 мили от Падингтънската гара. Население 656 души.“

— Като че ли е малко градче. Нашият човек сигурно ще бъде забелязан.

— Дори да е така, още един живот ще е отнет — промърмори Поаро. — Кога има влак? Мисля, че с влак ще е по-бързо, отколкото с кола.

— Има един в полунощ, със спален вагон до Нютън Абът. Пристига там в шест и осем сутринта, а в Кърстън — в седем и четвърт.

— От Падингтън ли?

— Да, от Падингтън.

— Ще го вземем, Хейстингс.

— Едва ли ще успеем да научим нещо ново до тръгването.

— Има ли значение дали ще чуем лошата новина тази вечер или утре сутринта?

— Прав си.

Докато Поаро позвъни още веднъж в Скотланд Ярд, събрах някои вещи в един куфар.

След няколко минути той влезе в спалнята и попита:

— Mais qu'est ce que tu fait la^[4]?

— Опаковам някои неща вместо теб. Мислех да ти спестя времето.

— Tu éprouve trop d'émotions^[5], Хейстингс. Отразява се и на ръцете, и на ума ти. Така ли се сгъва палто? И погледни какво си направил с пижамата ми! Ако се счупи шишето с шампоана, какво ще стане с дрехите?

— Боже мой, Поаро! Въпросът е на живот и смърт. От значение ли е какво ще стане с нашите дрехи!

— Нямах чувство за ред, Хейстингс. Ние и без това не можем да накараме влака да тръгне по-рано от разписанието, а като съсипем дрехите си, няма да предотвратим убийството.

И като взе решително куфара, пое опаковането на багажа в свои ръце.

Поаро ми обясни, че трябва да вземем плика и писмото. На гара Падингтън щял да ни чака човек от Скотланд Ярд.

Първия, когото видяхме на перона, бе инспектор Кроум. Той отговори на въпросителния поглед на Поаро:

— Още нямаме новини. Вдигнали сме всичко живо на крак. Всички чиито имена започват с „С“, са предупредени, доколкото е възможно, по телефона. Има една малка надежда. Къде е писмото?

Поаро му го подаде.

Той го погледна и изруга под мустак.

— Луд късмет! Дори и небето е на негова страна.

— Значи не мислиш — попитах го, — че е нарочно?

Кроум поклати глава.

— Не. Той си има своите налудничави правила и ги спазва. Гордее се с това, че честно ни предупреждава. Затова се хвали толкова много. Мисля, че... Обзалагам се, че пие уиски „Уайтхорс“.

— Ah, c'est ingénieux, ça^[6]! — Поаро неволно се възхити. — Той пише адреса, докато шишето е пред него.

— Сигурно — рече Кроум. — На всеки се е случвало да прекопира несъзнателно нещо, което се намира пред очите му. Започнал е с „Уайт“ и е продължил „хорс“, вместо „хейвън“...

Оказа се, че и инспекторът ще пътува със същия влак.

— Дори ако по някаква щастлива случайност нищо не се случи, пак трябва да се отиде до Кърстън. Нашият убиец или е там, или вече е

бил. Поставил съм един да дежури на телефона и да докладва, ако нещо...

Точно когато влакът потегляше, видяхме един полицаи да тича по перона. Той настигна прозореца и извика нещо на инспектора.

Щом влакът напусна гарата, ние бързо прекосихме коридора и почукахме на неговото купе.

— Имате ли новини? — попита Поаро.

Кроум каза тихо:

— Случи се най-лошото. Сър Кармайкъл Кларк^[7] е бил намерен убит от силен удар по главата.

Сър Кармайкъл Кларк, макар да не беше широко известен, бе важна личност. Навремето бе прочут специалист по уши, нос, гърло. След като се пенсионира със солидна сума в банката, той се отдаде на най-голямата страст в живота си — колекционирането на китайски вази. Няколко години по-късно, наследил значително състояние от стар свой чичо, той се възползва от възможността изцяло да задоволи страстта си и в момента притежаваше една от най-големите колекции на китайски произведения на изкуството. Бе женен, но нямаше деца и живееше на девонското крайбрежие; в Лондон се появяваше само в редки случаи, когато имаше големи разпродажби на художествени предмети.

Беше ясно, че неговата смърт, последвала смъртта на младата и хубавичка Бети Барнард, ще е една от най-големите вестникарски сензации през последните години. Фактът, че бе август и на вестниците не достигаха интересни материали, влошаваше още повече положението.

— Eh, bien — въздъхна Поаро. — Може би гласността ще стори това, което нашите усилия не успяха. Цялата страна ще започне да търси този АВС.

— За жалост — вмъкнах аз — той именно това цели.

— Така е. Но пък, от друга страна, то може да причини неговата гибел. Насърчен от успеха, току-виж станал непредпазлив. Ето на какво се надявам — да се опие от собствените си успехи.

— Колко странно е, Поаро! — възкликнах аз, внезапно озарен от идея. — Знаеш ли, че това е първото ни престъпление от този род. Всички предишни бяха... ъ... лични, тъй да се каже.

— Напълно си прав, приятелю. Досега винаги разследвахме *вътрешната* страна. Важна беше историята на *жертвата*. Главното бе: Кой е облагодетелствувал от смъртта? Какви възможности са имали хората около убийтия да извършат престъплението? Винаги беше *le crime intime*^[8]. Тук за пръв път в нашата съвместна работа имаме хладнокръвно, безпристрастно убийство, убийство *отвън*.

Побиха ме тръпки.

— Ужасно...

— Да. Още от самото начало, като четях първото писмо, почувствувах нещо нередно, нещо непонятно...

Той махна нетърпеливо с ръка.

— Не бива да изпускаме нервите си. Това престъпление не е лошо от всяко друго.

— Но това е... това е...

— По-лошо ли е да отнемеш живота на непознат, отколкото на близък и скъп човек, който ти вярва и те обича?

— По-лошо е, защото е дело на луд.

— Не, Хейстингс, не е по-лошо. Само е по-трудно.

— Не, не съм съгласен с теб. Това е далеч по-страшно.

Поаро каза замислено:

— Именно защото е луд, ще го открием по-лесно. Престъпление, извършено от нормален и разумен човек, е далеч по-сложно за разгадаване. Ако можехме да разберем причината... В тази азбучна афера има несъответствия. Само да съзра подбудата, и всичко ще стане ясно и просто...

Той въздъхна и поклати глава.

Тези убийства трябва да престанат в най-скоро време. Ще открия истината. Хайде, Хейстингс, да поспим. Утре ни чака много работа.

---

[1] На английски Кърстън се изписва със «С». — Б.пр. ↑

[2] Бързо! (фр.) — Б.пр. ↑

[3] Много е късно (фр.). — Б.пр. ↑

[4] Но какво правиш? (фр.) — Б.пр. ↑

[5] Прекалено се вълнуваш (фр.). — Б.пр. ↑

[6] Хитроумно (фр.). — Б.пр. ↑

[7] Кармайкъл и Кларк също се изписват на английски с „С“. — Б.пр. ↑

[8] Интимно убийство (фр.). — Б.пр. ↑

ПЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

СЪР КАРМАЙКЪЛ КЛАРК

Кърстън е разположен между Бриксъм и Торки по средата на залива Торбей. Преди десетина години представляваше само игрища за голф, от които се спускаше към морето разкошна зелена площ с една-две селски къщи. Но през последните години между Кърстън и Пейнтън се разви голямо строителство и брегът сега е осеян с къщи, вилички, нови пътища и т.н.

Сър Кармайкъл Кларк притежаваше парцел от два акра с прекрасен изглед към морето. Къщата, която беше построил, бе в модерен архитектурен стил — бял, радващ окото правоъгълник. Без двете просторни галерии, където бе подредил колекцията си, къщата не беше голяма.

Пристигнахме към осем часа. Един местен полицаи ни посрещна на гарата и ни запозна с положението.

Сър Кармайкъл Кларк имал навика да се разхожда след вечеря. Когато от полицията му позвънили малко след двадесет и три часа, за да го предупредят, оказало се, че не се е прибрал. И тъй като обикновено се разхождал по един и същ маршрут, не след дълго трупът му бил открит. Смъртта настъпила в резултат на силен удар отзад по главата. Върху трупа намерили разтворен „АВС“.

Пристигнахме в Коумсайд (така се казваше къщата) в около осем часа. Отвори ни възрастният домоуправител, чиито треперещи ръце и развълнувано лице показваха колко го е разстроила трагедията.

— Добро утро, Деверил — каза полицаят.

— Добро утро, господин Уелс.

— Това са господата от Лондон.

— Заповядайте, господа.

Той ни покани в дълга трапезария, където бе сервирана закуска.

— Сега ще съобщя и на мистър Франклин.

След една-две минути в стаята влезе едър рус мъж със загоряло лице. Беше Франклин Кларк, единственият брат на убития.

Той имаше решителния маниер на човек, свикнал да се справя с всякакви непредвидени обстоятелства.

— Добро утро, господа.

Инспектор Уелс ни представи:

— Това е инспектор Кроум от криминалния отдел, мистър Еркюл Поаро и... ъ... капитан Хейтър.

— Хейстингс — хладно го поправих.

Франклин Кларк се ръкува с всеки от нас, като същевременно ни оглеждаше изпитателно.

— Мога ли да ви предложа малка закуска? — каза той. — Ще обсъждаме положението, докато се храним.

Никой не възрази и скоро удостоихме с нужното внимание отличните яйца с бекон и кафето.

— Сега да си дойдем на въпроса — започна Франклин Кларк. — Инспектор Уелс ми разказа набързо какво се е случило снощи, макар че, трябва да призная, това е най-невероятната история, която съм чувал през живота си. Добре ли разбрах, инспектор Кроум, че бедният ми брат е станал жертва на убиец психопат, че това е третото му убийство и *всеки път до трупа е намиран разтворен „АВС“*.

— В общи линии така стоят нещата, мистър Кларк.

— Но защо? Каква полза може да извлече от такова убийство дори най-болното въображение?

Поаро поклати одобрително глава.

— Вие улучихте същността на въпроса — призна му той.

— Няма да постигнем много, ако търсим подбуда в този случай, мистър Кларк — рече инспектор Кроум. — Това е работа за психиатър, макар че, смея да твърдя, аз също имам опит с психически разстроени престъпници и знаей, че подбудите им са най-различни. Често това е желанието да наложат собствената си личност, да направят сензация в обществото — с една дума, убиецът цели да покаже, че е някой, а не никой.

— Така ли е, мосю Поаро?

Кларк като че ли не вярваше. Зададеният въпрос не беше приет добре от инспектор Кроум, който се намръщи.

— Самата истина — отговори моят приятел.

— Такъв човек не може да не бъде заловен лесно — замислено каза Кларк.

— Vous croyez^[1]? Но те са хитри — ces gens là^[2]. И не бива да забравяте, че обикновено такъв човек е невзрачен на външен вид. Той е от хората, покрай които минаваме, без да ги забележим, които пренебрегваме, дори им се подиграваме.

— Ще ми разрешите ли да ви задам няколко въпроса, мистър Кларк? — намеси се Кроум.

— Естествено.

— Брат ви, доколкото разбрах, се е чувствувал снощи както винаги? Не е получавал неочаквано писмо? Нещо, което да го разстрои?

— Не, държеше се както винаги.

— Не беше нито разтревожен, нито разстроен?

— Извинете, инспекторе, не съм казал това. Да бъде обезпокоен и разстроен, бе нормалното състояние на брат ми.

— Защо?

— Сигурно не знаете, че снаха ми, лейди Кларк, е в много лошо здравословно състояние. Между нас да си остане, но тя страда от рак и няма да живее още дълго. Нейната болест тегнеше на душата на брат ми. Аз самият неотдавна се завърнах от Изтока и бях поразен от промяната, настъпила в брат ми.

Поаро вмъкна един въпрос.

— Да предположим, мистър Кларк, че брат ви бе намерен под някоя висока скала или пък застрелян, с пистолет до него. Каква щеше да е първата ви мисъл?

— Откровено казано, веднага щях да си помисля, че се е самоубил.

— Encore^[3]!

— Какво искате да кажете?

— Факт, който се повтаря. Но няма значение.

— Така или иначе, това не е самоубийство — каза Кроум с остра нотка в гласа. — Доколкото разбрах, брат ви е имал навика да се разхожда всяка вечер?

— Да. Винаги се разхождаше.

— Всяка вечер?

— Е, освен когато валеше като из ведро, естествено.

— И всички в къщата знаеха за този навик?

— Разбира се.

— А външни хора?

— Не знам какво разбирате под „външни хора“. Градинарят може да е знаел, но не мога да твърдя с положителност.

— А в селото?

— Всъщност не може да се говори за село в пълния смисъл на думата. Има само поща и вилите в Кърстън Ферърс, но няма дори магазин.

— Предполагам, че непознат човек лесно ще бъде забелязан?

— Напротив. През август тук гъмжи от непознати. Всеки ден пристигат с коли, автобуси и пеша от Бриксъм, Торки и Пейнтън. Броудсандс, плажът, ей там долу (той посочи), е много известен, а заливът Елбъри е прочут с красотата си и много хора идват на пикник. Лично аз бих предпочел да не е така. Да знаете колко красиво и спокойно е тук през юни и в началото на юли.

— Значи не мислите, че един непознат ще бъде забелязан?

— Не, освен ако не изглежда особено.

— Този човек не изглежда особено — заяви Кроум убедено. — Нали разбирате, мистър Кларк, той е разузнал предварително почвата и е открил, че брат ви има навика да се разхожда вечер. Предполагам впрочем, че у вас не е идвал вчера някой непознат да иска среща със сър Кармайкъл?

— Знам, че не е идвал, но ще попитам Деверил.

Той позвъни на управителя.

— Не, сър, никой не е идвал при сър Кармайкъл. Не съм забелязал някой да се навърта около къщата. Прислужничките също, вече ги питах.

Управителят почака малко, после попита:

— Това ли е всичко, сър?

— Да, Деверил, свободен сте.

Управителят тръгна, но на вратата се отдръпна, за да стори път на млада дама.

Франклин Кларк стана при нейното влизане.

— Това е мис Грей, господа. Секретарката на брат ми.

Погледът ми веднага бе привлечен от изключително светлата, скандинавска красота на момичето. Косата ѝ бе пепеляворуса, почти безцветна, очите — светлосиви, а кожата гладка и прозрачна, каквато се среща у шведки и норвежки. Изглеждаше на двадесет и седем

години и имаше вид на толкова способна секретарка, колкото беше и красива.

— Мога ли да ви помогна? — попита тя и седна.

Кларк ѝ донесе чаша кафе, но тя отказа предложената закуска.

— Вие ли се занимавате с кореспонденцията на сър Кармайкъл Кларк? — попита Кроум.

— Да, изцяло.

— Предполагам, че не е получавал писмо или писма, подписани с АВС.

— АВС? — Тя поклати глава. — Не, сигурна съм, че не е.

— Споменава ли е напоследък, че някой се навърта наоколо по време на вечерните му разходки?

— Не, никога не е споменава таква неща.

— А вие самата да сте забелязали някой непознат?

— Не точно „да се навърта“. Естествено, много хора, ако мога да се изразя така, „се шляят“ наоколо по това време на годината. Много летиращи се разхождат безцелно през игрищата или надолу по пътеките край морето. Така че почти всеки срещнат по това време човек не е местен.

Поаро замислено кимна.

Инспектор Кроум помоли да му покажат пътя, по който се е разхождал сър Кармайкъл. Франклин Кларк ни изведе през верандата; мис Грей се присъедини към нас.

Двамата с нея вървахме малко зад другите.

— Трябва да е голям удар за всички вас — казах аз.

— Изглежда толкова невероятно. Бях си легнала, когато позвъниха от полицията. Чух долу гласове и слязох да видя какво става. Деверил и мистър Кларк тъкмо излизаха навън с фенери.

— По кое време се прибираще обикновено от разходката си сър Кармайкъл?

— Около десет без четвърт. Влизаше най-често през страничната врата и понякога си лягаше направо или пък отиваше в галерията при колекцията си. Ето защо, ако не бяха позвънили от полицията, нямаше да забележим до тази сутрин, че го няма.

— Трябва да е голям удар за жена му?

— Лейди Кларк е повечето време под въздействието на морфиновите инжекции. Мисля, че е прекалено замаяна, за да разбере

какво става.

Бяхме излезли през градинската врата на игрището за голф. Пресякохме го в единия край, минахме през ограда и излязохме на стръмна ветровита пътека.

— Тази алея води към залива Елбъри — обясни Франклин Кларк. — Но преди две години построиха отбивка от главния път през Броудсандс за Елбъри, така че сега пътеката почти не се използва.

Ние се спуснахме по нея. Долу, където тя свършваше, друга пътека се виеше между къпини и папрат към морето. Изведнъж се озовахме на потънал в зеленина хълм с изглед към застлан с бели камъчета плаж. Отвсякъде към морето се спускаха тъмнозелени дървета. Беше очарователно кътче — бяло, тъмнозелено и сапфиреносиньо.

— Колко е красиво! — възкликнах аз.

Кларк моментално се извърна към мен.

— Нали? Защо хората ходят на Ривиерата, когато има това? Обиколил съм цял свят и, бог ми е свидетел, никъде не съм виждал нещо по-красиво.

После, като че ли засрамен от възторга си, додаде делово:

— Това е маршрутът на вечерната разходка на брат ми. Идваше дотук, после се връщаше по тази пътека, завиваше надясно, минаваше покрай чифлика и се прибираще през нивите.

Ние продължихме, докато стигнахме оградата недалеч от нивата, където е бил намерен трупът.

Кроум поклати глава.

— Всичко е било много лесно. Човекът се е криел тук в сянката. Брат ви не е забелязал нищо, докато не усетил удара.

Момичето до мен потрепера.

Франклин Кларк каза:

— Дръж се, Тора. Наистина е чудовищно, но няма смисъл да си затваряме очите пред истината.

Тора Грей — името ѝ отиваше.

Върнахме се в къщата; трупът бе занесен там, след като го бяха фотографирали.

Като се качвахме по стълбите, от една стая излезе лекарят с черна чанта в ръка.

— Нещо да ни кажете, докторе? — попита Кларк.

Той поклати глава.

— Всичко е ясно. Ще запазя професионалните термини за следствието. Но поне не се е мъчил. Смъртта е била мигновена.

И си тръгна с думите:

— Ще отида да видя лейди Кларк.

От дъното на коридора се зададе медицинска сестра и докторът се запъти към нея, а ние влязохме в стаята, от която се бе появил.

Аз излязох оттам доста бързо. Тора Грей все още стоеше на площадката на стълбите. На лицето ѝ беше замръзнал странен, изплашен израз.

— Мис Грей... — запънах се аз — да не ви е зле?

Тя ме погледна.

— Мислех си — каза — за D.

— За D? — зяпнах я глупаво.

— Да. За следващото убийство. Трябва да се направи нещо, това трябва да се прекрати.

Кларк излезе от стаята зад гърба ми и попита:

— Кое трябва да се прекрати, Тора?

— Тези ужасни убийства.

— Да! — брадичката му войнствено се вирна. — Искam да поговоря с мосю Поаро... Кроум способен ли е като полицай?

Думите му дойдоха неочаквано.

Отговорих, че го смятат за много добър в професията.

Тонът ми, изглежда, не беше достатъчно въодушевен.

— Държането му много дразни — продължи Кларк. — Дава вид, че знае всичко, а всъщност какво знае? Доколкото виждам — нищо.

Той помълча, после добави:

— Мосю Поаро е човек като за мен. Имам план. Но ще говорим по-късно.

Мина по коридора и почука на вратата, където влезе докторът.

Аз се поколебах. Момичето гледаше втренчено пред себе си.

— За какво мислите, мис Грей?

Тя обърна погледа си към мене.

— Чудя се къде ли е сега... имам предвид убиеца. Не са минали и дванадесет часа, откак се случи... Ах, няма ли истински ясновидци! Къде е сега и какво прави?...

— Полицията търси... — започнах аз.

Прозаичните ми думи я изтръгнаха от нереалния свят, в който блуждаеше, и тя дойде на себе си.

— Да, да, разбира се.

И тя слезе по стълбите. Аз останах горе още малко, прехвърляйки в ума си думите ѝ.

АВС...

Къде ли е сега?...

---

[1] Смятате ли? (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Хората като него (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Ето пак! (фр.). — Б.пр. ↑

ШЕСТНАДЕСЕТА ГЛАВА (НЕ ОТ КАПИТАН ХЕЙСТИНГС)

Мистър Александър Бонапарт Къст излезе с потока народ от кино „Торки Паладиум“, където беше гледал прочувствения филм „Нито едно врабче“...

Той премигна от следобедното слънце, обходи с безпомощния поглед, така характерен за него, околния пейзаж и промърмори:

— Това е идея...

Покрай него сновяха вестникарчета и крещяха:

— Последни новини... Убиец психопат в Кърстън...

Те носеха плакати, на които пишеше: „Най-новото. Убийство в Кърстън.“

Мистър Къст порови из джоба си, намери монета и купи вестник, но не го разтвори веднага.

Влезе в Кралската градина, бавно си пробиха път към една беседка, която гледаше към Торкийското пристанище, седна и разтвори вестника. В очите му се хвърлиха големи заглавия:

СЪР КАРМАЙКЪЛ КЛАРК УБИТ
УЖАСНА ТРАГЕДИЯ В КЪРСТЪН ДЕЯНИЕ НА
ПСИХИЧЕСКИ БОЛЕН УБИЕЦ

А отдолу следваше:

„Само преди месец Англия бе разтърсена от убийството на младата Елизабет Барнард в Бексхил. Може би си спомняте, че в това убийство фигурираше железопътен справочник «АВС». Железопътен справочник «АВС» е бил намерен и край трупа на сър Кармайкъл

Кларк и полицията е на мнение, че двете убийства са извършени от един и същ човек: Възможно ли е убиец психопат да обикаля нашите морски курорти?...“

Младеж със спортни панталони и яркосиня риза, който седеше до мистър Къст, каза:

— Отвратителна история, нали?

Мистър Къст подскочи:

— Да, много... много...

Младежът забеляза, че ръцете на мистър Къст трепереха и едва държеше вестника.

— Човек не знае какво да очаква от лудите — продължи младият мъж разговорчиво. — Те не винаги имат вид на ненормални. Често изглеждат като вас или мен...

— Сигурно сте прав — каза мистър Къст.

— Това е факт. При някои войната е причина, за да откачат, и повечето не се оправят.

— Така е.

— Лошо нещо е войната — заяви младежът.

Съседът му се обърна към него:

— Лоши са и чумата, сънната болест, гладът и ракът... но въпреки това съществуват!

— Войната може да се предотврати — настоя младият мъж убедено.

Мистър Къст се разсмя и дълго време не можа да спре.

Младият мъж се разтревожи. „Този май също е побъркан“ — рече си. Но на глас каза:

— Извинете, сър. Предполагам, че и вие сте участвували във войната.

— Да, участвувах. Оттогава главата ми не е в ред. Боли ме, знаете ли. Страшно ме боли.

— Много съжалявам — неловко измънка младежът.

— Понякога не знам какво правя...

— Така ли? Е, аз трябва да си вървя. — И младият мъж се оттегли бързо. Той знаеше колко досадни стават хората, когато започнат да говорят за здравето си.

Мистър Къст остана сам с вестника си.

Четеше и препрочиташе...

Покрай него минаваха хора и повечето говореха за убийството.

— Ужасно... мислите ли, че има някаква връзка с китайците?

Момичето не беше ли келнерка в китайско кафене?...

— Фактически на игрището за голф...

— Чух, че било на плажа...

— ... но, мила, едва вчера пихме чай в Елбъри...

— ... полицията сигурно ще го хване...

— ... казват, че може да го арестуват всяка минута...

— ... много е вероятно да е в Торки...

— ... другата жена, дето уби онези, как им викаха...

Мистър Къст грижливо сгъна вестника и го постави върху пейката. После стана и спокойно се запъти към града.

Покрай него минаваха момичета; момичета в бяло, розово и синьо; в летни рокли, дълги и къси панталони. Те се смееха и кикотеха. Очите им оглеждаха мъжете, покрай които минаваха.

Но нито веднъж ничий поглед не се спря дори за миг върху мистър Къст...

Той седна до една маса и си поръча чай и разбит каймак.

СЕДЕМНАДЕСЕТА ГЛАВА НИЩО НОВО

С убийството на сър Кармайкъл Кларк аферата ABC стана най-важното събитие на деня.

Вестниците не пишеха за нищо друго. Съобщаваха за откриването на най-различни улики. Пишеха, че предстоят арести. Появяваха се снимки на всяко лице или място, което имаше дори най-далечна връзка с убийството. Вземаха се интервюта от всеки, който би се съгласил да говори. Задаваха се въпроси и в парламента.

Андоувърското убийство беше допълнено от още две.

В Скотланд Ярд смятаха, че най-добрият начин да се залови убиецът е, като се даде пълна гласност на въпроса. Населението на Англия се превърна в армия от любители детективи. На страниците на „Дейли Фликър“ се появи вдъхновеното заглавие „ТОЙ МОЖЕ ДА Е ВЪВ ВАШИЯ ГРАД“.

Разбира се, Поаро си изпати най-много от тази работа. Писмата, които бе получил, бяха публикувани и факсимилирани. Обвиняваха го, че не е предотвратил убийствата, и същевременно го защитаваха, твърдейки, че всеки момент щял да назове убиеца.

Репортери непрекъснато го преследваха за интервюта:

КАКВО КАЗВА ДНЕС МОСЮ ПОАРО

След това обикновено следваше половин колона глупости.

МОСЮ ПОАРО ОБМИСЛЯ СЕРИОЗНО
ПОЛОЖЕНИЕТО
МОСЮ ПОАРО В НАВЕЧЕРИЕТО НА УСПЕХА

КАПИТАН ХЕЙСТИНГС, ГОЛЕМИЯТ ПРИЯТЕЛ
НА МОСЮ ПОАРО, ЗАЯВИ ПРЕД НАШИЯ
СПЕЦИАЛЕН КОРЕСПОНДЕНТ...

— Поаро! — възкликнах аз. — Моля те, повярвай ми! Никога не съм говорил такива неща.

Приятелят ми отговори добродушно:

— Знам, Хейстингс, знам. Има страшно голяма разлика между произнесената и написаната дума. Думите в изречението могат да се разместят така, че първоначалният му смисъл да се измени напълно.

— Няма да ми е приятно, ако си помислиш, че съм казал...

— Не се тревожи. Всичко това е без значение. Тези измислици дори могат да ни помогнат.

— Как?

— Ех, bien — намръщи се Поаро. — Ако нашият луд прочете това, което „Дейли Благ“ пише, че съм казал днес, той ще загуби уважение към мен като към противник!

Може би оставате с впечатление, че нищо съществено не се е вършило по разследването. Напротив, Скотланд Ярд и полицията в много от графствата бяха неуморни в изясняването и на най-малките улики.

Хотелиери, собственици на квартири и пансиони — всички, намиращи се в радиуса на престъпленията — бяха подробно разпитани.

Стотиците истории на хора с богато въображение, видели „мъж със странна външност и неспокойни очи“ или забелязали „мъж със зловещо лице да се прокрадва наоколо“, бяха проверени до най-малки подробности. Нито едно съобщение, дори и най-съмнителното, не беше пренебрегнато. Влакове, автобуси, трамваи, будки; носачи, кондуктори, книжари — всичко бе подложено на най-щателна проверка.

Много бяха задържани и разпитвани, докато полицията не получише задоволителни отговори относно техните действия през въпросната нощ.

Крайният резултат не бе нищожен. Някои изявления бяха отбелязани като ценни, но без по-нататъшни показания не водеха

доникъде.

Докато Кроум и колегите му бяха неуморни, Поаро ми изглеждаше странно безразличен. От време на време само спорехме:

— Но какво очакваш от мен, приятелю! Да провеждам разпити? Полицията го прави по-добре от мен. Винаги искаш да тичам и да слухтя...

— Вместо което стоиш вкъщи като... като...

— Разумен човек! Моята сила, Хейстингс, е в главата, а не в краката! През цялото време, докато мислиш, че бездействувам, аз разсъждавам.

— Разсъждаваш! Сега време ли е за разсъждения?

— Да, хиляди пъти, да!

— Но какво ще спечелиш с разсъжденията си? Ти знаеш фактите от трите убийства наизуст.

— Аз не разсъждавам върху фактите, а върху психиката на убиеца.

— Психиката на един луд!

— Точно така. И затова не мога да я разбера лесно. Когато науча какво представлява убиецът, ще мога да открия кой е. И аз непрекъснато научавам нови неща за него. Какво знаехме за убиеца след андоувърското престъпление? Почти нищо. След бексхилското? Малко повече. А след кърстънското убийство? Още повече. Аз започвам да виждам не това, което ти би искал да видиш — очертанията на една физика, а очертанията на психиката! Ум, който се движи и работи в определени насоки. При следващото убийство...

— Поаро!

Приятелят ми ме погледна безучастно.

— Ами да, Хейстингс. Мисля, че ще последва и друго убийство. Много зависи от *la chance*^[1]. Досега нашият *inconnu*^[2] имаше късмет. Но този път шансът може да се обърне срещу него. Така или иначе, след още едно убийство ще знаем повече. Престъплението е нещо издайническо. Колкото и да променяш методите си, твоите вкусове, навици, състоянието на ума и душата винаги се разкриват чрез действията. В тази сфера има много объркващи неща (понякога дори ти се струва, че имаш работа с двама души), но скоро контурите ще се изяснят и аз ще знам.

— Кой го е извършил ли?

— Не, Хейстингс, няма да знам името и адреса, но ще знам какъв човек е той...

— И тогава?

— Et alors je vais à la pêche.^[3]

Изглеждах доста объркан, затова той продължи:

— Нали разбираш, виртуозният рибар знае точно каква муха да сложи на въдицата за всеки вид риба. Така и аз ще сложа точния вид муха.

— А след това?

— След това! След това! Ти не си по-добър от надменния Кроум с неговото вечно „нима“. Eh bien, след това той ще захапе въдицата, а ние ще навиваме макаратата...

— А дотогава хората ще умират наляво и надясно.

— Само трима. А всяка седмица загиват при катастрофа около сто и двадесет души.

— Това е съвсем друго.

— Предполагам, че за тези, които умират, не е от значение. Но за другите — за роднините и приятелите, — да, за тях има разлика. Има обаче поне едно нещо, което ме радва в този случай.

— Най-после да чуем радостна вест.

— Inutile^[4] да бъдеш толкова саркастичен. Радва ме, че сянката на подозрението не пада върху невинни хора, върху близките на убитите.

— Това не е ли по-лошо?

— Не, не, хиляди пъти не! Няма нищо по-страшно от това, да живееш в атмосфера на постоянно подозрение; да виждаш очи, които те следят, и любовта в тях да се превръща в страх. Няма нищо по-страшно от това, да подозираш близките и скъпите ти хора... То отравя душата. Поне не можем да обвиним АВС, че е отровил живота на невинните.

— Скоро ще започнеш и да го оправдаваш — отбелязах с горчивина.

— А защо не! Той може да се мисли за напълно прав. И може най-накрая да споделим неговото гледище.

— Глупости, Поаро!

— Уви! Шокирах те. Първо с бездействието, а сега и с възгледите си...

Поклатих глава, без да отговоря.

— Все пак — продължи той след време — имам план, който ще ти хареса, тъй като е действен, а не пасивен. Освен това ще предизвика много разговори и няма да изисква мислене.

Тонът му не ми хареса.

— Какъв е той? — попитах предпазливо.

— Да изтръгнем от приятелите, роднините и слугите на жертвите всичко, което знаят.

— Подозираш ли, че крият нещо?

— Не преднамерено. Но когато накараш човек да каже всичко, той, без да иска, подбира. Ако ти поискам сега да ми разкажеш какво си правил вчера, сигурно ще ми отговориш: „Станах в девет, закусих половин час по-късно с яйца с бекон и кафе, отидох в клуба си и т.н.“ Няма обаче да споменеш: „Счупих си нокътя и трябваше да го отрежа. Позвъних да ми донесат вода за бръснене. Разлях кафе върху покривката. Изчетках шапката си и я сложих на главата.“ Човек не може да каже всичко. Затова той избира. Когато стане убийство, хората избират да кажат това, което те мислят, че е важно. Но много често грешат!

— А как ще стигнеш до важното?

— Както ти казах преди малко, просто чрез разговор. Чрез говорене! Като обсъждаме някои случки повторно, че и трети път, може да излязат наяве допълнителни подробности.

— Какви подробности?

— Естествено, неизвестни за мен, а и много излишни. Вече мина доста време и обикновените неща трябва да са си възвърнали предишното значение. Не е логично в три свързани убийства да няма нито един факт, който да хвърли светлина. Трябва да има някаква незабележителна случка или обикновена забележка, които да ни насочат. Признавам, че това значи да търсиш игла в купа сено, но в сеното има игла, убеден съм!

Всичко ми прозвуча крайно мъгливо и неясно.

— Какво не разбираш? Умствените ти способности са по-скромни отколкото на обикновена прислужничка.

И той ми подаде едно писмо. Беше написано красиво, с наклонен ученически почерк.

„Драги господине,

Извинете, че ви безпокоя с писмото си. Много мислих, откакто се случиха двете ужасни убийства, последвали лелиното. Изглежда, се намираме в едно и също положение. Видях във вестника снимка на младата дама — сестрата на убитото момиче от Бексхил. Осмелих се да ѝ пиша, че отивам в Лондон да си търся работа, и я попитах дали мога да постъпя при нея или при майка ѝ, тъй като две глави могат да измислят нещо по-умно от една, и че няма да искам голяма заплата, а само да открием кой е този изверг. Може би, ако си разкажем всичко, което знаем, нещо ще излезе наяве.

Младата дама ми отговори много мило, че работи в кантора и живее в общежитие, но ми предложи да ѝ пиша, защото и тя мислела като мене. Каза, че нещастieto ни е общо и трябва да се поддържа в бедата. Така че, сър, пиша ви, за да ви съобща, че пристигам в Лондон, и да ви дам адреса си.

Надявам се, че не съм ви обезпокоила. С уважение
Мери Драуър“

— Мери Драуър — рече Поаро — е много интелигентно момиче. И ми подаде друго писмо.

— Прочети това.

Беше от Франклин Кларк и в него се казваше, че пристига в Лондон и ако е удобно, ще наmine към Поаро на следващия ден.

— Не се отчайвай, mon ami — каза Поаро. — Вече започваме да действваме.

---

[1] Шансът (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Непознат (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Тогава отивам на риболов (фр.). — Б.пр. ↑

[4] Безполезно (фр.). — Б.пр. ↑

ОСЕМНАДЕСЕТА ГЛАВА

ПОАРО ПРОИЗНАСЯ РЕЧ

Франклин Кларк пристигна в три часа на следващия ден и пристъпи направо към въпроса, без заобикалки.

— Мосю Поаро — каза той, — не съм доволен.

— Така ли, мистър Кларк?

— Не се съмнявам, че Кроум е много способен полицаи, но ме дразни. Този негов маниер, като че ли знае всичко! Намекнах някои неща на вашия приятел Хейстингс, когато беше в Кърстън, но трябваше да уреждам работите на брат си и не можах да се освободя по-рано. Искам да кажа, мосю Поаро, че не бива да се бавим...

— И Хейстингс все това повтаря.

— ... а да вървим право напред. Трябва да сме готови за следващото убийство.

— Значи смятате, че ще има още убийства?

— А вие не смятате ли?

— Разбира се.

— Тогава всичко е ясно. Искам да организирам нещо.

— По-точно?

— Предлагам, мосю Поаро, нещо като специален отряд под ваше предводителство, съставен от приятелите и роднините на убитите.

— Une bonne idée^[1].

— Радвам се, че одобрявате. Мисля, че с общи усилия можем да постигнем нещо. Освен това, когато дойде следващото предупреждение и отидем... не твърдя със сигурност, но може да познаем някой, който е бил на едно от предишните местопрестъпления.

— Разбирам мисълта ви и я одобрявам, но не забравяйте, мистър Кларк, че роднините и приятелите на другите жертви не са от вашия кръг. Те работят и макар че може да им дадат кратък отпуск...

Франклин Кларк го прекъсна:

— Точно така. Само аз съм в състояние да финансирам мероприятиято. Не че съм толкова добре материално, но брат ми умря богат и по всяка вероятност всичко ще остане на мен. Както вече казах, предлагам да се образува специална група, чиито членове ще получат редовните си заплати и отделно за разноските.

— Кои предлагате да влязат в групата?

— Мислил съм и по този въпрос. Дори писах на мис Мегън Барнард и това е отчасти нейна идея. Предлагам себе си, мис Барнард, мистър Доналд Фрейзър, който е бил сгоден за момичето. Освен това жената от Андоувър има племенница; мис Барнард знае адреса ѝ. Не мисля, че мъжът ѝ ще ни бъде от полза; доколкото разбрах, той обикновено е пиян. Мисля също, че Барнардови — бащата и майката — са доста стари за такова начинание.

— Някой друг?

— И... ъ... мис Грей.

Произнасяйки името ѝ, той се изчерви леко.

— О! Мис Грей?

Никой не умее като Поаро да вложи в две думи толкова ирония. Като че от плещите на Франклин Кларк паднаха тридесет и пет години. Той изведнъж заприлича на срамежлив ученик.

— Да, виждате ли, мис Грей работи при брат ми повече от две години. Тя познава мястото, хората и всичко наоколо. Лично мен ме нямаше около година и половина.

Поаро го съжали и промени темата.

— Бяхте на Изток? В Китай?

— Имах нещо като поръчение да купувам предмети за колекцията на брат ми.

— Трябва да е било много интересно. Eh bien, мистър Кларк, много ми харесва вашата идея. Тъкмо вчера казах на Хейстингс, че е нужно сближаване на засегнатите. Необходимо е да се разказват спомени, да се съпоставят факти, enfin^[2], да се обсъдят нещата основно, да се говори, говори и пак да се говори. Просветлението може да дойде от някоя съвсем невинна фраза.

Няколко дни по-късно „Специалният отряд“ се събра в квартирата на Поаро.

Докато седяха и послушно гледаха Поаро, заел място като главнокомандуващ начело на масата, аз ги оглеждах и затвърдявах

първоначалните си впечатления.

И трите момичета бяха много интересни — изключителната красота на русата Тора Грей, напрегнатият израз на чернокосата Мегън Барнард, с нейната странна индианска неподвижност на лицето, и симпатичната, с умен поглед Мери Драуър, скромно облечена в черен костюм. Двамата мъже — едрият, загорял и приказлив Франклин Кларк и сдържаният, необщителен Доналд Фрейзър — странно си контрастираха.

Поаро, разбира се, не устоя да не използва случая и да не произнесе малка реч.

— Mesdames et Messieurs^[3], знаете защо сме се събрали. Полицията прави всичко възможно, за да издири престъпника. Аз също — по свой начин. Но, струва ми се, че съюз на тези, които лично са засегнати (и които лично са познавали жертвите), може да постигне резултати, недостъпни за едно официално разследване.

Станаха три убийства — на стара жена, младо момиче и възрастен мъж. Само едно нещо свързва тези трима — убити са от един и същ човек. Това значи, че един и същ човек е присъствувал на три различни места и неминуемо е бил видян от голям брой хора. Това, че той е луд в напреднал стадий на болестта, се разбира от само себе си. Също така е сигурно, че външността и държането му не издават признаци на лудост. Този човек (и макар да казвам той, запомнете, че може да бъде и жена) притежава присъщата на душевно болните хитрост. Той е успял напълно да заличи всички следи. Полицията има някакви смътни представи, но няма основа, върху която да започне да действа.

Въпреки това трябва да съществуват следи, които не са смътни, а напълно определени. Да вземем например един конкретен факт: в случая Бексхил той не може да е пристигнал там в полунощ и да е намерил на плажа младо момиче, чието име да започва с „В“...

— Трябва ли да разискваме това?

Беше Доналд Фрейзър и думите му се изтръгнаха от него с вътрешна болка.

— Трябва да разнищим всичко, мосю — обърна се Поаро към него. — Вие сте тук не за да пестите чувствата си, като избягвате подробностите, а дори, ако стане необходимо, да се измъчвате, като разглеждаме случая au fond^[4]. Така че, както казах, не случаят е

помогнал на АВС да избере Бети Барнард за своя жертва. Изборът е съзнателен, а следователно и предварително обмислян. Това означава, че той разпознава обстановката. Има дребни факти, за които се е осведомявал — най-удобния час за извършване на убийството в Андоувър, *mise en scène*^[5] в Бексхил, навиците на сър Кармайкъл Кларк в Кърстън. Аз категорично не вярвам, че липсва и най-малка следа, най-леко загатване, които да ни помогнат да установим самоличността му. Предполагам, че някой от вас, а нищо чудно и всички вие знаете нещо, което не знаете, че го знаете.

Рано или късно от общуването помежду ви нещо ще се изясни и ще придобие значение, за което сега не можем и да сънуваме. Това е като игра на кубчета с картинки — всеки може да притежава детайл на пръв поглед без значение, но който, сложен на мястото си, ще покаже част от цялата картина.

— Думи — каза Мегън Барнард.

— А? — Поаро я погледна въпросително.

— Това са само думи без значение.

Тя говореше с напрегнатата съсредоточеност, която вече свързвах с нейната личност.

— Думите, мадмоазел, са външната обвивка на мислите.

— Аз мисля, че това, което каза мосю Поаро, е разумно — обади се Мери Драуър. — Убедена съм, че е така. Често човек вижда по-ясно нещата, когато ги изказва. Понякога се оформят мисли, без да си осъзнал това. Разговорите — по един или друг начин — водят до много неща.

— Ако поговорката, че колкото по-малко се говори, толкова по-добре, е вярна, тогава се нуждаем точно от обратното — каза Франклин Кларк.

— Какво мислите, мистър Фрейзър?

— Съмнявам се в практическото приложение на това, което казахте, мосю Поаро.

— А вие, Тора? — попита Кларк.

— Мисля, че обсъждането винаги е резултатно.

— Да предположим, че всеки си припомни времето непосредствено преди убийството. Може би ще започнете вие, мистър Кларк?

— Момент... Сутринта излязох с лодка в морето. Хванах осем скумрии. Беше много приятно в залива. Обядвах вкъщи. Спомням си, че беше задушено овнешко с картофи. Спах в плетената люлка. После пих чай. Написах няколко писма, но изгървах пощата и отидох в Пейнтън да ги пусна оттам. След това вечерях и — не се срамувам да си призная, препрочетох една книга от Незбит, която много обичах като малък. След това иззвъня телефонът...

— Достатъчно. Сега помислете, мистър Кларк, не срещнахте ли някого сутринта по пътя за морето?

— Много хора.

— Можете ли да си спомните нещо за тях?

— В момента абсолютно нищо.

— Сигурен ли сте?

— Е... спомням си дебела жена, облечена в раирана копринена рокля. Държеше две деца за ръце... двама мъже с фокстериер, хвърляха му различни предмети и го караха да им ги носи... а, да, едно момиче със златиста коса, което се къпеше и пицеше... интересно как нещата прииждат в паметта... като при проявяване на снимка...

— Вие сте добър източник на сведения. Сега, по-късно през деня — градината, отиването до пощата...

— Градинарят поливаше... Отиването до пощата? За малко не сгазих една велосипедистка — глупава жена, която се разправяше с някакъв приятел. Боя се, че това е всичко.

Поаро се обърна към Тора Грей:

— А вие, мис Грей?

Тора отговори с ясния си категоричен глас:

— Двамата със сър Кармайкъл се занимавахме сутринта с кореспонденцията... давах нареждания на прислужницата. Следобед писах писма и бродирах. Трудно ми е да си спомня всичко. Беше съвсем обикновен ден. Легнах си рано.

За мое учудване Поаро не й зададе други въпроси.

— Мис Барнард, можете ли да си спомните кога видяхте сестра си за последен път?

— Беше около две седмици преди смъртта ѝ. Прибрах се у дома за събота и неделя. Времето беше хубаво. Ходихме на плувния басейн в Хейстингс.

— За какво си говорихте?

— Дадох ѝ някои съвети — отговори Мегън.

— И какво още? Тя какво ви рече?

Момичето сбърчи лице, напрегайки паметта си.

— Говореше, че не ѝ стигат парите... разправяше за някаква шапка и за две-три летни рокли, които си купила. И малко за Дон... Каза също, че не обичала Мили Хигли — другата сервитьорка... И се смяхме на Мериън — собственицата на закусвалнята... Друго не си спомням.

— Не спомена ли някой мъж, простете ми, мистър Фрейзър, с когото има среща?

— Не говореше с мен такива неща — сухо издума Мегън.

Поаро се обърна към червенокосия мъж с решителна брадичка.

— Мистър Фрейзър, искам да си припомните миналото. Вие казахте, че през фаталната вечер сте чакали пред закусвалнята. Първоначалното ви намерение било да видите кога ще излезе Бети Барнард. Можете ли да си спомните дали забелязахте някого, докато чакахте?

— Много хора минаваха. Не мога да си спомня никого.

— Извинете, но опитвате ли се изобщо? Колкото и да е заето съзнанието, очите автоматично забелязват — несъзнателно, но точно...

Младият мъж повтори упорито:

— Не си спомням.

Поаро въздъхна и се обърна към Мери Драуър:

— Предполагам, че си пишехте с леля си?

— О, да, сър.

— Кога получихте последното писмо?

Мери се замисли:

— Два дена преди убийството, сър.

— Какво пишеше?

— Пишеше, че старият дявол пак се навърта наоколо, а тя му цапнала един по ухото, извинете за израза, сър, че ме очаква в сряда (това е почивният ми ден) и че ще отидем на кино. Щеше да е рожденият ми ден, сър.

Нещо, може би мисълта за малкото тържество, извика сълзи в очите на Мери. Но тя ги преглътна, а след това се извини.

— Простете ми, сър. Знам, че от сълзите полза няма. Просто мисълта... как двете очаквахме нашия празник... ме разстрои, сър.

— Много добре разбирам какво чувствувате — обади се Франклин Кларк. — Човек винаги се трогва от дреболии, като почерпка или подарък, от нещо мило и непринудено. Спомням си, веднъж видях прегазена жена. Тя току-що си беше купила нови обувки. Лежеше простряна, а до нея разпръснатият пакет, от който се подаваха нелепи обувчета на висок ток. Това ме потресе — изглеждаше толкова трогателно.

Мегън каза с неочаквана разгорещеност:

— Това е вярно. Същото се случи и след смъртта на Бети. Мама купила някакви чорапи — същия ден. Горката беше така разстроена. Намерих я да плаче над тях. Непрекъснато повтаряше: „Купих ги за Бети, купих ги за Бети, а тя дори не ги видя“.

Нейният глас също потрепера. Тя се наведе и погледна Франклин Кларк право в очите. Между тях се породил внезапна симпатия, нещастията сякаш ги сближи.

— Разбирам ви — рече той. — Най-мъчителни са тия спомени.

Доналд Фрейзър се размърда неловко.

Тора Грей смени темата.

— Няма ли да съставим някакъв план занаяпред? — попита тя.

— Разбира се — Франклин Кларк се върна към нормалното си държане. — Мисля, че когато дойде моментът, т.е. когато пристигне четвъртото писмо, трябва да обединим силите си. А дотогава по всяка вероятност всеки ще действа индивидуално. Не знам дали мосю Поаро има да допълни нещо.

— Мога да направя някои предложения — рече Поаро.

— Много добре. Аз ще ги запиша. — Той извади тефтерче. — Продължавайте, мосю Поаро. Първо...?

— Смятам, че не е изключено келнерката Мили Хигли да знае нещо.

— Първо — Мили Хигли — записа Франклин Кларк.

— Предлагам два начина за подход към нея. Вие, мис Барнард, можете да опитате това, което аз наричам „груб метод“.

— Намирате, че това е повече в моя стил? — каза Мегън сухо.

— Предизвиквате кавга с момичето — казвате, че тя никога не е обичала сестра ви и Бети ви е разказала всичко за нея. Ако сметката ми излезе вярна, това ще предизвика поток от контраобвинения. Тя ще ви

каже всичко, което мисли за сестра ви! И може да научите някоя важна подробност.

— А вторият начин?

— Мога ли да предложа, мистър Фрейзър, да проявите интерес към момичето?

— Необходимо ли е?

— Не, не е необходимо, а е само възможен път.

— Може ли аз да опитам? — попита Франклин. — Имам... тъ... доста голям опит, мосю Поаро. Нека видим какво мога да постигна.

— Ти си имаш друга работа — рече Тора Грей остро.

Лицето на Франклин помръкна.

— Да — съгласи се, — имам.

— Tout de même^[6], не мисля, че сега можете да свършите голяма работа там — каза Поаро. — Мадмоазел Грей е много подходяща...

Тора Грей го прекъсна:

— Виждате ли, мосю Поаро, аз напуснах Девон завинаги.

— Не ви разбрах.

— Мис Грей много любезно остана известно време да ми помогне да оправя работите — поясни Франклин. — Но, разбира се, предпочита служба в Лондон.

Поаро изглежда изпитателно и двамата.

— Как е лейди Кларк? — попита накрая.

Аз се любувах на леката червенина по лицето на Тора Грей и за малко не изпуснах отговора на Кларк.

— Доста зле. Впрочем, мосю Поаро, ще можете ли да прескочите до Девон да я посетите? Преди да тръгна, тя изказа желание да ви види. Понякога не приема хора дни наред, но ако рискувате, естествено, на мои разноски...

— Разбира се, мистър Кларк, какво ще кажете за вдругиден?

— Може. Ще уведомя сестрата, за да има предвид, когато ѝ дава дозата морфин.

— А вие, Мери — обърна се Поаро, — ще свършите добра работа в Андоувър. Опитайте с децата.

— Децата?

— Да. Децата не бърбят с готовност пред непознати. Но на улицата, където живееше леля ви, ви познават. Сигурно много деца са играли там. Може да са забелязали кой е влизал и излизал от магазина.

— А ние с мис Грей? — попита Кларк. — Искам да кажа, ако не отида в Бексхил.

— Мосю Поаро — каза Тора Грей, — откъде беше пуснато третото писмо?

— От Пътни, мадмоазел.

— Клон 15, Пътни, така ли? — попита тя замислено.

— Като по чудо вестниците го отпечатаха правилно.

— Това показва, че АВС живее в Лондон.

— На пръв поглед, да.

— Трябва да го подмавим някак — каза Кларк. — Какво ще кажете, мосю Поаро, ако дам обява. Нещо от рода на: „АВС. Спешно. Е.П. е по следите ви. Сто лири за мълчанието ми. XYZ.“ Не чак дотам наивно, но разбирате какво имам предвид. Представете си, че се хване.

— Това е възможност...

— Може да го предизвика и да се опита да ме ликвидира.

— Смятам, че е опасно и глупаво — отсече Тора Грей.

— Какво ще кажете, мосю Поаро?

— От опит глава не боли. Лично аз мисля, че е твърде хитър, да се хване. — Поаро се усмихна. — Виждам, мистър Кларк, ако мога да кажа, без да ви обидя, че сте все още със сърце на хлапак.

Франклин Кларк се смути.

— Така. — Той погледна в тефтерчето. — Да пристъпим към действие:

1. Мис Барнард и Мили Хигли.
2. Мистър Фрейзър и мис Хигли.
3. Децата в Андоувър.
4. Обявата.

Мисля, че нито едно няма да ни свърши работа, но поне да правим нещо, докато чакаме.

Той стана и заседателите се разпръснаха.

---

[1] Добра идея (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Накратко (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Дами и господа (фр.). — Б.пр. ↑

[4] Издъно (фр.). — Б.пр. ↑

[5] Обстановката (фр.). — Б.пр. ↑

[6] Все пак (фр.). — Б.пр. ↑

ДЕВЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

„ПРЕЗ САРАЯ“

Поаро се върна на мястото си и започна да си тананика някаква мелодия.

— Жалко, че е толкова интелигентна — промърмори той.

— Кой?

— Мегън Барнард. Мадмоазел Мегън. Чу ли само как ме отрязва с нейното „Думи“! Веднага ѝ стана ясно, че говоря празни приказки. Всички други се хванаха.

— Звучеше правдоподобно.

— Да, правдоподобно. Точно това е разбрала и тя.

— Нима не мислеше това, което говореше?

— Всичко, което казах, можеше да се изрази с едно късо изречение. Вместо това аз повтарях същото нещо безкрай, а само мадмоазел Мегън разбра.

— Но защо?

— Eh bien, за да дам начален тласък. За да оставя у всеки впечатлението, че трябва да се върши работа! За да започнат да говорят!

— Мислиш ли, че ще има резултат?

— Такава възможност винаги съществува.

Той се изсмя.

— Посред трагедията започва комедия. Виждаш ли как се получава?

— Какво искаш да кажеш?

— Човешката драма, Хейстингс! Помисли! Пред нас са хора от три различни обществени среди, свързани от една обща трагедия... И веднага започва втората драма, tout à fait à part^[1]. Спомняш ли си първия ми случай в Англия? Беше тъй отдавна. Събрах тогава двама души, които се обичаха, просто като арестувах единия от тях за убийство. Нищо друго не би помогнало. Животът и смъртта вървят

ръка за ръка, Хейстингс... Забелязал съм, че смъртта е голяма сватовница.

— Прекаляваш, Поаро! — извиках аз скандализиран. — Сигурен съм, че на никой от тях и през ум не му минаваше...

— Ах, скъпи приятелю! А какво ще кажеш за себе си?

— За себе си?

— Mais oui, нима, когато те си заминаха, ти не започна да си тананикаш?

— Човек може да си тананика и без да е коравосърдечен.

— Положително е така, но мелодията ми подсказва какво мислиш.

— Така ли?

— Да, да се тананика е много опасно. То разкрива подсъзнанието. Мелодията, която ти си пееше, е, ако не се лъжа, от времето на войната. Comme ça^[2] — Поаро запя с отвратителен фалцет:

*Понякога обичам брюнетка,
понякога обичам блондинка
(дето иде от рая през сарая).*

Какво може да е по-показателно? Mais je crois que la blonde l'emporte sur la brunette^[3].

— Глупости, Поаро — изчервих се аз.

— C'est tout naturel^[4]. Ти не забеляза ли как Франклин Кларк изведнъж прие мнението на мадмоазел Мегън? Как се навеждаше към нея и я гледаше? И не ти ли направи впечатление колко се дразнеше от това мадмоазел Тора Грей? А мистър Доналд Фрейзър, той пък...

— Поаро, ти си непоправимо сантиментален.

— Ни най-малко. Ти си сантименталният, Хейстингс.

Тъкмо щях да започна разгорещен спор, когато вратата се отвори. За голямо мое учудване влезе Тора Грей.

— Извинете, че ви безпокоя отново — каза тя спокойно, — но има нещо, което ми се иска да ви кажа, мосю Поаро.

— Разбира се, мадмоазел. Заповядайте, седнете.

Тя седна и се поколеба, като че ли подбираше думите си.

— Само това, мосю Поаро, че мистър Кларк беше така любезен да ви осведоми, че напускам Коумсайд по собствено желание. Той е много мил и дискретен. Но в действителност нещата не стоят така. Аз исках да остана, понеже около колекцията има много работа. Но лейди Кларк пожела да се махна! Мога да я оправдая. Тя е сериозно болна и умът ѝ е замъглен от лекарствата. Това я прави мнителна и подозрителна. Намрази ме по някаква необяснима за мен причина и настоя да напусна къщата.

Не можех да не се възхитя от смелостта на момичето. Не се опита да замаже истината, както мнозина на нейно място биха се изкушили, а с удивителна откровеност пристъпи направо към въпроса. Веднага ми стана мила и симпатична.

— Чудесно постъпихте, като дойдохте да ни кажете — рекох аз.

— Истината е винаги за предпочитане — заяви тя с крива усмивка. — Не желая да се крия зад благородните обноски на мистър Кларк. Той е голям кавалер.

В думите ѝ имаше топлина. Явно се възхищаваше от Франклин Кларк.

— Откровена сте, мадмоазел — каза Поаро.

— Беше голям удар за мен — продължи Тора печално. — Не предполагах, че лейди Кларк толкова ме мрази. Дори си мислех, че съм ѝ приятна. — Сви горчиво устни. — Човек се учи, докато е жив.

И стана от мястото си.

— Това исках да кажа. Довиждане.

Изпратих я надолу по стълбите.

— Според мен постъпи много честно — заявих, след като се върнах в стаята. — Не ѝ липсва смелост.

— И пресметливост.

— Какво искаш да кажеш?

— Искам да кажа, че притежава способността да гледа в бъдещето.

Погледнах го с недоверие.

— Тя наистина е чудесно момиче — настоях аз.

— И чудесно се облича. Този крепмарокен и яката от сребърна лисица са последна дума на модата.

— Ти си роден за шивач, Поаро. Аз никога не забелязвам как са облечени хората.

— Тогава стани нудист.

Докато се канех да отвърна възмутено, той смени внезапно темата:

— Знаеш ли, Хейстингс, не мога да се отърва от мисълта, че по време на следобедния ни разговор се каза нещо важно. Странно, не мога да разбера какво беше... Просто смътно впечатление... което ми напомня за нещо вече видяно или чуто...

— Нещо във връзка с Кърстън?

— Не... Преди това... Няма значение, ще се сетя по-късно.

Той ме погледна (изглежда, не го бях слушал достатъчно внимателно), изсмя се и отново си затананика: „Тя е ангел, нали? От рая през сарая...“

— Върви по дяволите, Поаро.

---

[1] Съвсем различна (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Ето (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Но според мен блондинката надделява над брюнетката (фр.). — Б.пр. ↑

[4] Това е напълно естествено (фр.). — Б.пр. ↑

ДВАДЕСЕТА ГЛАВА

ЛЕЙДИ КЛАРК

Когато го посетихме за втори път, Коумсайд излъчваше дълбока тъга. Може би се дължеше отчасти на времето — беше влажен септемврийски ден и вече се чувствуваше дъхът на есента — и отчасти на спуснатите капаци на прозорците. Стаите на долния етаж бяха затворени и необитаеми, а тази, в която ни поканиха, бе влажна и задушна.

Медицинска сестра с делови вид влезе при нас, като смъкваше надолу колосаните си маншети.

— Мосю Поаро? — попита припряно. — Аз съм сестра Капстик. Получих писмото на мистър Кларк, в което пише, че ще дойдете.

Поаро попита как е здравето на лейди Кларк.

— Като се вземе всичко предвид, не толкова лошо.

Реших, че нейното „като се вземе всичко предвид“ означава: като се вземе предвид това, че е на смъртен одър.

— Естествено, няма надежда за голямо подобрение, но един нов начин на лекуване облекчи много състоянието ѝ. Доктор Логън го намира за напълно задоволително.

— Но е вярно, нали, че вече няма да оздравее?

— Какво да ви кажа... — Сестра Капстик бе шокирана от неговия пряк начин на изразяване.

— Предполагам, че смъртта на съпруга ѝ е голям удар за нея?

— Е, мосю Поаро, за нея ударът не беше толкова голям, колкото за човек с нормално здраве. В състоянието, в което се намира, лейди Кларк вижда нещата размити.

— Извинете за въпроса, но бяха ли привързани един към друг?

— О, да, бяха щастливо семейство. Той, горкият, много се тревожеше за нея. А за лекар като него е много по-тежко, нали разбирате. Те, лекарите, не могат да се зальгват с празни надежди. В началото тази мисъл силно го гнетеше.

— В началото? А по-късно?

— Човек свиква с всичко. Освен това сър Кармайкъл имаше своята колекция. Хобито е голяма утеха за един мъж. Той често ходеше по разпродажби, а освен това двамата с мис Грей бяха заети с пренареждането и систематизирането на галерията по някакъв нов начин.

— Ах, да, мис Грей. Тя напусна, нали?

— Да, аз лично много съжалявам, но понякога, когато не са добре със здравето, жените си втълпяват някои неща и е безполезно да се спори с тях. По-добре човек веднага да отстъпи. Мис Грей излезе разумен човек.

— Лейди Кларк винаги ли я е мразела?

— Не, не я мразеше. Дори, струва ми се, в началото доста я харесваше. Но да не ви задържам повече с клюки. Пациентката ми сигурно недоумява какво става с нас.

Поведе ни към една стая на първия етаж. Бивша спалня, превърната в приятна всекидневна. Лейди Кларк седеше в голямо кресло до прозореца. Беше болезнено слаба, лицето ѝ носеше измъчения сив отпечатък на разкъсваща болка. Погледът ѝ блуждаеше замъглен и аз забелязах, че зениците ѝ са като малки точици.

— Това е мосю Поаро, когото искахте да видите — каза сестра Капстик с нейния висок жизнерадостен глас.

— Да, да, мосю Поаро — промърмори лейди Кларк разсеяно и протегна ръка.

— Моят приятел Хейстингс, лейди Кларк.

Подчинихме се на неопределения ѝ жест и седнахме. Настъпи мълчание. Имахме чувството, че тя се унесе в дрямка. Но с леко усилие дойде на себе си.

— Беше относно Кар, нали? Относно смъртта му. Ах, да!

Въздъхна и поклати глава, но по същия разсеян начин.

— Не сме предполагали, че така ще се случи... Бях толкова сигурна, че аз първа ще си отида... — За известно време потъна в размисъл. — Кар беше много здрав, необикновено здрав за възрастта си. Никога не боледуваше. Беше почти на шестдесет, а изглеждаше петдесетгодишен... Да, беше много здрав...

Тя отново се потопи в своя полусън. Поаро, който знаеше как някои наркотици създават усещане, че времето е безкрайно, не каза нищо.

Внезапно лейди Кларк заговори отново:

— Да, много мило, че дойдохте. Аз заръчах на Франклин. Той обеща, че няма да забрави да ви предаде. Надявам се да не сглупи... Той толкова лесно се хваща на въдицата, макар че е обходил цял свят. Такива са мъжете... цял живот си остават момчета... Особено Франклин.

— Импулсивна натура — вметна Поаро.

— Да, да... и голям кавалер. Мъжете са толкова глупави в това отношение. Дори Кар... — гласът ѝ замря, после тя поклати нервно глава. — Всичко е така размито... Човешкото тяло е голяма досада, моєю Поаро, особено когато надделее над духа. Преставаш да възприемаш околния свят; нищо не те интересува освен дали болката ще заглъхне.

— Знам, лейди Кларк. Това е една от трагедиите на този живот.

— Болката е притъпила до голяма степен способностите ми. Дори не мога да си спомня какво исках да кажа.

— Нещо във връзка със смъртта на съпруга ви?

— Смъртта на Кар? Да, може би... Той е луд, горкият — имам предвид убиеца. Всичко е от шума и динамиката на нашето време — хората не издържат. Винаги съм съжалявала лудите, сигурно усещат главите си много особено. Освен това трябва да е ужасно да бъдеш постоянно затворен. Но какво друго може да се направи? Те убиват хора... — Тя поклати глава, опечалена от тази мисъл. — Още ли не сте го хванали?

— Не, не сме.

— Той сигурно се е навъртал насам през онзи ден.

— Наоколо е имало много непознати, лейди Кларк. Сега е летният сезон.

— Да, забравих... Но те ходят по плажовете, а не тук.

— Никакъв непознат не е идвал в къщата в деня на убийството.

— Кой ви каза? — неочаквано живо попита лейди Кларк.

Поаро я погледна изненадано.

— Слугите и мис Грей.

Лейди Кларк каза натъртено:

— Лъже!

Подскочих от изненада. Поаро ме стрелна с поглед.

Лейди Кларк продължи, този път трескаво:

— Аз не я харесвам, никога не съм я харесвала. Кар много я ценеше. Често казваше, че е сираче и сама на този свят. Какво толкова лошо има в това, да си сираче? Понякога е направо благословия. Ако бащата е нехранимайко, а майката пие, тогава човек има от какво да се оплаква. Казваше, че е храбро и способно момиче. Че работеше добре — така е. Но какво общо има тук храбростта?

— Е, хайде, скъпа, не се вълнувайте — намеси се сестра Капстик. — Не бива да се изморявате.

— Но аз незабавно я отпратих. Франклин има наглостта да ми каже, че можела да ми бъде утеха! Тя да ме утешава! Аз му рекох — колкото по-скоро ѝ видях гърба, толкова по-добре. Франклин е глупак! Не исках да се забърква в истории с нея. Той е още момче. Няма капка здрав разум! „Ще ѝ дам за три месеца заплатата, ако трябва, но да си върви. Не я искам нито ден повече в къщата.“ Да си болен, дава едно преимущество — мъжете не могат да спорят с теб. Той ме послуша и тя си отиде. Сигурно се е правила на мъченица — безкрайно добра и храбра!

— Хайде, скъпа, не се нервирайте. Вредно е!

Но лейди Кларк махна пренебрежително с ръка.

— И вие се бяхте влюбили в нея като всички останали.

— Ах, лейди Кларк, не говорете така. Аз действително намирах мис Грей за мило момиче — изглеждаше толкова романтична, като излязла от поема.

— Нямам сили да се разправам с вас — рече лейди Кларк уморено.

— Е, тя си отиде вече, скъпа, отиде си.

Болната поклати немощно глава, но премълча.

Поаро попита:

— Защо казахте, че мис Грей лъже?

— Защото е така. Нали ви е заявила, че никакви непознати не са идвали насам?

— Да.

— Ето на! Аз я видях със собствените си очи от същия този прозорец да говори пред вратата с един съвсем непознат човек.

— Кога беше това?

— Сутринта на деня, в който убиха Кар — около единадесет часа.

— Как изглеждаше този човек?
— Съвсем обикновен. Във вида му нямаше нищо особено.
— Джентълмен ли беше или амбулантен търговец?
— Не беше търговец. Много невзрачна личност. Не мога да си го спомня.

Внезапно остра болка се изписа на лицето ѝ.

— Моля ви, трябва да си вървите сега... изморих се... сестра...

Ние послушно се сбогувахме.

— Странна история — казах на Поаро, когато се връщахме вече за Лондон. — Това за мис Грей и непознатия.

— Виждаш ли, Хейстингс? Нали ти казах — винаги може да се научи нещо ново.

— Защо ни излъга, че не била видяла никого?

— Може да има няколко причини — едната е много проста.

— Това да не е намек, че съм тъп?

— По-скоро покана да използваш находчивостта си. Но няма смисъл да се напругаме. Най-лесно ще си отговорим, като попитаме нея самата.

— А ако пак ни излъже?

— Това наистина би било интересно... и показателно.

— Чудовищно е да се предположи, че такова момиче може да се съюзи с един луд.

— Точно така. Затова не го допускам.

Замислих се.

— Не им е лесно на хубавите момичета — казах накрая с въздишка.

— Pas du tout.^[1] Освободи ума си от тази мисъл.

— Така е — настоях аз. — Всеки е настроен срещу нея само защото е хубава.

— Говориш глупости, приятелю. Кой е бил настроен против нея в Коумсайд? Сър Кармайкъл? Франклин? Или сестра Капстик?

— Да, но лейди Кларк я мрази за всички.

— Mon ami, ти си изпълнен със съчувствие към хубавите момичета, а аз към болните стари жени. Нищо чудно лейди Кларк да вижда нещата такива, каквито са, а мъжът ѝ, Франклин Кларк и сестра Капстик да са слепи като къртици. Също и капитан Хейстингс.

— Ти си се зайл с това момиче, Поаро.

За мое учудване той ми намигна.

— Може би искам да предизвикам рицарската ти натура, Хейстингс. Ти си винаги благородният кавалер, готов да се притече на помощ на изпадналите в беда дами — красиви дами, *bien entendu*.^[2]

— Колко си забавен! — не можах да сдържа смеха си.

— Човек не може постоянно де е тъжен. Аз все повече започвам да се интересувам от човешките отношения, породени от тази трагедия. В случая има три семейни драми. Първо, в Андоувър — целият тежък живот на мисис Ашър, нейната борба, издръжката на мъжа ѝ, привързаността към племенницата. Само от това може да се напише цял роман. После Бексхил — щастливите, доволни татко и мама, двете толкова различни дъщери: хубавата пухкава празноглавка ѝ емоционалната волева Мегън с нейния остър ум и безкомпромисна страст към истината. А до тях — въздържаният млад шотландец с необузданата ревност и любовта си към убитото момиче. Накрая обитателите на Коумсайд — умиращата съпруга, погълнатият от колекцията си съпруг с растяща нежност към красивата секретарка, която самоотвержено му помага, и по-младият брат — енергичен, привлекателен, интересен, с романтичен ореол, породен от далечните му пътешествия. Разбираш ли, Хейстингс, при обикновени обстоятелства тези три драми не биха имали нищо общо, биха се развивали всяка поотделно, без да си влияят. Случайностите и комбинациите в този живот винаги са ме привличали.

— А ето и гара Паддингтън — бе единственото, което можах да отговоря.

Беше крайно време да му покажа нелепостта на неговите разсъждения.

При пристигането ни в Уайтхейвън Маншънс ни съобщиха, че някакъв човек чака Поаро.

Предположих, че е Франклин или Джап, но за голямо мое учудване се оказа Доналд Фрейзър.

Беше много смутен и неясното му произношение си личеше повече отвсякога.

Поаро не го притесни с въпроси за целта на посещението му, а го покани на вино и сандвичи. Докато ни сервираха, той поведе разговора — разказа къде сме били, изрази съчувствие към болната жена.

Едва когато привършихме сандвичите и изпихме виното, даде на разговора по-различна насока.

— От Бексхил ли идвате, мистър Фрейзър?

— Да.

— Успяхте ли с Мили Хигли?

— Мили Хигли ли? Мили Хигли? — Фрейзър учудено повтори името. — А, онова момиче. Не, още нищо не съм направил. Аз...

Той млъкна и започна да чупи нервно ръце.

— Не знам защо дойдох — рече неочаквано.

— Аз знам — заяви Поаро.

— Не е възможно. Откъде можете да знаете?

— Дошли сте, защото трябва да споделите нещо. Напълно сте прав. Аз съм най-подходящият човек. Говорете.

Самоувереността на Поаро оказа своето въздействие. Фрейзър му отправи поглед, в който странно се смесваха благодарност и послушание.

— Така ли мислите?

— Parbleu! Сигурен съм.

— Мосю Поаро, разбирате ли нещо от сънища?

Това бе последното, което очаквах да чуя.

Поаро обаче не изглеждаше никак учуден.

— Разбирам — отговори. — Сънували сте...

— Да. Сигурно ще кажете, че е напълно естествено да... да сънувам за това. Но не беше обикновен сън.

— Да?

— Сънувам го три нощи наред, сър... Струва ми се, че полудявам.

— Разкажете.

Лицето на Фрейзър посивя. Очите му се изблещиха. Той действително приличаше на луд.

— Все едно и също. Аз съм на плажа. Търся Бети. Тя се е загубила, само се е загубила, нали разбирате? Трябва да я намеря. Трябва да ѝ дам колана. Аз го държа в ръка. И тогава...

— Да?

— Сънят се променя. Не я търся повече. Тя е пред мен, седи на пясъка, не вижда, че се приближавам. И... о, не мога...

— Продължавайте.

Гласът на Поаро беше неумолим и повелителен.

— Приближавам откъм гърба ѝ... Тя не ме чува. Аз увивам колана около шията ѝ и дърпам, дърпам...

Болката в гласа му беше страшна. Стиснах облегалката на креслото. Беше прекалено реално...

— Тя се задушава... мъртва е. Аз съм я удушил и когато главата ѝ се отмята назад, виждам лицето ѝ. Това е Мегън, не Бети.

Той се облегна назад пребледнял и разтреперан. Поаро наля чаша вино и му я подаде.

— Какво означава това, мосю Поаро? Защо ме преследва всяка нощ? Всяка нощ...

— Изпийте виното — заповяда Поаро.

Той се подчини, после попита по-спокойно:

— Какво значи? Аз... не съм я убил, нали?

Не чух какво отговори Поаро, защото в този момент почука пощальонът и излязох от стаята.

Онова, което извадих от кутията, изпари целия ми интерес към необикновените откровения на Доналд Фрейзър.

Изтичах веднага обратно.

— Поаро! Пристигна! Четвъртото писмо!

Той скочи, сграбчи го от ръката ми, взе ножа за разрязване на хартия и го отвори. После го сложи върху масата.

Тримата го зачетохме едновременно.

„Все още никакъв успех? Позор! Какво правите и вие, и полицията? Е, кажете, нали е весело? А сега къде?

Бедни мистър Поаро. Много ми е мъчно за вас.

Ако не успееш веднъж, опитай пак.

Все още ни чака дълъг път.

Типерари^[3]? Не, това ще дойде по-късно, когато стигнем «Т».

Следващият инцидент ще е в Донкастър на 11 септември. Довиждане.

АВС“

[1] Нищо подобно (фр.). — Б.пр. ↑

[2] То се знае (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Провинция в Ирландия. Тук се намеква за песен, известна по време на Първата световна война: «Дълъг е пътят до Типерари». — Б.пр. ↑

ДВАДЕСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА

ОПИСАНИЕ НА УБИЕЦ

Именно в този момент, струва ми се, онова, което Поаро нарича „човешки елемент“, започна отново да избледнява. Сякаш съзнанието, неспособно да издържи ужаса от разказа на Фрейзър, отново ни върна към първоначалната цел.

На всички ни беше ясно, че е невъзможно да предприемем нещо, докато не пристигне четвъртото писмо и не разкрие бъдещата сцена на убийството. Това изчакаване бе довело до спадане на напрежението.

Но сега, когато напечатаните думи ни се надсмиваха от твърдия бял лист, гонитбата започваше отново.

Инспектор Кроум от Скотланд Ярд дойде и докато седеше при нас, влязоха Франклин Кларк и Мегън Барнард.

Момичето обясни, че и то идва от Бексхил.

— Искан да попитам нещо мистър Кларк.

Сякаш бързаше да оправдае постъпката си. Аз само отбелязах факта, без да му придам голямо значение.

Писмото, естествено, до такава степен изпълваше съзнанието ми, че всичко друго се плъзгаше покрай мен.

Мисля, че Кроум не остана доволен, като видя част от потърпевшите в драмата.

Той стана крайно официален и уклончив.

— Ще взема писмото, мося Поаро. Ако искате копие...

— Не, не е необходимо.

— Какво мислите да правите, инспекторе? — попита Кларк.

— Нима не е ясно?

— Този път трябва да го хванем — продължи Кларк. — Мога да ви съобща, инспекторе, че образувахме собствена група, която да се занимае със случая. Група на засегнатите.

Инспектор Кроум рече с най-изискания си тон:

— Нима?

— Виждам, че нямате високо мнение за аматьорите, инспекторе.

— А вие разполагате ли със силите, които имам аз, мистър Кларк?

— Но ние сме лично засегнати, а това е вече нещо.

— Нима?

— Струва ми се, че вашата задача няма да е лесна, инспекторе. Имам чувството, че старият АВС пак ще победи.

Забелязал съм, че Кроум много лесно се поддава на предизвикателства от този род.

— Мисля, че сега вече обществеността няма да има основание да ни критикува — заяви той. — Глупакът ясно ни предупреди. Единайсети е чак следващата сряда. Това ни дава достатъчно време за кампания в пресата. Донкастър ще бъде предупреден. Всеки, чието име започва с „D“, ще е нащрек — това ще ни помогне много. Също така ще закараме доста полиция в града. Това вече е уредено със съгласието на всички шерифи в Англия. Целият Донкастър, полиция и граждани, ще се вдигне накрак, за да залови един човек, и ако имаме малко късмет, ще успеем.

Кларк каза тихо:

— Явно не се интересувате от спорт, инспекторе.

Кроум зяпна.

— Какво искате да кажете, мистър Кларк?

— Не знаете ли, че следващата сряда в Донкастър се провеждат състезанията „Сейнт Леджър“?

Челюстта на инспектора увисна. Дори животът му да зависеше от това, той не можеше да произнесе своето „нима?“.

— Вярно. Да, това усложнява нещата...

— АВС не е глупак дори ако е луд.

Минута-две всички мълчахме и обмисляхме положението. Тълпите на конните надбягвания, английската публика — тази страстна любителка на спорта, безкрайните усложнения.

Поаро промърмори:

— C'est ingénieux. Tout de même, c'est bien imaginé, ça.^[1]

— Мисля, че убийството ще стане, докато конните състезания са в разгара си, може би на самия хиподром — продължи Кларк.

За миг той сякаш изпита удоволствие при мисълта за състезанията.

Инспектор Кроум стана и взе писмото.

— Надбягванията са голямо усложнение — позволи си да каже.
— Жалко, не ни върви.

И излезе. В антрето се чуха гласове. След малко влезе Тора Грей и от вратата започна възбудено:

— Инспекторът каза, че има ново писмо. Къде ще е този път?

Навън валеше. Тора Грей беше облечена в черен костюм с кожена яка. На русата ѝ глава бе кацнала малка черна шапчица.

Тези думи се отнасяха до Франклин Кларк. Тя се приближи до него, постави ръка върху неговата и зачака отговор.

— Донкастър, в деня на „Сейнт Леджър“.

Започнахме да обсъждаме положението. Излишно бе да се споменава, че всички имахме намерение да присъствуваме, но конните надбягвания несъмнено усложняваха плановете, начертани преди това.

Чувство на отчаяние ме завладя. Какво може в края на краищата да направи нашата малка група от шест души, колкото и силно да е желанието ни? Безброй бдителни полицаи ще наблюдават цялата околност. С какво ще помогнат още шест чифта очи?

Като че ли в отговор на мисълта си чух гласа на Поаро. Той говореше като учител или проповедник:

— Mes enfants^[2], не бива да хабим силите си напразно. Трябва да подходим методично и с ясно начертан план. Нека търсим истината вътре в себе си, а не вън. Всеки от нас трябва да си зададе въпроса: „Какво знам за убиеца?“ Така ще изградим цялостния образ на човека, когото търсим.

— Но ние не знаем нищо за него — безпомощно въздъхна Тора Грей.

— Не, не, мадмоазел, не е вярно. Всеки от нас знае нещо за него — само да разберем какво е то. аз съм убеден, че знанието е в нас, но трябва да го осъзнаем.

Кларк поклати глава.

— Нищо не ни е известно — дали е стар или млад, рус или черен. Никой от нас не го е виждал и не е говорил с него. Предъвахме всичко вече неведнъж.

— Не всичко. Например мис Грей каза, че не е видяла, нито е говорила с непознат човек в деня, когато сър Кармайкъл Кларк бе убит.

Тора Грей кимна.

— Така е.

— Нима? Лейди Кларк каза, мадмоазел, че ви е видяла от своя прозорец да стоите на прага и да разговаряте с някакъв мъж.

— Видяла ме е да говоря с непознат мъж? — Момичето изглеждаше искрено учудено. Този чист, прям поглед не можеше да не бъде искрен. Поклати глава. — Лейди Кларк трябва да е сбъркала. Аз не съм... о!

Възклицанието дойде внезапно: то просто се изтръгна от нея. Вълна от руменина заля лицето ѝ.

— Сега си спомням. Колко глупаво от моя страна! Съвсем го бях забравила! Но не е важно. Просто един от тези, дето ходят по къщите да продават чорапи, знаете ги — разни демобилизирани. Много са натрапчиви. Трябваше да се отърва от него. Минавах през антрето и го видях да се приближава към вратата. Той ме заприказва, без да позвъни, но беше съвсем безобиден. Сигурно затова го бях забравила.

Поаро се люлееше напред-назад с ръце върху главата. Говореше си така ожесточено, че всички го зяпахме, без да смеем да се обадим.

— Чорапи — мърмореше, — чорапи... чорапи... ça vient^[3]... чорапи... чорапи... това е претекстът... да, преди три месеца... и онзи ден... и сега. Bon Dieu, открих!

Той се изправи в креслото и впери в мен победоносен поглед.

— Спомняш ли си, Хейстингс? Андоувър. Магазина. Ние се качваме горе. Спалнята. На един стол. Чифт нови копринени чорапи. Сега знам кое привлече вниманието ми преди два дена. Вие, мадмоазел — обърна се към Мегън, — говорехте за майка си как плакала, понеже купила за сестра ви нови чорапи същия ден, когато я убиха.

Той ни изглежда.

— Разбирате ли? С един и същ претекст, повторен три пъти. Не може да е съвпадение. Когато мадмоазел заговори, имах чувството, че това, което каза, има връзка с нещо. Сега знам с какво — думите на мисис Фаулър, съседката на мисис Ашър, за разни хора, които продават какво ли не. И тя спомена чорапи. Кажете, мадмоазел, вярно ли е, че майка ви е купила тези чорапи не от магазин, а от амбулантен търговец, дошъл пред вратата ви?

— Да, да, така беше. Сега си спомням. Тя спомена нещо за нещастници, които обикалят и се опитват да пробутат някоя и друга стока, и че ги съжалява.

— Но каква връзка има това с убийствата? — възкликна Франклин. — Това, че е идвал човек и продавал чорапи, не доказва нищо.

— Казвам ви, приятели, не може да е съвпадение. Три престъпления и всеки път някакъв човек продава чорапи и разузнава обстановката.

Той рязко се обърна към Тора:

— *A vous la parole*^[4]! Опишете го!

Тя го погледна с празен поглед.

— Не мога... не си спомням... Имаше очила, струва ми се... и овехтяло сако...

— *Mieux que ça, mademoisellé*^[5].

— Беше прегърбен... Не знам. Почти не го погледнах. Не беше от хората, които правят впечатление.

Поаро рече натъртено:

— Права сте, мадмоазел. Цялата тайна на престъпленията се крие във вашето описание на убиеца, защото той е бил убиецът. „Не е от хората, които правят впечатление.“ Да, няма съмнение... Вие описахте убиеца!

---

[1] Много находчиво. Все пак добре измислено (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Деца мои (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Започвам да си спомням... (фр.). — Б.пр. ↑

[4] Имате думата! (фр.). — Б.пр. ↑

[5] Нещо повече, госпожице (фр.). — Б.пр. ↑

ДВАДЕСЕТ И ВТОРА ГЛАВА (НЕ ОТ КАПИТАН ХЕЙСТИНГС)

Мистър Александър Бонапарт Къст седеше неподвижен. Закуската пред него бе студена и недокосната. Върху чайника беше подпрян вестник и мистър Къст го четеше с жаден интерес.

Изведнъж скочи, разходи се напред-назад из стаята и отново се отпусна в креслото до прозореца. С приглушен стон се хвана за главата.

Не чу кога вратата се отвори и на прага застана хазайката му — мисис Марбъри.

— Мистър Къст, дали ще искате един хубав... я, какво има? Не сте ли добре?

Мистър Къст вдигна глава.

— Нищо, няма ми нищо, мисис Марбъри. Не се чувствавам добре тази сутрин.

Мисис Марбъри хвърли пронизателен поглед към подноса със закуската.

— Виждам. Дори не сте докоснали яденето. Пак ли главата?

— Не, тоест да... Чувствам се малко не на себе си.

— Ах, искрено съжалявам. В такъв случай днес сигурно няма да излизате?

Мистър Къст рязко се изправи.

— Не, не. Трябва да отида. Работата е важна, много важна.

Ръцете му трепереха. Като го видя така възбуден, мисис Марбъри се опита да го успокои.

— Е, щом трябва, трябва. Далече ли отивате този път?

— Не, отивам в... — той се запъна. — В Челтнъм.

Имаше нещо толкова особено в начина, по който произнесе думата, че мисис Марбъри го погледна учудено.

— Челтнъм е приятно място — каза разговорчиво. — Веднъж отидох там от Бристол. Магазините са толкова хубави.

— Да, сигурно...

Мисис Марбъри се наведе вдървено (тя въобще трудно се навеждаше), за да вдигне от пода смачкания вестник.

— Напоследък не пишат за нищо друго освен за тази афера с убийствата — каза и хвърли поглед върху заглавията, преди да го остави на масата. — Направо ме побиват тръпки. Аз не го чета. Сякаш отново слушам за Джак Разпорвача.

Устните на мистър Къст помръднаха, но никакъв звук не излезе от тях.

— Донкастър — там е намислил да извърши следващото убийство — продължи мисис Марбъри. — И то утре! Човек настръхва при тази мисъл. Ако живееш в Донкастър и името ми започваше с D, щях на всяка цена да замина още с първия влак. Не бих рискувала нито за миг. Какво казахте, мистър Къст?

— Нищо, мисис Марбъри, нищо.

— Без съмнение той мисли, че най-добра възможност ще му се удаде на конните състезания. Щели да докарат стотици полицаи и... Но, мистър Къст, вие наистина изглеждате зле. По-добре пийте нещо. Действително не бива да пътувате днес.

Мистър Къст се опомни.

— Трябва, мисис Марбъри. Винаги съм изпълнявал точно ангажиментите си. Трябва да оправдаваме доверието на хората. След като си се нагърбил с нещо, изпълнявай докрай. Това е единственият начин да успееш.

— Но щом сте болен?

— Не съм болен, мисис Марбъри. Просто малко съм разтревожен за... някои лични въпроси. Лошо спях. Наистина, нищо ми няма.

Произнесе го така твърдо, че на мисис Марбъри не й остана друго, освен да прибере закуската и да напусне неохотно стаята.

Мистър Къст измъкна изпод кревата един куфар и започна да си стяга багажа. Пижама, тоалетни принадлежности, чиста риза, кожени чехли. После отключи бюфета и прехвърли от лавицата в куфара десетина плоски картонени кутии с размери приблизително десет на седем инча. Хвърли поглед върху железопътния справочник на масата и излезе от стаята с куфара в ръка. В коридора спря, за да си сложи шапката и палтото. Докато вършеше това, въздъхна тъй дълбоко, че момичето, което излезе от странична врата, го погледна озадачено.

— Какво има, мистър Къст?

— Нищо, мис Лили.

— Тъй тъжно въздишате!

Мистър Къст попита внезапно:

— Вярвате ли в предчувствия, мис Лили?

— Не знам, не мога да кажа. Естествено, има дни, когато ти се струва, че всичко върви наопаки, и дни, когато чувствуваш, че всичко е наред.

— Така е.

Той въздъхна отново.

— Е, довиждане, мис Лили. Бяхте много мила с мен.

— Вземате си довиждане, като че ли си отивате завинаги — засмя се Лили.

— Не, разбира се, че не.

— Ще се видим отново в петък — смееше се момичето. — Къде отивате този път? Пак ли по крайбрежието?

— Не, не... ъ... в Челтнъм.

— Това също е добре, но не колкото Торки. Сигурно е било чудесно. Догодина смятам да прекарам ваканцията си там. Впрочем намирали сте се много близо до мястото на убийството АВС. Станало е, докато сте били там, нали?

— Да. Но Кърстън е на шест-седем мили от Торки.

— Все пак сигурно е било страшно интересно! Нищо чудно да сте минали покрай убиеца! Може да сте стояли до него.

— Да, разбира се, възможно е — промълви мистър Къст с тъй изкривена и ужасна усмивка, че дори Лили Марбъри я забеляза.

— Ах, мистър Къст, не изглеждате никак добре.

— Добре съм, много съм добре. Довиждане, мис Марбъри.

Той несръчно повдигна шапката, взе куфара и направо излетя навън.

— Смешен човек — рече Лили Марбъри снизходително. — Като че е малко смахнат.

Инспектор Кроум каза на подчинения си:

— Изгответе ми списък на всички фирми, произвеждащи чорапи. Искam и списък на всичките им търговци, които продават на комисионна по домовете.

— Във връзка със случая АВС ли, сър?

— Да. Едно от хрумванията на мистър Еркюл Поаро — тонът на инспектора тежеше от презрение. — Сигурно и това е празна работа, но не бива да пренебрегваме и най-малката възможност.

— Така е, сър. Навремето мистър Поаро може да е вършил добра работа, но сега ми се вижда изкуфял.

— Той е шарлатанин. Само знае да се прави на важен. Някои хора се хващат, но не и аз. А сега да видим как върви подготовката за Донкастър...

Том Хартигън каза на Лили Марбъри:

— Видях вашия ветеран тази сутрин.

— Кой? Мистър Къст ли?

— Да, Къст. На Юстънската гара. Приличаше на мокра кокошка, както винаги. Имам чувството, че не е наред. Някой все трябва да се грижи за него. Първо си изтърва вестника, после билета. Аз го вдигнах и му го подадох, той изобщо не бе забелязал, че го е загубил. Благодарни ми с тревожен глас, но не ме позна.

— Е — рече Лили, — той те е виждал само из коридора, и то рядко.

Направиха втори кръг по дансинга.

— Танцуваш великолепно — каза Том.

— Говори ми все така — прошепна Лили и се притисна плътно до него.

Направиха още един кръг.

— Юстън ли каза или Падингтън? — рязко смени тона Лили. — Дет си видял стария Къст.

— Юстън.

— Сигурен ли си?

— Разбира се, че съм сигурен. Защо питаш?

— Странно. Мислех, че за Челтнъм се отива от Падингтънската гара.

— Така е, но старият Къст отиваше не в Челтнъм, а в Донкастър.

— Не е вярно, в Челтнъм.

— В Донкастър, моето момиче. В края на краищата аз му вдигнах билета.

— Да, но той каза, че отива в Челтнъм. Сигурна съм.

— Е, не си разбрала добре. Убеден съм, че отиваше в Донкастър. Върви им на някои хора. Аз съм заложил на коня Файърфлай и умирам да го видя как бяга.

— Не мисля, че мистър Къст ходи на конни състезания, не е този тип. Ах, Том, надявам се, че няма да го убият. Нали в Донкастър ще става убийството АВС.

— Нищо няма да му се случи на Къст. Името му не започва с D.

— Можеха да го убият миналия път. Беше в Торки, близо до Кърстън, когато стана последното убийство.

— Така ли? Какво съвпадение.

Той се засмя.

— Да не е бил в Бексхил предишния път?

Лили смръщи вежди.

— Нямаше го тогава... Да, спомням си, че го нямаше, защото си забрави банския костюм. Мама му го поправяше и каза: „Ето на, мистър Къст така си и замина без банския“. А аз й рекох: „Е, голяма работа, един стар бански. Такова ужасно убийство е станало в Бексхил — едно момиче е удушено, а ти — бански!“

— Щом е смятал да вземе бански, значи е отивал на море. Знаеш ли, Лили — по лицето му се изписаха весели бръчици, — представяш ли си това старо изкопаемо да е убиецът.

— Горкият мистър Къст! Той не може да убие дори муха — засмя се Лили.

И продължиха да танцуват щастливи. Съзнанието им бе изпълнено единствено от удоволствието, че са заедно. Но в подсъзнанието нещо ги гризеше...

ДВАДЕСЕТ И ТРЕТА ГЛАВА

11 СЕПТЕМВРИ. ДОНКАСТЪР

Донкастър.

Мисля, че ще помня този единайсети септември, докато съм жив.

Наистина, щом се спомене „Сейнт Леджър“, веднага правя връзка не с конни състезания, а с убийство. Когато си спомням настроенията, обзели ме тогава, най-ясно изпъква болезненото чувство за безпомощност. Всички бяхме там — Поаро, аз, Кларк, Фрейзър, Мегън Барнард, Тора Грей и Мери Драуър. Но в края на краищата какво можехме да направим?

Разчитахме на празна надежда — на случайността да разпознаем в тълпа от хиляди души лице и фигура, бегло видени преди един, два или три месеца.

Всъщност шансът беше още по-малък. От всички нас единственият, който можеше да го познае, бе Тора Грей.

Като последица от силното напрежение нещо бе изчезнало от нейното спокойствие. От сдържаното й, уверено държане не беше останало и следа. Тя седеше, кършеше ръце, почти плачеше и несвързано молеше Поаро:

— Аз изобщо не го погледнах... Защо, боже мой? Каква глупачка съм била. Вие всички разчитате на мен, а аз ще ви проваля. Защото, дори да го видя отново, може да не го позная. Много лоша физиономистка съм.

Поаро, каквото и да ми беше говорил, както и да бе критикувал момичето, сега бе самата любезност, мил до безкрайност. Направи ми впечатление, че не беше по-безразличен от мен към изпадналата в отчаяние красива жена.

Той нежно я потупа по рамото.

— Хайде, малката, само без истерия. Не можем да си го позволим. Разбира се, че ще го познаете, ако го видите.

— Откъде знаете?

— Съдя по много неща. Едното е, че след черното идва червено.

— Какво искаш да кажеш, Поаро? — попитах аз.

— Говоря на езика на комарджиите. На рулетка може да се случи дълго време да печели само черно, но рано или късно ще дойде ред на червеното. Така е по теорията на вероятностите.

— Искаш да кажеш, че късметът се обръща?

— Точно така, Хейстингс. И в такива случаи на играча (а също и на убиеца, който в края на краищата е само висш тип играч, тъй като залага не парите, а живота си) му липсва далновидност. Понеже е печелил досега, той мисли, че ще продължи да печели, не може да се откъсне от масата в подходящия момент, когато джобовите му са пълни. Така и убиецът, който е успял веднъж, не може да допусне, че ще претърпи провал. Той приписва целия успех на себе си. Но аз ви казвам, приятели, че колкото и грижливо да е обмислено едно убийство, то не може да успее без късмет!

— Не отивате ли твърде далеч в разсъжденията си? — възрази Франклин Кларк.

Поаро оживено жестикулираше.

— Не, не! Шансът, ако искате да знаете, е еднакъв, но той трябва да е на ваша страна. Помислете само. Можеше да стане така, че някой да влезе в магазина на мисис Ашър тъкмо когато убиецът е излизал. Същият човек можеше да се сети да погледне зад тезгяха, да види убитата жена, и или да хване престъпника на място, или да го опише така подробно на полицията, че да го арестуваме за часове.

— Да, разбира се, възможно е — призна Кларк. — Тогава цялата работа се свежда до това, че убиецът трябва да се осланя на късмета си.

— Точно така. Убиецът е вид комарджия и като всички комарджии не знае кога да спре. Мнението му за собствените способности нараства с всяко ново престъпление. Той има нарушено чувство за мярка, не си казва: „Аз бях умен и имах късмет!“, а само: „Аз бях умен!“, става все по-самонадеян и тогава, *mes amis*^[1], рулетката се завърта, спира и крупието извиква: „Rouge“^[2].

— Мислите ли, че така ще стане и сега? — попита Мегън и смръщи вежди.

— Рано или късно трябва да стане. Досега късметът бе на негова страна, но вече трябва да се обърне към нас. И аз мисля, че вече се

обърна. Чорапите са началото. Отсега нататък всичко ще тръгне зле за него. И той ще започне да прави грешки.

— Струва ми се, че само ни окуражавате — рече Франклин Кларк. — Вярно, имаме нужда. Още щом се събудих, чувство за безпомощност парализира духа ми.

— Съмнявам се, че ще постигнем нещо — обади се Доналд Фрейзър.

Мегън го сразя:

— Не бъде пораженец, Дон.

Мери Драуър се изчерви:

— Според мен човек никога не знае. Убиецът се намира в града, в който сме и ние, и нищо чудно да го срещнем.

Аз добавих нервно:

— Стига само да съумеем да се възползуваме от обстоятелствата.

— Не забравяй, Хейстингс, че полицията прави всичко, което е по силите. Навсякъде сноват цивилни полицаи. Добрият инспектор Кроум може и да дразни с държането си, но е много способен, полковник Андерсън също. Полицейският началник е човек на действието. Взели са мерки градът и състезанията да бъдат наблюдавани. Навсякъде ще има преоблечени полицаи. Освен това кампанията в пресата. Обществеността е предупреждена.

Доналд Фрейзър поклати глава:

— Според мен убиецът изобщо няма да направи опит. Би било лудост от негова страна.

— За нещастие — рече Кларк сухо — той наистина е луд! Как мислите, мосю Поаро? Ще се откаже ли, или ще опита още веднъж?

— По мое мнение манията тъй го е обзела, че трябва да изпълни обещанието си! Противното би означавало, да се признае за победен, а неговият болезнен егоцентризъм не би му позволил. Смея да твърдя, че това е мнението и на доктор Томсън. Надеждата ни е да го заловим при опита да го извърши.

Доналд отново поклати глава:

— Той ще бъде много предпазлив.

Поаро погледна часовника си. Разбрахме намека. Бяхме се споразумели да дебнем цял ден: сутринта да обиколим колкото може повече улици, а следобед да се навъртаме около най-оживените места на състезанията.

Имах предвид всички ние, но що се отнася до мен, това бдение нямаше да бъде от голяма полза, тъй като не бях виждал АВС. Въпреки това, понеже идеята бе да се разделим, за да обходим по-голямо пространство, предложих да придружа една от дамите.

Поаро се съгласи, но ми се стори, че намигна насмешливо.

Момичетата излязоха да си вземат шапките. Доналд Фрейзър стоеше до прозореца и зяпаше замислено навън. Франклин Кларк го погледна, но явно реши, че е прекалено погълнат от мислите си, за да го изслуша, понижи глас и се обърна към Поаро:

— Вижте, мосю Поаро. Вие бяхте в Кърстън и видяхте снаха ми. Да ви е казала... или намекнала... искам да кажа... спомена ли изобщо...?

Той млъкна объркано.

Поаро отговори с такава невинна физиономия, че събуди подозрението ми:

— Comment^[3]? Дали снаха ви е казала, намекнала или споменала — какво?

Франклин Кларк силно се изчерви.

— Може би ще си помислите, че не е време да се натрапвам с лични проблеми...

— Du tout!

— Но искам да няма недоизказани неща.

— Чудесно намерение.

Този път и Кларк започна да подозира, че зад любезната маска Поаро скрито се забавлява. Той продължи, като се запъваше:

— Снаха ми е много добра жена. Винаги много съм я обичал... но дълго време беше болна... при това от такава болест — непрекъснато я тъпчеха с опиати... в това състояние човек започва да си въобразява някои неща!

— Тоест?

Този път нямаше съмнение — в очите на Поаро играеше насмешливо пламъче. Но Франклин Кларк, погълнат от дипломатичното си изказване, не го забеляза.

— Става дума за Тора — мис Грей.

— За мис Грей ли говорите? — В тона на Поаро звучеше наивно учудване.

— Да. Лейди Кларк си е втълпила някои работи. Вие сам виждате, че Тора — мис Грей, е доста хубаво момиче...

— Може би — призна Поаро.

— А жените, дори и най-добрите, са малко зловни към другите жени. Тора беше безценен помощник на брат ми; той винаги казваше, че е най-добрата секретарка, която е имал, а беше и много привързан към нея. Но отношенията им бяха открити и порядъчни. Искам да кажа, че Тора не е от онези момичета...

— Така ли? — рече Поаро насърчително.

— Но снаха ми си беше внушила, че трябва да... ревнува. Не го показваше, но след смъртта на Кар, когато стана въпрос мис Грей да остане, Шарлота категорично отказа. Вярно, това отчасти се дължи на болестта и морфина и, както казва сестра Капстик, не бива да обвиняваме Шарлота, задето си е втълпила...

Той млъкна.

— Продължавайте.

— Искам да разберете, мосю Поаро, че между тях не е имало нищо такова... Само фантазии на болна жена. Ето, погледнете — той порови из джоба си, — това писмо получих от брат си, когато бях в Малая. Искам да го прочетете, защото то ясно показва какви са били отношенията им.

Поаро взе писмото. Франклин застана зад него и зачете на глас:

— „... тук всичко е, както винаги. Намериха начин отчасти да облекчават болките на Шарлота. За съжаление не мога да ти пиша нищо повече. Може би си спомняш Тора Грей? Много мило момиче и голяма утеха за мен. Не зная какво бих правил без нея в тия лоши времена. Съчувствието и интересът ѝ към мен са неизчерпаеми. Има изтънчен вкус, нюх за красивото и споделя моята страст към китайското изкуство. Наистина имах късмет, че я открих. Дори дъщеря не би била по-мила и отзивчива. Животът ѝ е бил труден и не винаги щастлив, но се радвам, че тук намери дом и искрена привързаност.“

— Виждате ли — продължи Франклин, — такова е било отношението на брат ми към нея. Имал я като дъщеря. Несправедливо е, че веднага след неговата смърт жена му направо я изгони от къщата! Жените наистина са зловни, мосю Поаро.

— Не забравяйте, че снаха ви е много болна.

— Знам. Непрекъснато си го повтарям. Човек не бива да я осъжда. Но въпреки това реших да ви покажа писмото. Не искам да оставате с грешно впечатление за Тора от това, което лейди Кларк ви е наприказвала.

Поаро му върна писмото.

— Уверявам ви — рече с усмивка, — че никога не си съставям впечатление за някого по чужди думи. Сам си изработвам мненията.

— Е — каза Кларк и прибра писмото, — все пак се радвам, че ви го показах. Ето ги и момичетата. Трябва да тръгваме.

В момента, в който излизахме от стаята, Поаро ме повика обратно.

— Твърдо ли си решил да участвуваш в експедицията, Хейстингс?

— Да. Няма да се чувствам добре, ако бездействувам.

— Освен дейност на тялото съществува и дейност на ума, Хейстингс.

— В тази област си по-добър от мен.

— Безспорно. Прав ли съм, като предполагам, че искаш да кавалерствуваш на една от дамите?

— Прав си.

— И коя по-точно ще бъде удостоена с твоята компания?

— Ъ... не съм мислил още.

— Какво ще кажеш за мис Барнард?

— Тя е прекалено независима — възпротивих се.

— Мис Грей?

— Да. По-добре тя.

— Намирам, Хейстингс, че си изключителен, макар и прозрачен, лъжец! Още от самото начало беше решил да бъдеш с русия ангел.

— Стига, Поаро!

— Съжалявам, че трябва да осуемя плановете ти, но се налага да те помоля да придружиш друга дама.

— Е, добре. Виждам, че имаш слабост към милото дете.

— Ще придружаваш Мери Драуър и, моля те, не я изпускай от поглед.

— Но защо, Поаро?

— Защото, скъпи приятелю, името ѝ започва с D. Не бива да поемаме никакви рискове.

Искането му беше основателно. В първия миг ми се стори, че преувеличава, но после осъзнах, че ако АВС изпитва фанатична омраза към Поаро, той по всяка вероятност следи всяко негово движение. В такъв случай с убийството на Мери Драуър можеше да му нанесе съкрушителен удар.

Обещах да не се отделям от подопечната си.

Когато тръгнах, Поаро седеше в креслото до прозореца.

Пред него имаше малка рулетка. Той я завъртя и в момента, в който излизах, извика подире ми:

— Rouge! Това е добро предзнаменование, Хейстингс. Късметът се обръща!

---

[1] Приятели (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Червено (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Моля. (фр.). — Б.пр. ↑

ДВАДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТА ГЛАВА (НЕ ОТ КАПИТАН ХЕЙСТИНГС)

Мистър Лидбетър изруга тихо, когато съседът му се препъна, докато минаваше неловко покрай него, изтърва шапката си върху предното място и се наведе да я вземе.

И успя да направи всичко това тъкмо в кулминационния момент на филма „Нито едно врабче“, вълнуващата драма, напрегнато преливаща от чувства, красота и филмови звезди, която мистър Лидбетър бе очаквал с нетърпение цяла седмица.

Златокосата героиня в изпълнение на Катрин Роял (според мистър Лидбетър най-великата актриса в света) точно в този миг изразяваше възмущението си: „Никога! По-скоро ще умра от глад! Но аз няма да гладувам. Запомнете тези думи: нито едно врабче няма да падне...“

Мистър Лидбетър раздражено обърна глава. Ама че хора! Защо, дявол да го вземе, не изчакат края на филма? Как могат да напускат в такъв покъртителен момент!

Впрочем по-добре. Досадният господин вече си излезе. Сега никой не пречеше на мистър Лидбетър да гледа как Катрин Роял стои до прозореца в къщата на Ван Шрайнер в Ню Йорк.

Ето че се качва във влака с детето на ръце... Колко са интересни влаковете в Америка, съвсем различни от английските.

Сега пък отново се появява Стив в планинската хижа...

Филмът приближава емоционалния си, почти екзалтиран край.

Мистър Лидбетър доволно въздъхна, когато лампите светнаха, и бавно се изправи, като присвиваше очи. Никога не бързаше да напусне киното. Бяха му необходими няколко минути, за да се върне към прозаичната действителност на сивото ежедневие.

Огледа се. Нямахше много хора този следобед. Естествено, всички бяха на надбягванията. Мистър Лидбетър не одобряваше нито надбягванията, нито пиенето, нито картите, нито пушенето. Това му даваше възможност да хвърли всичката си енергия в киното.

Хората бързаха към изхода. Мистър Лидбетър се приготви да ги последва. Човекът пред него спеше, отпуснат като чувал на стола си. Мистър Лидбетър се възмути при мисълта, че някой може да заспи на филм като „Нито едно врабче“.

Някакъв мъж раздразнено се обърна към спящия, чиито крака препречваха пътя му:

— Извинете, сър.

Мистър Лидбетър стигна до изхода и се обърна назад.

Беше настъпило някакво раздвижване. Разпоредител... група хора... Може би онзи не е заспал, а е мъртвопиян...

Той се поколеба и излезе. Така пропусна най-голямата сензация на деня, по-голяма дори от тази, че състезанието спечели конят Нот Хаф.

Разпоредителят каза:

— Мисля, че сте прав, сър. Той е болен. Но какво има, сър? Този, към когото се обърна, изпищя, отдръпна ръката си и втренчи поглед в червеното лепкаво петно:

— Кръв...

Разпоредителят извика сподавено. Погледът му се спря върху ъгълчето на жълтата книга, която се подаваше изпод стола.

— Боже мой! — каза той. — Та това е „АВС“, дявол да го вземе!

ДВАДЕСЕТ И ПЕТА ГЛАВА (НЕ ОТ КАПИТАН ХЕЙСТИНГС)

Мистър Къст излезе от кино „Ригал“ и вдигна поглед към небето. Каква прекрасна вечер...

Припомни си думите на поета Браунинг:

„Бог е на небето. Всичко е наред на този свят.“

Винаги бе обичал този цитат. Само дето често си мислеше, че няма истина в думите...

Усмихнат, се потътри към „Черният лебед“, където бе отседнал. Изкачи се в спалнята — малка задушна стая на втория етаж, която гледаше към постлания с плочки вътрешен двор и към един гараж.

Когато влезе в стаята, усмивката му изчезна. На маншета му имаше някакво петно. Той плахо го докосна... мокро и червено... кръв...

Ръката му се плъзна в джоба и извади нещо — дълъг остър нож. Острието му бе лепкаво и червено...

Мистър Къст стоя дълго неподвижен.

Само веднъж се озърна като подгонен звяр.

Трескаво облиза устни.

— Вината не е моя...

Думите му прозвучаха, като че спореше с някого... като ученик, молец учителя си.

Отново облиза устни.

Пак опипа ръкава.

Очите му огледаха стаята и се спряха на умивалника.

Малко по-късно наля вода от старомодната кана. Свали самото, изпра ръкава, внимателно го изстиска...

Водата стана червена...

Някой почука на вратата.

Той замръзна.

Вратата се отвори. Появи се пълна млада жена с кана в ръка.

— Ах, извинете, сър. Нося ви топла вода.

Едва тогава той можа да проговори:
— Благодаря, измих се със студена...
Защо каза това? Очите ѝ веднага се насочиха към умивалника.
Той продължи обезумял:
— Аз... порязах си ръката.
Настъпи пауза, много дълга пауза, преди тя да каже: „Да, сър“.
След това излезе и затвори вратата.
Мистър Къст стоеше вкаменен.
Случи се най-последно...
Ослуша се.
Чуваха ли се гласове, възклицания или стъпки по стълбите?
Не, нищо освен ударите на собственото му сърце.
Изведнъж от състояние на вцепенение той се впусна в трескава дейност.
Навлече палтото си, отиде на пръсти до вратата и я отвори.
Никакъв шум освен приглушените гласове от бара. Прокрадна се надолу по стълбите.
Все още никой. Какъв късмет. На площадката се спря. Сега накъде?
Взе решение, стрелна се по коридора и излезе през задната врата.
Няколко шофьора човъркаха колите си и обсъждаха надбягванията.
Мистър Къст бързо прекоси двора и излезе на улицата.
Веднага зави надясно, после наляво, после пак надясно...
Дали да рискува да отиде на гарата?
Да, там ще има тълпи хора, специални влакове, само да има късмет, всичко ще мине добре...
Само да има късмет...

ДВАДЕСЕТ И ШЕСТА ГЛАВА (НЕ ОТ КАПИТАН ХЕЙСТИНГС)

Инспектор Кроум изслушваше възбудената и несвързана реч на мистър Лидбетър.

— Казвам ви, инспекторе — сърцето ми спира, като си помисля само! През целия филм е седял до мен!

Инспектор Кроум, напълно безразличен към поведението на сърцето му, рече:

— Разкажете ми ясно какво се случи. Значи този човек си излезе към края на филма...

— „Нито едно врабче“ с Катрин Роял — промърмори мистър Лидбетър машинално.

— И като минаваше покрай вас, се спъна.

— Сега ми стана ясно: всъщност се е престорил, че се спъва. После се наведе над предния стол, за да вдигне шапката си. Изглежда, тогава е убил нещастния човек.

— Не чухте ли нищо? Вик? Стон?

Мистър Лидбетър не беше чул нищо освен гръмкия дрезгав глас на Катрин Роял, но живото му въображение изобрети един стон.

Инспектор Кроум взе думите му за чиста монета и го помоли да продължи.

— И после си излезе...

— Можете ли да го опишете?

— Беше много висок. Най-малко шест фута. Цял гигант.

— Тъмен или рус?

— Не съм много сигурен. Мисля, че беше плешив. Имаше зловещо изражение.

— Накуцваше ли? — попита инспекторът.

— Да, да, сега, като споменахте, мисля, че накуцваше. Беше много тъмен, нищо чудно да е бил метис.

— Беше ли до вас от самото начало на прожекцията?

— Не, влезе, след като започна главният филм.

Инспектор Кроум поклати глава, подаде на мистър Лидбетър показанията му, за да ги подпише, и го освободи.

— По-лош свидетел не може да се намери — отбеляза мрачно. — С малко насочване ще ти даде всякакви показания. Ясно е като бял ден, че няма и най-малка представа как изглежда нашият човек. Я да изслушаме разпоредителя.

Разпоредителят, мъж с изправена военна осанка, влезе, застана мирно и впери поглед в полковник Андерсън.

— Хайде, Джеймсън, да чуем какво можете да ни кажете.

Джеймсън изкозирува.

— Тъй вярно, сър. Когато свърши филмът, сър, ми казаха, че на един джентълмен му станало лошо. Господинът седеше отпуснат в стола си. Наоколо имаше и други хора. Изглежда, му беше много зле. Някой докосна сакото му и се изцапа с кръв, сър. Беше ясно, че господинът е мъртъв — намушкан с нож. Вниманието ми, сър, бе привлечено от железопътен справочник „АВС“ под стола. Постъпих, както си му е редът — не го докоснах, а незабавно съобщих в полицията за трагедията.

— Много добре, Джеймсън, постъпили сте съвсем правилно.

— Благодаря, сър.

— Забелязахте ли някой от близките места да напуска салона малко преди края на прожекцията?

— Няколко души, сър.

— Можете ли да ги опишете?

— Боя се, че не, сър. Единият беше мистър Джефри Парнъл. Също и един младеж, Сам Бейкър, с момичето си. Не съм запомнил никой друг.

— Жалко. Свободен сте, Джеймсън.

— Тъй вярно, сър.

Разпоредителят козирува и излезе.

— Медицинската експертиза е готова — каза полковник Андерсън. — Най-добре да изслушаме сега човека, който го е открил.

Влезе полицай и докладва:

— Дошли са мистър Поаро и един друг господин, сър.

Инспектор Кроум се намръщи.

— Е, добре, поканете ги да влязат, няма как.

ДВАДЕСЕТ И СЕДМА ГЛАВА ДОНКАСТЪРСКОТО УБИЙСТВО

Неволно чух последните думи на инспектор Кроум.

Двамата с началника на полицията изглеждаха разтревожени и потиснати.

Полковник Андерсън ни кимна.

— Радвам се, че ви виждам, мосю Поаро — рече вежливо. Явно се досети, че сме дочули забележката на инспектор Кроум. — Ние пак загазихме.

— Поредното азбучно убийство?

— Да. Дръзка работа. Промушил човека с нож в гърба.

— Значи този път с нож...

— Да. Обновява похватите си. Удар по главата, удушаване, сега пък нож. Обича разнообразието, дяволът. Ето медицинската експертиза, ако искате да хвърлите поглед.

И подаде на Поаро един лист.

— Установихте ли самоличността на убития? — попита Поаро.
— На пода до краката му имаше „АВС“, така ли?

— Да. Този път АВС сбърка, но от това не ни става по-леко. Убитият се казва Ърлсфилд^[1], Джордж Ърлсфилд. Професия — бръснар.

— Интересно! — отбеляза Поаро.

— Може би е прескочил една буква — предположи полковникът.

Приятелят ми поклати глава, изпълнен със съмнение.

— Да разпитаме ли другия свидетел? — попита Кроум. — Бърза да се прибере.

— Да, нека продължим.

Въведоха мъж на средна възраст, който напомняше Жабока от „Алиса в страната на чудесата“. От възбуда гласът му беше изтънял.

— Това е най-поразяващото събитие в моя живот — изписука той. — Аз имам слабо сърце и това можеше да ми струва живота.

— Вашето име, моля? — каза инспекторът.

— Даунс. Роджър Емануел Даунс.

— Професия?

— Учител съм в мъжкото училище в Хайфилд.

— А сега, мистър Даунс, разкажете какво се случи.

— Ще ви го разправа съвсем накратко, господа. Когато филмът свърши, станах от мястото си. Столът от лявата ми страна беше празен, но на следващия седеше някакъв мъж, явно заспал. Не можех да мина, тъй като краката му бяха протегнати напред. Помолих го да ми направи път. Той не помръдна и аз повторих молбата си на... ъ... малко по-висок глас. Той пак не отговори. Тогава го разтърсих за рамото, за да го събудя. Тялото му се изхлузи надолу и разбрах, че или е в безсъзнание, или е сериозно болен. Тогава извиках: „На един господин тук му е прилошало. Доведете разпоредителя.“ Разпоредителят дойде. Когато дръпнах ръката си от рамото на седналия, видях, че е мокра и червена... И проумях, че е бил заклан. В същия миг разпоредителят забеляза справочника „АВС“... Уверявам ви, господа, ударът беше ужасен! Можеше всичко да се случи! От години страдам от болно сърце...

Полковник Андерсън гледаше мистър Даунс с любопитство.

— Имали сте голям късмет.

— И аз съм на това мнение, сър. Не получих дори сърцебиене!

— Не ме разбирате, мистър Даунс. Казвате, че сте седели през две места от убития?

— Всъщност отначало бях седнал до него, но после се преместих, за да съм зад празно място.

— Вие сте висок колкото него, горе-долу с подобна фигура и също с вълнен шал около врата, нали?

— Не виждам... — започна мистър Даунс надут.

— Обяснявам ви, господине — рече полковник Андерсън, — в какво е бил късметът ви. По някакъв начин, докато ви е следил, убиецът се е объркал. Спрял се е по грешка на друг гръб. Главата си давам, мистър Даунс, че ножът е бил предназначен за вас!

Колкото и героично да бе понесло сърцето на мистър Даунс предишните изпитания, този път не издържа. Той се свлече на един стол, задъха се, а лицето му пламна моравочервено.

— Вода — изпышка, — вода...

Подадох му чаша. Той преглътна няколко пъти и постепенно си възвърна нормалния цвят.

— Аз? Но защо аз?

— Изглежда, е така — каза Кроум. — Всъщност това е единственото обяснение.

— Искате да кажете, че тоя човек... тоя... тоя демон... тоя кръвожаден луд, е преследвал мен и е чакал сгоден случай.

— Точно това е мисълта ми.

— Но, за бога, защо аз? — попита изуменият учител.

Инспектор Кроум се пребори с изкушението да каже: „Защо не?“, и вместо това отговори:

— Страхувам се, че не можем да очакваме от един луд да обясни действията си.

— Господи, смили се над мен — гласът му премина в шепот.

Той стана. Изведнъж се превърна в сломен старец.

— Ако не ви трябва повече, господа, бих си отишъл. Аз... не се чувствам много добре.

— Да, да, разбира се, мистър Даунс. Ще изпратя с вас един полицаи, да не ви се случи нещо.

— Не, не, благодаря. Не е необходимо.

— Все пак нека го придружат — намусено заповяда полковник Андерсън.

Той извърна поглед към инспектора и му зададе някакъв безмълвен въпрос. Беше му отговорено със също така неуловимо кимване.

Мистър Даунс си излезе разтреперан.

— Той не се и досети — отбеляза полковникът. — Може да станат двама.

— Да, сър. Инспектор Райс се разпореди вече. Къщата ще бъде поставена под наблюдение.

— Вие смятате — обърна се към тях Поаро, — че когато АВС осъзнае грешката си, ще опита пак?

Андерсън кимна.

— Не е изключено. Този АВС, изглежда, е много методичен. Ще се разстрои, ако нещата не вървят по план.

Поаро кимна замислено.

— Жалко, че му нямаме описанието — отсече раздражено полковникът. — Още сме в пълно неведение.

— Може и да научим как изглежда — подхвърли Поаро.

— Мислите ли? Да, възможно е. Дявол да ги вземе, нямат ли очи да гледат?

— Имайте търпение.

— Изглеждате много уверен, мосю Поаро. Да не би да имате основание за подобен оптимизъм?

— Да, полковник Андерсън. Досега убиецът не е правил грешка, но в най-скоро време ще я извърши.

— Ако това е единственото ви основание... — започна началникът на полицията и изсумтя презрително, но го прекъснаха.

— Дошъл е мистър Бол от „Черният лебед“ с някаква млада дама, сър. Твърди, че има да съобщи нещо, което ще ви помогне.

— Доведете ги. Всичко, което може да ни помогне, е добре дошло.

Мистър Бол от „Черният лебед“ беше едър, тромав, бавно мислещ и мощно лъхащ на бира. Придружаваше го пълна млада жена с ококорени очи, явно в състояние на силна възбуда.

— Надявам се, че не се натрапвам и не губя скъпоценното ви време — бавно изрече мистър Бол с нисък глас. — Но това момиче, Мери, твърди, че има да ви каже нещо важно.

Мери се изкиска нерешително.

— Хайде, момичето ми, довери ни какво има — окуражи я Андерсън. — Как се казваш?

— Мери, сър, Мери Страуд.

— Е, Мери, говори.

Мери обърна ококорените си очи към своя господар.

— Тя разнася топлата вода по спалните — притече ѝ се на помощ мистър Бол. — В момента при нас са отседнали пет-шест души. Някои са дошли заради надбягванията, а други по работа.

— Да, да — нетърпеливо го насърчи Андерсън.

— Хайде, момиче — рече мистър Бол, — не се страхувай, разкажи всичко!

Задъхано, Мери започна:

— Почуках на вратата и не ми отговориха. Да знаех, че господинът е вътре, нямаше да вляза, освен ако сам не ме поканеше, но

той не се обади, аз влязох и го видях да си мие ръцете.

Тя млъкна и си пое дълбоко дъх.

— Продължавай, момичето ми — поощри я Андерсън.

Мери погледна отново господаря си и като че ли вдъхновена от бавното му кимване, продължи:

— „Нося ви топлата вода, сър — рекох. — Почуках, но не ме чухте“. А той: „Ама измих се със студена“. Тогава, естествено, погледнах към умивалника и — о, боже! — водата беше червена!

— Червена? — рязко попита Андерсън.

Бол се намеси:

— Съблякъл си сакото и държал ръкава, а той бил целият мокър, нали така, моето момиче?

— Да, сър, точно така.

После продължи:

— А лицето му, сър, изглеждаше особено, много особено. Направо ме изплаши.

— Кога беше това? — остро попита Андерсън.

— Около пет и четвърт, доколкото си спомням.

— Преди близо три часа — отсече Андерсън. — Защо не дойде веднага?

— Аз самият научих късно — отвърна Бол. — Едва когато чухме, че е станало друго убийство. Тогава момичето изпищя, че това в умивалника може да е било кръв, аз я попитах какви ги говори и тя ми обясни. Е, прозвуча ми подозрително и лично се качих горе. В стаята нямаше никой. Поразпитах тук-там и едно от момичетата в двора каза, че видяло някакъв да се измъква оттам. По описанието разбрах, че е той. Тогава рекох на жената, че Мери трябва да дойде в полицията. На Мери хич не й хареса тая работа, ама я успокоих, че ще дойда с нея.

Инспектор Кроум взе един лист.

— Опишете човека. Колкото може по-бързо. Няма време за губене.

— Среден ръст — прецени го Мери, — прегърбен и носеше очила.

— Дрехите му?

— Тъмен костюм и мека шапка. Доста опърпан.

Не можа да посочи нищо повече от това.

Инспектор Кроум не настоя. Скоро телефоните заработиха, но нито той, нито началникът на полицията хранеха големи надежди.

Само установиха, че когато се измъквал през двора, не носел нито чанта, нито куфар.

— Това може да ни бъде от полза — отбеляза Кроум.

Изпратиха незабавно двама души в „Черният лебед“, придружени от мистър Бол, надул се от гордост, и от разплаканата Мери. Сержантът се върна десет минути по-късно.

— Донесох регистрационния дневник на хотела, сър. Ето подписа му.

Струпахме се около него. Почеркът беше ситен и сбит, трудно се разчиташе.

— А В Кейс или Каш? — чудеше се началникът на полицията.

— АВС — рече Кроум многозначително.

— А какво става с багажа? — попита Андерсън.

— Един голям куфар, сър, пълен с малки картонени кутии.

— Кутии ли? Какво има в тях?

— Чорапи, сър. Копринени чорапи.

Кроум се обърна към Поаро:

— Поздравявам ви. Вашата хипотеза излезе вярна.

---

[1] Името Ърлсфилд се изписва на английски с „Е“. — Б.пр. ↑

ДВАДЕСЕТ И ОСМА ГЛАВА (НЕ ОТ КАПИТАН ХЕЙСТИНГС)

Инспектор Кроум седеше в кабинета си в Скотланд Ярд.

Телефонът на бюрото му тихо иззвъня и той вдигна слушалката.

— Обажда се Джейкъбс, сър. При мен дойде млад мъж, когото, струва ми се, трябва да изслушате.

Инспектор Кроум въздъхна. Около двадесетина души на ден идваха с така наречени „важни сведения“ относно делото АВС. Някои от тях бяха безобидни глупаци, други идваха с добри намерения и искрено вярваха, че техните сведения са ценни. Сержант Джейкъбс изпълняваше ролята на сито — преценяваше кое заслужава да се препрати по-нагоре.

— Добре, Джейкъбс, пусни го.

Няколко минути по-късно на вратата се почука и сержант Джейкъбс въведе висок симпатичен младеж.

— Това е мистър Том Хартигън, сър. Той има да каже нещо, което може да хвърли светлина върху делото АВС.

Инспекторът стана и учтиво се ръкува.

— Добро утро, мистър Хартигън. Заповядайте, седнете. Пушите ли? Една цигара?

Том Хартигън седна неловко и погледна със страхопочитание този, когото в себе си наричаше „голяма клечка“. Външният вид на инспектора леко го разочарова. Изглеждаше съвсем обикновен!

— Така — подхвана Кроум. — Имате ли да ни съобщите нещо важно? Говорете.

Том започна притеснено:

— Разбира се, може да се лъжа. Това е само хрумване... Нищо чудно да ви загубя времето...

Инспектор Кроум въздъхна незабелязано. Колко време губеше, за да уверява хората, че не му губят времето!

— Ние най-добре ще преценим. Вие само ни изложете фактите, мистър Хартигън.

— Ето каква е работата, сър. Майката на моето момиче дава стаи под наем. По пътя за Камдън Таун. В задната стая на втория етаж вече от около година живее един човек на име Къст.

— Къст ли?

— Да, сър. Той е на средна възраст, малко невзрачен, мекушав и неуспял в живота, бих казал. От този тип хора, дето муха не могат да убият, и на мене през ум не би ми минало, че има нещо нередно, ако не се бяха случили някои странни работи.

Объркано и като повтаряше някои неща, Том описа срещата си с мистър Къст на Юстънската гара и инцидента с изтървания билет.

— Виждате ли, сър, може и да е смешно, приемоте го както искате. Лили — моето момиче, сър, твърди с положителност, че той бил казал Челтнъм и майка ѝ също си спомня, че сутринта, преди да замине, споменал за Челтнъм. Разбира се, тогава не обърнах внимание. Лили, приятелката ми, издума, че се надява той да не пострада от този АВС, тъй като отива в Донкастър, и добави, че е странно съвпадение, дето по време на предишното убийство бил в Кърстън. На майтап я попитах дали не е бил в Бексхил, когато стана второто убийство, а тя ми рече, че знае със сигурност, че е бил някъде на море. Тогава ѝ подхвърлих: „Ами ако той е АВС!“, а тя ми отвърна, че горкият мистър Къст не би убил дори муха. Повече не говорихме за това, нито пък се сещахме... Но тази мисъл не ме оставяше на мира. Започнах да се питам дали този Къст, колкото и безобиден да изглежда, не е в края на краищата малко откачен.

Том си пое дъх и продължи. Сега инспектор Кроум го слушаше съсредоточено.

— И тогава, сър, след донкастърското убийство всички вестници писаха, че се търси някой си А. В. Кейс или Каш, а описанието съвпаднаше с това на мистър Къст. Още през първата свободна вечер отидох у Лили и я попитах какви са инициалите му. Тя не можа да си спомни, но майка ѝ каза, че са А. В. Тогава седнахме да направим сметка дали Къст е отсъствувал от къщи по време на андоувърското убийство. Както знаете, сър, не е толкова лесно човек да си спомни неща отпреди три месеца. Поизмъчихме се, но накрая успяхме, понеже братът на мисис Марбъри се върна от Канада на 21 юни. Той дошъл неочаквано и мисис Марбъри искала да го подслони; Лили предложила да му дадат леглото на мистър Къст, тъй като него го нямало. Но мисис

Марбъри не се съгласила, понеже не било честно спрямо нейния квартирант, а тя обича всичко да е честно и почтено. Ние определихме датата с точност, защото параходът на Бърт Смит пристига същия ден в Саутхамптън.

Инспектор Кроум го слушаше внимателно, като си водеше бележки.

— Това ли е всичко?

— Това е, сър. Нали не мислите, че правя от мухата слон?

Том се изчерви.

— Съвсем не. Много правилно постъпихте, че дойдохте. Разбира се, сведенията ви подлежат на проверка — тези дати и сходството в имената може да са чисто съвпадение. Но вашите показания ще ми свършат работа. Мистър Къст! Той вкъщи ли е сега?

— Да, сър.

— Кога се върна?

— Вечерта след донкастърското убийство, сър.

— Какво прави оттогава?

— Нищо, сър, само седи. Мисис Марбъри каза, че се държи странно. Чете много вестници — излиза заран за сутрешните вестници, а като се стъмни, купува вечерните. Мисис Марбъри твърди, че си говори сам. Бил станал много особен.

— Какъв е адресът на мисис Марбъри?

Том му го даде.

— Благодаря. Сигурно ще намина по някое време. Едва ли има нужда да ви предупреждавам да сте внимателен към мистър Къст, ако случайно го срещнете.

Той стана и се ръкува.

— Направихте добре, че дойдохте. Довиждане, мистър Хартигън.

— Е, господа — запита Джейкъбс, когато отново влезе в стаята няколко минути по-късно. — Мислите ли, че е възможно?

— Обещаващо е — рече Кроум, — ако фактите се окажат каквито ги описа момчето. От производителите на чорапи все още няма нищо. Беше крайно време да се насочим по следа. Дайте ми папката с кърстънското дело.

Той се рови из нея известно време.

— А, ето. Едно от показанията пред полицията в Торки. Млад мъж на име Хил. Казва, че на излизане от кино „Торки Паладиум“,

където гледал филма „Нито едно врабче“, забелязал човек, който се държал странно. Говорел си сам. Хил го чул да ломоти: „Това е идея“. „Нито едно врабче“ ли беше филмът, който прожектираха в „Ригал“ в Донкастър?

— Да, сър.

— В това може да има нещо. Тогава не обърнахме внимание на тези показания, но нищо чудно именно там да му е дошла идеята как да извърши следващото убийство. Имаме адреса на Хил, както виждам. Описанието, което дава, е доста неясно, но съвпада до голяма степен с това на Мери Страуд и на Том Хартигън.

Той кимна замислено.

— Започва да става горещо — отбеляза твърде неуместно инспектор Кроум, тъй като беше всеизвестно колко е зиморничав.

— Някакви указания, сър?

— Поставете двама-трима души да следят къщата в Камдън Таун, но внимавайте да не подплашите птичката! Трябва да уведомя министерството. А след това най-добре да повикаме Къст и да го попитаме дали желае да даде показания. Вече е така напласен, че няма да чакаме дълго.

Долу Лили Марбъри чакаше Том Хартигън.

— Всичко наред ли е, Том?

Той кимна.

— Прие ме самият инспектор Кроум, на когото е възложено делото.

— Как изглежда?

— Кротък, но предвзет, не както си представям един детектив.

— Това е новият тип детектив — отсъди Лили с уважение. — Някои от тях не падат по-долу от старите. Е, и какво рече?

Том ѝ разказа накратко.

— Значи според тях наистина е той?

— Мислят, че е вероятно. Във всеки случай ще наминат да му зададат няколко въпроса.

— Горкият мистър Къст.

— Няма за какво да му викаш „горкия мистър Къст“, моето момиче. Ако той е АВС, на неговата съвест тежат четири жестоки убийства.

Лили въздъхна и поклати глава.

— Наистина звучи ужасно.

— А сега, момичето ми, ела да обядваме. Помисли само, ако излезем прави, името ми ще се появи във вестниците.

— Ах, Том, наистина ли?

— Разбира се. И твоето също, и на майка ти. Нищо чудно и снимките ни да поместят.

— Ах, Том! — Лили сграбчи въодушевено ръката му.

— А дотогава какво ще кажеш да обядваме в Корнър Хаус?

Лили още по-силно му стисна ръката.

— Добре, момент само. Трябва да телефонирам.

— На кого?

— На една приятелка, с която имах среща.

Тя притича на другия тротоар и след няколко минути се върна зачервена.

— Хайде, Том.

И го хвана под ръка.

— Разкажи ми нещо повече за Скотланд Ярд. Видя ли другия?

— Кой другия?

— Белгиеца, на когото АВС изпраща писмата.

— Не, нямаше го.

— Хайде, разкажи ми всичко. Какво направи, като влезе? С кого говори, какво каза?

Мистър Къст бавно окачи телефонната слушалка, обърна се и видя мисис Марбъри, която стоеше на прага, разкъсвана от любопитство.

— Не ви се обаждат често, мистър Къст?

— Не... ъ... не много често, мисис Марбъри.

— Надявам се, че не е нещо лошо...

— Не, не. — Каква досадна жена! Очите му се спряха на светските новини във вестника, който държеше в ръка. „Раждания... Женитби... Починали...“

Сестра ми току-що родила момче — изтърси той.

Той, който никога не бе имал сестра!

— Боже мой! Това наистина е чудесно! („А да не спомене цели три години, че има сестра. Като всички мъже“ — помисли си тя.) Така

се учудих, когато една дама поиска да говори с мистър Къст. В първия миг ми се стори, че е гласът на мойта Лили, много приличаше на нейния, но по-нахален, по-високомерен, нали разбирате... Е, мистър Къст, поздравявам ви! Това първото ли е, или имате и други племенници?

— Този е единственият. Единственият, който имам и който вероятно ще имам... мисля, че трябва да тръгвам веднага. Искат... да отида там. Мисля, че ще хвана влака, ако побързам.

— Дълго ли ще отсъствувате, мистър Къст? — извика след него мисис Марбъри, докато той се качваше нагоре.

— Само два-три дена.

И изчезна в стаята си. Мисис Марбъри се оттегли в кухнята и разчувствувано потъна в мисли за „сладкото детенце“.

Изведнъж някаква мисъл я стресна.

Предишната вечер... Том, Лили и цялото ровене из минали дати... Опитвах се да изкарат, че мистър Къст е онова чудовище АВС. Само заради инициалите му и някои дребни съвпадения.

„Едва ли са го мислили сериозно — успокои се тя. — А сега сигурно ще се засрамят от себе си.“

По някакъв странен начин, който тя самата не би могла да обясни, вестта, че сестрата на мистър Къст е родила, разсея напълно съмненията, които хранеше към наемателя си.

„Надявам се, че не се е мъчила много, горката“, помисли тя, като опита ютията, преди да започне да глади копринения комбинезон на Лили.

Акушерските теми напълно завладяха мисълта ѝ.

Мистър Къст слезе тихо по стълбата с чанта в ръка. Погледът му спря за миг на телефона. Краткият разговор отново прозвуча в ума му:

„Вие ли сте, мистър Къст? Може би ще искате да знаете, че един инспектор от Скотланд Ярд ще дойде да ви види...“

А той какво каза? Не можеше да си спомни.

„Благодаря ви, много благодаря... Много мило от ваша страна.“

Нещо от този род.

Защо му телефонира? Възможно ли е да се е досетила? Или просто е искала да му съобщи, за да си стои вкъщи и да чака инспектора?

Тогава откъде знае, че ще идва инспектор?

И после гласът ѝ. Беше си преправила гласа за пред майка си...

Изглежда... като че ли знае...

Но нали, ако знае, не би...

Впрочем нищо чудно. Жените са много особени. Неочаквано жестоки и добри. Беше видял веднъж Лили да пуска една мишка от капана.

Мило момиче...

Мило, хубаво момиче...

Спря в коридора пред натоварената с палта и чадъри закачалка.

Дали да...

Слабият шум от кухнята го накара да вземе решение.

Не, няма време за губене.

Мисис Марбъри може да се появи всеки момент...

Той отвори външната врата, излезе, затвори след себе си...

Накъде...?

ДВАДЕСЕТ И ДЕВЕТА ГЛАВА В СКОТЛАНД ЯРД

Отново заседание.

Помощник-комисарят, инспектор Кроум, Поаро и аз.

Помощник-комисарят започна:

— Великолепно хрумване, мистър Поаро, да се допитате до фирмите, продаващи чорапогачи на едро.

Поаро разпери ръце.

— То се натрапваше. Този човек не можеше да е обикновен агент. Той продава направо, вместо да вербува клиенти.

— Дотук всичко ли изяснихте, инспекторе?

— Така мисля, сър. — Кроум погледна в папката с делото. — Да ви докладвам ли по дати?

— Да, ако обичате.

— Направих справки в Кърстън, Пейнтън и Торки. Получих списъка на хората, при които е ходил да продава чорапи. Трябва да кажа, че изрядно се е справил. Отседнал в „Пит“ — малък хотел близо до гара Тор. През нощта на убийството се прибрал в хотела в десет и половина. Имал е възможност да вземе влака от Кърстън в десет без три минути и да пристигне в Тор в десет и дваайсет. По гарите и във влака не е забелязан човек с подобна външност, но този петък в Дартмут имало празненство и влаковете от Кингсуер били претъпкани.

В Бексхил почти същото. Отседнал в „Глоуб“ под собственото си име. Предлагал чорапи на около дванадесет адреса, включително на мисис Барнард и в „Рижата котка“. Излязъл от хотела рано вечерта. В Лондон се завърнал на другата сутрин около единайсет и половина. Същото е правил и в Андоувър. Отседнал във „Федърс“. Предлагал чорапи на мисис Фаулър, съседката на мисис Ашър, и на още пет-шест души на улицата. Чифт, купен от мисис Ашър, ми бе пратен от нейната племенница (името ѝ е Драуър). Идентичен е с тези в куфара на Къст.

— Дотук добре — похвали го помощник-комисарят.

— Като действах според получените сведения — продължи инспекторът, — отидох на адреса, даден от Хартигън, но се оказа, че Къст напуснал къщата половин час по-рано. Някой му се обадил по телефона. За пръв път, откак живеел в къщата, рече хазайката му.

— Съучастничка ли е? — попита помощник-комисарят.

— Едва ли — обади се Поаро. — Това е странно... освен ако...

Млъкна, а ние го погледнахме въпросително. Но той само поклати глава и инспекторът продължи:

— Направих щателен обиск в стаята му. Няма място за съмнения. Открих топ хартия от тази, на която са писани писмата, голямо количество чорапи, а в дъното на бюфета, където бяха складирани, имаше пакет със същата форма и големина, но не съдържаеше чорапи, а осем нови железопътни справочници „АВС“.

— Необоримо доказателство — заяви помощник-комисарят.

— Открих още нещо — продължи инспекторът и гласът му стана почти човешки от победоносните нотки. — Открих го едва тази сутрин, сър. Нямах време да доложя за него. Не намерих ножа в стаята...

— Само пълен идиот ще върне ножа със себе си — прекъсна го Поаро.

— В края на краищата той не е разумно същество — отговори инспекторът. — Във всеки случай мина ми през ум, че може да го е донесъл, а после да е осъзнал опасността и да е потърсил по-подходящо място (както отбеляза мосю Поаро). Къде би могъл да го скрие? Веднага се сетих. Стенната закачалка — никой не бута стенната закачалка. С много труд я отместихме от стената и там го намерихме!

— Ножа?

— Ножа. Няма съмнение, че е същият. Засъхналата кръв е още по него.

— Хубава работа сте свършили, Кроум — одобри помощник-комисарят. — Сега ни трябва само едно нещо.

— Какво?

— Самият престъпник.

— Ще го хванем, сър. Бъдете спокоен.

Тонът на инспектора беше поверителен.

— Какво ще кажете вие, мосю Поаро?

Поаро се беше замислил и се стресна.

— Моля?

— Казвам, че залавянето на нашия човек е само въпрос на време. Съгласен ли сте?

— А, да. Без съмнение.

Той говореше толкова разсеяно, че всички го погледнаха с любопитство.

— Нещо тревожи ли ви, мосю Поаро?

— Дори много: въпросът „защо?“ Каква е подбудата?

— Но, скъпи приятелю, та той е луд — прекъсна го нетърпеливо помощник-комисарят.

— Аз разбирам какво има предвид мосю Поаро. — Кроум великодушно се притече на помощ. — Той е напълно прав. Трябва да има някакъв мотив. Мисля, че коренът на цялата работа е силно развит комплекс за малоценност. Може да страда също и от мания за преследване, която в такъв случай е свързана с мосю Поаро. Може да е изпаднал в заблуждение, че мосю Поаро е детектив, ангажиран специално да го залови.

— Хм — каза помощник-комисарят, — днес така се тълкува. По мое време лудият си беше луд и никой не търсеше научно обяснение, за да смекчава факта. Предполагам, че един съвременен лекар ще настани АВС в болница, ще му говори колко добре се е държал през последния месец и половина и след това ще го пусне на свобода като пълноценен член на обществото.

Поаро се усмихна и не отговори.

Заседанието бе закрито.

— Даа... — заключи помощник-комисарят. — Както казахте, Кроум, залавянето му е само въпрос на време.

— Щяхме да го хванем и по-рано, ако не беше с тъй невзрачна външност — поясни инспекторът, — а то обезпокоихме сума безобидни граждани.

— Къде ли е в този момент? — бавно произнесе помощник-комисарят.

ТРИДЕСЕТА ГЛАВА (НЕ ОТ КАПИТАН ХЕЙСТИНГС)

Мистър Къст стоеше пред зарзаватчийницата и гледаше към отсрещния тротоар.

Да, тук е.

„Мисис Ашър. Вестници и цигари.“

На празната витрина имаше надпис.

„Дава се под наем.“

Пусто... Необитаемо...

— Извинете, сър.

Жената на зарзаватчията се опитваше да стигне лимоните.

Той се извини и се дръпна настрана.

Бавно се потътри назад към главната улица.

Беше трудно, много трудно, защото не му бяха останали никакви пари.

Не бе ял през целия ден и това го караше да се чувства много особено, леко.

Погледна таблото с окачен вестник.

„Аферата АВС. Убиецът още на свобода. Интервю с мосю Еркюл Поаро.“

Мистър Къст си каза:

— Еркюл Поаро. Дали поне той знае...

После продължи по улицата.

Не бива да стои и да зяпа вестника.

Помисли си:

„Няма да мога да вървя още дълго.“

Единият крак, после другият... какво странно нещо е ходенето...

Единият крак, после другият — смешно.

Много смешно...

Човекът е смешно същество...

А той, Александър Бонапарт Къст, е особено смешен.

Винаги е бил такъв.

Хората винаги му се смееха.
Не можеше да им се сърди.
Къде отива сега? Не знаеше. Беше стигнал края. Вече гледаше
само в краката си.
Единият крак, после другият.
Вдигна поглед. Пред него светлини. И букви...
Полицейски участък.
— Колко смешно! — изкикоти се мистър Къст.
И влезе вътре. После изведнъж се олюля и се строполи на пода.

ТРИДЕСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА

ЕРКЮЛ ПОАРО ЗАДАВА ВЪПРОСИ

Беше ясен ноемврийски ден. Доктор Томсън и инспектор Джап бяха наминали да запознаят Поаро с резултатите по делото Александър Бонапарт Къст. Приятелят ми бе настинал и не присъствува на нито едно от заседанията. За моя радост не настоя да остана и да му правя компания.

— Предава се в съда — съобщи Джим. — Работата е от ясна поясна.

— Не е ли необичайно да има защита по същество на този етап? — попитах аз. — Мислех, че адвокатите пазят козовете си за понататък.

— Обикновено е така — съгласи се Джап. — Лукас е обаче млад и амбициозен и не му се губи време. А и не се отчайва лесно. Според мен единствената защита е невменяемостта на подсъдимия.

Поаро сви рамене.

— Ако пледира невменяемост, за оправдание и дума не може да става. А доживотният затвор не е за предпочитане пред смъртната присъда, поне аз така мисля.

— Лукас, изглежда, смята, че има шанс — каза Джап. — С това непоклатимо алиби за бексхилското убийство цялото дело може да се измени. Както и да е, Лукас иска да е оригинален. Нали е млад, гледа да направи впечатление.

Поаро се обърна към Томсън:

— Какво е вашето мнение, докторе?

— За Къст ли? Честна дума, не зная какво да кажа. Той забележително добре играе ролята на разумен човек. Не е епилептик, няма две мнения.

— Колко изумителна беше развързката — обадох се аз.

— Припадъкът в андоувърската полиция ли? Да, подходящ драматичен край на трагедията. АВС винаги подбира много добре момента, когато да произведе ефект.

— Възможно ли е да се извърши престъпление и престъпникът да не съзнава, че го е извършил? — попитах аз. — Неговото отричане звучи доста искрено.

Доктор Томсън се усмихна.

— За бога, не трябва да се хващате на тези театрални пози. Къст знае много добре, че е извършил убийствата.

— Когато са толкова ревностни, обикновено знаят — подкрепи го Джап.

— Що се отнася до вашия въпрос, напълно възможно е един епилептик в състояние на сомнамбулизъм да извърши нещо и въобще да не осъзнае, че го е направил. Но е общоприето, че такова действие „не противоречи на волята на този човек в нормално състояние“.

Той продължи да обсъжда въпроса, изпъстри речта си с чужди термини и, да си кажа правата, ме обърка напълно, както често става, ако някой учен заговори надълго и нашироко по своята специалност.

— Във всеки случай аз не поддържам предположението, че Къст е извършил убийствата, без да знае. Можеше да го приема, ако не бяха писмата. Те обаче направо разбиват на пух и прах тази хипотеза. Доказват предварително обмисляне и внимателно подготвяне на престъпленията.

— За тях все още нямаме обяснение — вмъкна Поаро.

— Това интересува ли ви?

— Естествено, тъй като бяха писани до мен. А по въпроса за писмата Къст упорито мълчи. Докато не разбере защо бяха написани и изпратени до мен, няма да смятам случая за приключен.

— Да, разбирам. Прав сте от ваша гледна точка. Нали нямаме основание да подозираме, че този човек някога се е изпречвал на пътя ви?

— Ни най-малко.

— Може ли да направя едно предложение? Вашето име!

— Името ми ли?

— Да. Явно Къст е обременен от каприза на майка си (не бих се учудил, ако страда от Едипов комплекс), дарил го с две грандомански собствени имена: Александър и Бонапарт. Разбирате ли какво искам да кажа? Александър — непобедимият, който се стреми да завладее света. Бонапарт — великият император на французите. Той търси противник, така да се каже, от неговия калибър. Това сте вие — Херкулес, силният.

— Думите ви са показателни, докторе. Те навяват идеи...

— Е, това е само догадка. Трябва да тръгвам.

Доктор Томсън излезе. Джап остана.

— Това алиби не ви ли тревожи? — попита Поаро.

— Да, малко — съгласи се инспекторът. — Обаче не му вярвам и зная, че е фалшиво. Но ще бъде много трудно да го оборим. Тоя Стрейндж е упорит.

— Опишете го.

— Мъж на около четиридесет години, уверен, много упорит. Минен инженер. Останах с впечатлението, че той именно е настоявал да даде сведенията още сега. Искане да замине за Чили. Надява се, че нещата може да се оправят без много формалности.

— Не съм срещал човек, по-непоклатим в показанията си — обадих се аз.

— От тези хора, дето никога няма да признаят, че са сбъркали — каза замислено Поаро.

— Придържа се към показанията си и не се обърква. Кълне се във всичко свято, че е бил с Къст в Ийстбърн в хотел „Уайткрос“ вечерта на двацет и четвърти юли. Бил самотен и искал да поговори с някого. Къст се оказал идеален слушател. Въобще не го прекъсвал. След вечеря двамата играли домино. Стрейндж бил голям майстор на домино, но за негово учудване Къст се оказал доста добър противник. Странна игра е доминото. Някои хора полудяват по нея. Могат да играят с часове. Също като Стрейндж и Къст. Къст искал да си легне, но Стрейндж не давал и да се спомене за това и се закле, че останали поне до полунощ. А ако Къст е бил в Ийстбърн десет минути след полунощ на двацет и пети, той не би могъл да удуши Бети Барнард на плажа в Бексхил между полунощ и един часа сутринта.

— Проблемът наистина е непреодолим — изрече Поаро замислено. — Кара човек да се замисли.

— И Кроум се замисли — подметна Джап.

— Тоя Стрейндж надежден ли е?

— Да. И голям инат. Не мога да разбера къде е грешката. Представете си, че Стрейндж бърка и човекът, с когото е играл, не е Къст. Защо му е да твърди, че е Къст? А и почеркът в адресната книга на хотела е негов. Не може да е съучастник: психопатите нямат съучастници! Да не би момичето да е умряло по-късно? Лекарят беше

уверен в часа на смъртта, а освен това на Къст щеше да му трябва доста време да се измъкне незабелязано от хотела и да отиде в Бексхил, който е на четиринайсет мили разстояние.

— Да, труден проблем — кимна Поаро.

— Но всъщност това не е от решаващо значение. Нали го хванахме в донкастърското убийство — изпръсканото с кръв сако, ножа... Няма начин да се измъкне. Никой съд не може да го оправдае. Само дето ни разваля един бляскав съдебен процес. Той е извършил убийството в Донкастър, в Кърстън и в Андоувър. В такъв случай, дявол го взел, той трябва да е извършил и убийството в Бексхил. Но не виждам как.

Джап поклати глава и стана.

— Сега вие имате думата, мосю Поаро. Кроум се е изчерпал. Впрегнете тези ваши сиви клетки, за които толкова съм слушал. Открийте как го е направил.

И Джап си отиде.

— Какво ще кажеш, Поаро? — попитах аз. — Ще решат ли малките сиви клетки задачата?

Той отговори на въпроса ми с въпрос.

— Кажи, Хейстингс, смяташ ли делото за приключено?

— Ами... да, практически. Човекът е заловен. Голяма част от доказателствата са налице. Трябват ни само някои подробности.

Поаро поклати глава.

— Делото било приключено! Делото! Делото е самият човек, Хейстингс. Докато не научим всичко за него, тайната ще си остане. Не е победа да го пхнеш в затвора.

— Но ние знаем много за него!

— Не знаем нищо. Знаем къде е роден. Знаем, че е участвувал във войната, получил е леко раняване в главата и бил демобилизиран заради епилепсията. Знаем, че близо две години е бил наемател на мисис Марбъри, че е бил тих и затворен — от този тип хора, които никой не забелязва. Знаем, че е замислил и изпълнил изключително сложна серия убийства, но и че е извършил няколко невероятно глупави грешки. Знаем, че е убивал без милост и по жесток начин, но също, че е имал добрината да не допусне вината за убийствата да легне на чужд гръб. Ако е искал да убива безнаказано, много лесно е можел да хвърли подозрението върху други хора. Сам виждаш, Хейстингс,

той е една планина от противоречия. Глупав и хитър, безмилостен и великодушен — трябва да има някакъв решаващ фактор, който да обединява тези противоречия.

— Разбира се, ако се погледне на него като на психиатричен случай... — започнах аз.

— Какво представлява това дело от самото начало? През цялото това време търсех слепешката — опитвах се да разбера кой е убиецът. И чак сега ми стана ясно, Хейстингс, че нямам представа кой е той. Аз съм в неведение.

— Жаждата за власт... — започнах.

— Да, с това могат да се обяснят много неща... но не ме задоволява. Има въпроси, на които нямам отговор. Защо е извършил тези убийства? Защо е избрал именно тези хора?

— По азбучен ред... — подсетих го.

— Да не би Бети Барнард да е единствената в Бексхил, чието име започва с Б? Бети Барнард — една мисъл ми се върти из главата... Сигурно е така — трябва да е така. Но тогава...

Замълча. Не ми се искаше да наруша вглъбяването му.

Задрямал съм. Събуди ме Поаро, който ме разтърсваше за рамото.

— Mon cher ami — каза той с обич, — моят добър гений!

Обърках се от този внезапен изблик на признателност.

— Така е — настоя Поаро, — ти винаги ми помагаш и ми носиш късмет. Ти ме вдъхновяваш!

— Как те вдъхнових сега?

— Както си задавах въпроси, спомних си една твоя забележка, която изяснява много неща. Не съм ли ти казвал, че имаш чудната способност да изразяваш очевидното? А аз пренебрегнах именно очевидното.

— Коя е тази моя забележителна реплика?

— Тя прави всичко ясно като бял ден. В нея са отговорите на всички мои въпроси. Причината защо именно мисис Ашър (нея аз прозрях отдавна), причината за сър Кармайкъл Кларк, причината за донкастърското убийство и накрая, което е много важно, причината за Еркюл Поаро.

— Моля те, обясни ми!

— Не сега. Първо имам нужда от още няколко сведения. Но тях ще ми ги даде нашият „специален отряд“. А щом получа отговор на един въпрос, ще отида при АВС. Най-после ще застанем лице срещу лице — АВС и Еркюл Поаро — двамата противници.

— И тогава? — попитах.

— Тогава — отвърна Поаро — ние ще поговорим. Je vous assure^[1], Хейстингс, за човек, който крие нещо, няма нищо по-опасно от разговора. Както ми каза навремето един мъдър стар французин, човек е изобретил речта, за да се предпази от мислене. Освен това речта е безпогрешно средство да разбереш онова, което той иска да скрие. Човек, Хейстингс, не може да устои на изкушението да не разкрие личността си по време на разговор. Той винаги се издава.

— Какво очакваш да научиш от Къст?

Еркюл Поаро се усмихна.

— Една лъжа — отговори ми. — И от нея ще узная истината!

---

[1] Уверявам ви (фр.). — Б.пр. ↑

ТРИДЕСЕТ И ВТОРА ГЛАВА

„ДА УЛОВИШ ЛИСИЦА“

През следващите няколко дни Поаро беше много зает. Тайнствено изчезваше, говореше едва-едва, мръщеше се сам на себе си и упорито отказваше да задоволи естественото ми в случая любопитство относно гениалното изказване, което според него съм направил.

Не ме покани да го придружа в тайнствените му излизания — нещо, което дълбоко ме възмути.

Но към края на седмицата заяви, че възнамерява да посети Бексхил и ми предложи да отида с него. Излишно е да споменавам, че приех с готовност.

Както се оказа, поканата не се отнасяла само до мен. Членовете на „специалния отряд“ също бяха свикани.

И те като мен бяха дълбоко заинтригувани. Към края на деня поне ми стана ясно в каква посока текат мислите му.

Най-напред посетихме мистър и мисис Барнард и Поаро получи подробни сведения за часа, в който ги посетил Къст, и за това, какво точно бе казал. След това отидохме в хотела, където бил отседнал, и приятелят ми изтръгна от съдържателя точния час на неговото заминаване. Доколкото разбрах, нищо ново не открихме, но Поаро изглеждаше доволен.

После отидохме на плажа, където бил намерен трупът на Бети Барнард. Поаро започна да се върти наоколо и да се взира внимателно в камъчетата. Не виждах голям смисъл в това, тъй като приливът заливаше брега два пъти на ден.

Но от дългото общуване с него бях разбрал, че действията му винаги се диктуват от определена цел, колкото и безсмислена да изглежда тя на пръв поглед.

От плажа ни замъкна до най-близкото възможно за паркиране място. Оттам се запъти към площадчето, където чакаха автобусите от Ийстбърн, преди да напуснат Бексхил. Накрая ни заведе всички в

„Рижата котка“ и пълничката Мили Хигли ни сервира блудкав чай. Поаро ѝ направи някакъв сложен комплимент за формата на глезена.

— Краката на англичанките са прекалено слаби. Но вие, мадмоазел, имате безукорен крак. Той има форма, има глезен!

Мили Хигли дълго се кикоти и го помоли да не говори така. Знаела какви били французите.

Поаро не си направи труда да поправи грешката ѝ относно националността му. Само я гледаше с такъв влюбен поглед, че се стреснах.

— Voilà^[1] — заяви най-накрая, — свърших си работата в Бексхил. Сега отивам в Ийстбърн. Трябва да уточня един малък въпрос, нищо повече. Не е необходимо всички да ме придружавате. Но да отидем преди това в хотела и да изпием по един коктейл. Този карлтънски чай беше отвратителен.

Докато пиехме коктейлите, Франклин Кларк попита любопитно:

— Мисля, че се досещаме какво целите. Искате да опровергавате онова алиби. Но не мога да разбера защо сте толкова доволен. Предполагам, че не сте се сдобили с ново доказателство.

— Не, не съм.

— Тогава?

— Търпение. Всичко ще се нареди от само себе си, ако има време.

— Във всеки случай изглеждате доста доволен от себе си.

— Досега нищо не противоречи на моята теория.

Лицето му стана сериозно.

— Веднъж моят приятел Хейстингс ми каза, че когато бил малък, играел на някаква игра, наречена Истината. Това е игра, в която на всеки се задават по три въпроса, на двата от които трябва да отговори искрено. На третия въпрос може и да излъже. Въпросите, естествено, са от най-нетактично естество. Но в началото всеки трябва да се закълне, че ще каже истината, цялата истина и само истината.

Той замълча.

— Е, и? — попита Мегън.

— Eh bien, искам да поиграем на тази игра. Само че няма да задам три въпроса. Един е достатъчен. По един на всеки.

— Разбира се — рече Кларк нетърпеливо, — ще отговорим, каквото ни попитате.

— Но аз искам да приемете всичко много по-сериозно. Заклевайте ли се, че ще кажете истината?

Той беше толкова сериозен, че другите се стреснаха, изпълниха желанието му и се заклеха.

— Bon^[2] — каза Поаро бързо, — да започнем.

— Аз съм готова — заяви Тора Грей.

— Да, но този път няма да е учтиво, ако дамите са първи. Ще започнем с някой друг.

Той се обърна към Франклин Кларк.

— Е, mon cher M. Clarke^[3], забелязахте ли какви шапки носят тези години жените в Аскът?

Франклин Кларк го зяпна учудено.

— Това шега ли е?

— Разбира се, че не.

— Сериозно, това ли е вашият въпрос?

— Да.

Кларк се намръщи.

— Е, мосю Поаро, всъщност аз не бях в Аскът, но доколкото можах да видя жените в минаващите за Аскът коли, шапките им тази година са по-смешни от всеки друг път.

— Ексцентрични?

— Много.

Поаро се усмихна и се обърна към Доналд Фрейзър:

— Кога бяхте на почивка тази година?

Този път беше ред на Фрейзър да зяпне от учудване.

— На почивка? Първите две седмици на август.

Той се намръщи. Въпросът явно му напомни за загубата на момичето, което бе обичал.

Поаро обаче не обърна внимание на отговора. Погледна Тора Грей и гласът му се промени, стана напрегнат. Въпросът прозвуча остро и ясно:

— Мадмоазел, в случай че лейди Кларк беше починала, щяхте ли да се омъжите за сър Кармайкъл, ако ви предложи?

Момичето подскочи.

— Как смееете да ме питате такова нещо! Та това е оскърбително!

— Може би, но вие се заклехте да кажете истината. Eh bien, да или не?

— Сър Кармайкъл беше изключително мил с мен, като че ли му бях дъщеря. И моите чувства към него бяха такива, уважавах го и му бях благодарна.

— Извинете, мадмоазел, вие не отговаряте с „да“ или „не“.

Тя се поколеба.

— Разбира се, отговорът е „не“!

— Благодаря, мадмоазел.

Той се обърна към Мегън Барнард. Лицето ѝ беше бледо. Тя дишаше тежко, като изправена пред божия съд.

Гласът на Поаро изплющя като удар на камшик:

— Мадмоазел, какъв ще бъде резултатът от моя разпит? Искате ли да открия истината или не?

Тя гордо вдигна глава. Бях сигурен какво ще отговори. Знаех вече, че Мегън таи фанатична страст към истината. Отговорът ѝ бе ясен и направо ме изуми.

— Не.

Всички скочиха. Поаро се наведе напред, загледан в изражението ѝ.

— Мадмоазел Мегън — рече, — вие може да не искате истината и въпреки това да я погледнете в лицето.

Той тръгна към вратата, после се сети за нещо и отиде при Мери Драуър:

— Кажете, дете, имаш ли си приятел?

Мери, която досега гледаше всичко с разбиране, изведнъж се сепна и изчерви.

— Мосю Поаро. Аз... не съм съвсем сигурна.

Той се усмихна:

— Alors c'est bien, mon enfant^[4]. Хайде, Хейстингс, трябва да отидем в Ийстбърн.

Колата ни чакаше и след малко вече се носехме по крайбрежния път през Певънси към Ийстбърн.

— Има ли смисъл да те попитам нещо, Поаро?

— Не сега. Сам си вади заключения от моите действия.

Отпуснах се назад и потънах в мълчание.

Поаро беше доволен от себе си и си тананикаше. Като минавахме край Певънси, той предложи да разгледаме замъка.

На връщане към колата спряхме до група деца, които пееха някаква песничка с пискливи фалшиви гласчета; по облеклото им личеше, че са скаути.

— Какво пеят, Хейстингс? Не мога да разбера думите.

Вслушах се в припева.

*... Да уловим лисица,
да я затворим в клетка
и никога да не я пуснем.*

— „Да уловим лисица, да я затворим в клетка и никога да не я пуснем“ — повтори Поаро.

Лицето му стана изведнъж сериозно и съсредоточено.

— Това е ужасно, Хейстингс! — Той помълча. — Ходиш ли на лов за лисици?

— Не. Никога не съм могъл да си позволя. Мисля, че тук не се занимават много с лов.

— Странен спорт. Дебнене, викове, преследване през ниви, плетове, ровове... лисицата бяга, понякога се връща назад, но кучетата...

— Хрътките!

— ... хрътките са по следите ѝ, хващат я и тя умира бързо и ужасно.

— Звучи жестоко, но всъщност...

— На лисицата ѝ харесва? Не говори глупости, приятелю. И все пак по-добре бърза и жестока смърт, отколкото това, което пеят децата. Да бъдеш затворен в клетка завинаги... Не, това е ужасно.

Той поклати глава. После добави с променен глас:

— Утре ще посетя Къст. — И нареди на шофьора: — Назад, към Лондон.

— Няма ли да ходим в Ийстбърн? — възкликнах аз.

— Защо да ходя? Вече знам всичко.

---

[1] Ето (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Добре (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Скъпи господин Кларк (фр.). — Б.пр. ↑

[4] [Добре, дете мое \(фр.\)](#). — Б.пр. [↑](#)

ТРИДЕСЕТ И ТРЕТА ГЛАВА

АЛЕКСАНДЪР БОНАПАРТ КЪСТ

Не присъствувах на срещата между Поаро и странния Александър Бонапарт Къст. Поради връзките си с полицията за Поаро не беше никак трудно да получи разрешение да го види, но то не се отнасяше и за мен, а освен това за Поаро беше много важно срещата да е поверителна, да са само двамата, лице в лице.

Той обаче ми описа така подробно всичко, че я предавам с пълна увереност — все едно, че лично съм присъствувал.

Мистър Къст се бил смалил. Прегърбил се още по-силно. Все подръпвал самото си. Известно време Поаро не проговорил.

Седял и гледал мъжа срещу себе си. Атмосферата била спокойна... кротка... изпълнена с безкрайна тишина...

Моментът трябва да е бил драматичен — среща на двама противници в една тъй дълга борба. На мястото на Поаро аз сигурно бих се развълнувал.

Но Поаро е делови мъж. Той бил погълнат само от мисълта да направи впечатление на противника.

Накрая попитал предпазливо:

— Знаете ли кой съм?

Другият поклатил глава.

— Не. Освен ако сте подчиненият на мистър Лукас. Или може би идвате от името на мистър Мейнард?

(Мейнард & Коул са адвокати на обвиняемия.)

Тонът му бил вежлив, но безразличен. Изглеждал погълнат от някаква своя неуловима мисъл.

— Аз съм Еркюл Поаро...

Поаро произнесъл тези думи много внимателно... и наблюдавал ефекта. Мистър Къст повдигнал леко глава.

— Нима?

Казал го естествено, както би попитал инспектор Кроум, но без неговата надменност.

После, около минута по-късно, повторил:

— Нима? — Този път тонът му бил различен — в него прозвучал интерес. Повдигнал глава и погледнал приятеля ми.

— Да — отвърнал Поаро. — Аз съм човекът, на когото изпратихте писмата си.

Изведнъж връзката се прекъснала. Мистър Къст свел поглед, раздразнен и сърдит.

— Никога не съм ви писал. Тези писма не са от мене. Казах го вече безброй пъти.

— Знам — рекъл Поаро, — но ако не сте вие, тогава кой?

— Враг. Сигурно имам враг. Всички са срещу мене. Полицията, всички... Това е един чудовищен заговор!

Поаро не отговорил.

Мистър Къст продължил:

— Винаги всички са били срещу мене.

— Дори когато бяхте дете?

Човекът се замислил.

— Не, тогава не. Майка ми ме обичаше много. Но беше амбициозна, болезнено амбициозна. Затова ми е дала тези смешни имена. Беше си втъпила, че ще стана забележителна личност, винаги ме караше да се изтъквам, говореше за волята, за това, как всеки можел да бъде господар на съдбата си, как, стига да съм пожелал, щял съм да постигна всичко!

Той замълчал.

— Тя сгрещи, разбира се. Отрано го разбрах. Не бях от хората, които си пробиват път в живота. Винаги съм вършил глупости, винаги съм изглеждал смешен. А бях и срамежлив, страхувах се от хората. В училище се чувствах много зле. Момчетата научиха собствените ми имена и ми се подиграваха... Бях много слаб — и в игрите, и в ученето.

Той поклатил глава.

— Добре, че бедната ми майка почина. Щеше да се разочарова от мен. В търговската гимназия също се оказах глупав — за да науча стенография и машинопис, ми трябваше повече време, отколкото на всеки друг. И все пак не се чувствах глупав, ако разбирате какво искам да кажа...

Изведнъж погледнал умолително приятеля ми.

— Разбирам ви — отговорил Поаро. — Продължавайте.

— Обаче всички ме смятаха за глупав. Това ме сковаваше. И по-късно в работата беше същото.

— А още по-късно, през войната? — подсказал Поаро.

Лицето на Къст внезапно просветнало.

— Знаете ли, хареса ми войната. Всичко хубаво в живота ми е свързано с нея. За пръв път се почувствувах човек като всички други, бяхме равни. Аз бях като останалите.

Усмивката му се стопила.

— И тогава ме раниха в главата. Много леко. Но откриха, че имам припадъци... Знаех, разбира се, че има моменти, когато не съм много сигурен какво върша. Празници... На няколко пъти падах. Но нямаха основание да ме демобилизират за това. Не беше справедливо.

— А след това?

— Получих работа като чиновник. По това време печелех добри пари. След войната не беше много лошо. Е, вярно, по-малка заплата... И някак си не напредвах. Винаги забравяха да ме повишат. Не бях пробивен... Стана тежко, много тежко... После, по време на кризата... Да ви кажа истината, едва припечелвах да не умра от глад. (А един чиновник трябва и да се облича добре.) Тогава получих предложението за тази работа с чорапите. Заплатата и комисионна.

Поаро любезно му напомнил:

— Но вие разбирате, нали, че фирмата, за която твърдите, че ви е наела, отрича категорично.

Мистър Къст отново се развълнувал.

— Това е, защото участвуват в заговора, не може да не участвуват! Имам писмени доказателства, разбирате ли! Пазя писмата им с указанията къде да ходя и списъка на хората, които да посетя на всяка цена.

— Не писмени доказателства, а писани на машина.

— Това е все същото. Естествено е една фирма за продажба на едро да пише писмата си на машина.

— Не сте ли чували, мистър Къст, че всяка машина може да бъде разпозната по някой написан на нея документ? Писмата до вас са написани на една и съща машина.

— Какво от това?

— Въпросната машина е вашата собствена. Тази, която открихме в стаята ви.

— Изпратиха ми я от фирмата още в началото.

— Да, но писмата сте получили по-късно. Затова, съгласете се, изглежда, като че ли сам сте ги написали и сте ги пуснали по пощата.

— Не, не! Всичко това е част от заговора срещу мен!

И внезапно добавил:

— Пък и какво чудно, че писмата са написани на същия тип машина.

— Същия тип да, но не и на същата машина.

Мистър Къст повтори упорито:

— Това е заговор!

— А какво ще кажете за справочниците „АВС“, които намериха в бюфета ви?

— Не знаех нищо за тях. Мислех, че всичко е чорапи.

— Защо в списъка на хората от Андоувър името на мисис Ашър е отметнато с ченгелче?

— Защото реших да започна с нея. Човек все трябва да започне отнякъде.

— Да, прав сте. Човек трябва да започне отнякъде.

— Нямам предвид това, което вие имате предвид!

— А откъде знаете какво имам аз предвид?

Мистър Къст не отговорил. Целият треперел.

— Не съм го извършил! Аз съм невинен! Това е грешка! Ами ето — погледнете второто убийство, бексхилското. Играех на домино в Ийстбърн. Трябва да се съгласите!

Гласът му бил победоносен.

— Да — казал Поаро замислено. — Но е лесно да се сбърка с един ден. Обаче ако сте упорит, самоуверен човек като мистър Стрейндж, няма да допуснете мисълта, че е възможно да сгрешите. Ще отстоявате докрай думите си. Той е този тип човек. Що се отнася до адресната книга в хотела, няма нищо по-лесно от това, да нанесете друга дата, когато се записвате. Никой няма да забележи.

— Аз играех на домино същата вечер!

— И сигурно добре играете...

Мистър Къст се объркал малко.

— Да... струва ми се, че добре.

— Това е увлекателна игра, нали? Изисква голямо умение.

— Много е увлекателна, много. Едно време често играехме, особено по обяд. Да знаете как се сближават непознати хора на партия домино!

Той се изсмял.

— Спомням си един човек — не съм го забравил, защото ми каза нещо, — просто се запrikaзвахме с него на чаша кафе и после започнахме да играем. И представете си, след само двадесет минути имах чувството, че съм го познавал цял живот!

— И какво ви каза? — попитал Поаро.

Лицето на мистър Къст се помрачило.

— Той ме порази тогава, направо ме порази. Обясни ми, че съдбата на всеки е написана на ръката му. Показа ми линиите на своята ръка — на нея пишело, че на два пъти ще бъде на косъм от удавяне, и наистина на два пъти за малко да се удави. А после погледна моята и ми разправи поразителни неща — че преди да умра, ще стана един от най-известните хора в Англия. Че цялата страна ще говори за мен. Но рече също...

Мистър Къст се запънал.

— Да?

Погледът на Поаро го привличал с магнетична сила. Къст се втренчил в него, извърнал очи, сетне отново ги забол в Поаро като хипнотизирано зайче.

— На ръката ми пишело, че ще умра от насилствена смърт. После се засмя и ми рече: „Май ще умрете на ешафода“. След това пак се засмя и каза, че се шегува...

Къст млъкнал. Очите му се откъснали от Поаро и зашарили неспокойно из стаята.

— Главата ми... много страдам от глава. Понякога главоболията са жестоки. А има моменти, когато не знам... не знам...

И отново замълчал. Поаро се навел напред и казал тихо, но уверено:

— Но вие знаете, че сте извършили убийства?

Мистър Къст вдигнал очи. Погледът му бил искрен и пряк. Вече не се съпротивлявал. Изглеждал странно примирен.

— Да — промълвил. — Знам.

— Но не знаете защо сте ги извършили, прав ли съм?

Къст поклатил глава.
— Не. Не знам.

ТРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

ПОАРО ОБЯСНЯВА

Седяхме и напрегнато слушахме Поаро.

— В това дело — произнесе той — най-много ме безпокоеше въпросът „защо?“. Оня ден Хейстингс заяви, че случаят е приключен. Аз му отговорих, че случаят е самият човек. Тайната не бе в убийствата, а в самия АВС. Защо му е било необходимо да извърши тези убийства? Защо избра мен за противник?

Да се посочи, че човекът е душевно болен, не е отговор. Да се обясни, че върши безумни неща, защото е луд, е глупаво и неинтелигентно. Лудият е също така логичен в действията си, както и нормалният човек, но има своя особена гледна точка. Например, ако някой настоява да излезе вън и да клекне на земята само с една препаска около бедрата, неговото поведение ще ви се стори крайно ексцентрично. Но щом той самият е твърдо убеден, че е Махатма Ганди, поведението му ще ви се види обяснимо и логично.

В случая ми бе необходимо да си представя такава психика, че да е обяснимо и логично от нейна гледна точка да се извършат четири или повече убийства и да се съобщи за това предварително на Еркюл Поаро.

Моят приятел Хейстингс може да потвърди, че от момента, в който получих първото писмо, бях силно обезпокоен и разтревожен. Веднага ми се стори, че нещо в това писмо не е наред.

— Били сте напълно прав — сухо каза Франклин Кларк.

— Да. Но в самото начало направих непростима грешка. Позволих на моето предчувствие, на моето много силно предчувствие, да остане само едно впечатление. Помислих си, че е интуиция. А в един уравновесен, здравомислещ ум няма място за интуиция! Естествено, човек може да предполага и предположението е или вярно, или погрешно. Ако е вярно, казваме, че е интуиция. Ако е погрешно, най-често не го споменаваме повече. Но всъщност интуицията е впечатление, основано на логично умозаключение или на лично

преживяване. Когато един експерт усеща, че има нещо нередно в някоя картина, мебел или подпис на чек, чувството му се основава на множество подробности и признаци. На него не му е необходимо да ги изучава в детайли, опитът прави излишно вдълбочаването в тях и в резултат се получава общо впечатление, че нещо не е наред. Но това не е предположение, а впечатление, основано на опита.

Eh bien, признавам, че не погледнах на това писмо достатъчно сериозно. Само усетих неспокойство. Полицията го сметна за глупава шегга. Но на мен не ми се стори шегга. Бях убеден, че в Андоувър, както пишеше в писмото, ще бъде извършено убийство. И както знаете, точно така стана.

Още тогава схванах, че на този стадий няма начин да разберем кой го е извършил. Единственият отворен път бе да опитам да разбера какъв човек е убиецът.

Имаше откъде да тръгна — писмото, начина, по който бе извършено престъплението, жертвата. Трябваше да открия подбудата за убийството и за писмото.

— Слава — подсказа Кларк.

— Разбира се, комплексът за малоценност обяснява всичко — добави Тора Грей.

— Да, на пръв поглед това бе пътят, по който трябваше да тръгна. Но защо аз? Защо Еркюл Поаро? Би постигнал много по-голяма известност, като изпрати писмата в Скотланд Ярд, а още повече в някой вестник. Навярно вестникът нямаше да публикува първото писмо, но с второто азбучно убийство сигурно щеше да получи всичката слава, която пресата може да му даде. Защо тогава Еркюл Поаро? Имаше ли някаква лична причина? В писмото явно се долавяше предубеждение към чужденците, но не дотам силно, та да се задоволя с подобно обяснение.

После пристигна второто писмо, последвано от убийството на Бети Барнард. Този път стана ясно (както и подозирах), че убийствата ще продължат в азбучен ред, но този факт, задоволителен като решение за много хора, остави в моето съзнание основния въпрос непроменен.

Мегън Барнард се размърда на стола си.

— Не съществува ли жажда за кръв?

Поаро се обърна към нея:

— Права сте, мадомоазел, съществува. Желанието да убиваш. Но то не се покриваше с фактите от нашия случай. Човек, обзет от манията да убива, обикновено се стреми да убие колкото може повече хора. Тласка го непреодолимото желание, което не го напуска. Главната цел на такъв убиец е да скрие следите си, а не да ги разгласява. Като погледнем четиримата убити или поне тримата (защото не знам почти нищо за мистър Даунс и мистър Ърлсфилд), ще ни стане ясно, че стига да е искал, убиецът е можел да ги ликвидира, без да навлече подозрение върху себе си. Полицията щеше да заподозре Франц Ашър, Доналд Фрейзър, Мегън Барнард, евентуално мистър Кларк, дори и да няма преки доказателства срещу тях. Никой не би се сетил да търси вината у психопат. Защо тогава е било необходимо да привлече вниманието върху себе си? Нужно ли е било да оставя до всеки труп по един „АВС“? Или тъкмо тук се крие причината? Дали комплексът не е свързан с железопътните справочници? За мен ставаше невъзможно да разбере убиеца. Не бе правдоподобно да го прави от благородство, от угризение убийството да не бъде приписано на невинен човек.

Въпреки че не успях да си отговоря на главния въпрос, все пак научавах някои неща за убиеца.

— Какви? — попита Фрейзър.

— Първо — много е повърхностен. Убийствата му растяха по азбучен ред, което, изглежда, беше много важно за него. От друга страна, не подбираще жертвите си — мисис Ашър, Бети Барнард, сър Кармайкъл Кларк — това са съвсем различни хора. Няма нито сексуален комплекс, нито възрастов и този факт ми се видя много интересен. Ако един човек убива безразборно, обикновено той го прави, за да премахне някого, който му пречи или го дразни. Но азбучният ред показва, че случаят не е такъв. Вторият тип убийци обикновено подбира определена категория жертви, най-често от другия пол.

Позволих си да направя малък извод. Справочникът ме упъти към човек с железопътен комплекс, както го наричам аз. Среща се по-често у мъжете, отколкото у жените. Малките момчета обичат влаковете повече от момиченцата. Това сочеше и към недоразвит ум. „Детското“ все още преобладава в този човек.

Смъртта на Бети Барнард и начинът, по който бе убита, ми дадоха нови сведения. Особено показателен бе начинът (простете, мистър Фрейзър). Преди всичко тя беше удушена със собствения ѝ колан, което говори, че е била в приятелски или интимни отношения с убиеца. И когато научих някои неща за характера ѝ, направих си извод.

Бети Барнард е обичала да флиртува. Обичала е мъжете да ѝ обръщат внимание, и то представителни мъже. Следователно, за да я убеди АВС да излезе с него, той трябва да е бил привлекателен, да е имал сексапил. Трябва да е умеел, както казват англичаните, „да блесне“. Трябва да е бил от мъжете, които успяват с жените. Представям си сцената на плажа така: той се любува на колана ѝ. Тя го сваля, той игриво го плъзва по врата ѝ. Казва нещо от рода на „сега ще те удуша“. Повтарям, всичко е много игриво. Тя се смее и той тегли...

Доналд Фрейзър скочи, смъртно бледен.

— Мосю Поаро, за бога!

Поаро махна с ръка.

— Свърших. Нямам какво повече да кажа по този въпрос. Преминавам към следващото убийство — на сър Кармайкъл Кларк. Тук убиецът се връща към първия начин — удар по главата. Същият азбучен комплекс, но един факт ме обезпокои. За да бъде последователен, убиецът би трябвало да избира градовете по някаква закономерност.

Например, ако Андоувър е сто петдесет и петата гара на А, то убийството В би трябвало да стане на сто петдесет и петата гара на В или пък на сто петдесет и шестата, а убийството С на сто петдесет и седмата и т.н. А вместо това при градовете също изборът е прекалено безразборен.

— Да не би да ти се струва така, защото ти самият си побъркан на тема ред, Поаро? — прекъснах го аз. — При теб е направо мания.

— Не, не е мания! *Quelle idée*^[1]! Но, признавам, че може би прекалено много наблягам на това обстоятелство. Минавам нататък.

Кърстънското убийство не ни помогна много. Нямахме късмет, защото адресът на писмото беше сбъркан, то се забави и не можахме да се подготвим.

Но по времето, когато беше обявено убийството, вече бяхме изработили ефикасна система за отбрана. Стана ясно, че на АВС няма да му се разминат още дълго престъпленията.

Нещо повече — именно тогава попаднах на чорапите. Стана съвсем ясно, че присъствието всеки път на местопрестъплението на продавач на чорапи не е случайно. Оттук следваше, че именно той е убиецът. Трябва да кажа, че описанието, което ми даде мис Грей, не съответствуваше на портрета, който си бях изработил за човека, убил Бети Барнард.

За останалото ще спомена накратко. Бе извършено и четвърто убийство, този път на някой си Джордж Ърлсфилд. Изказа се предположение, че е бил убит по грешка вместо друг човек — Даунс, който прилича на него по телосложение и е седял в киното на съседен стол.

И тук най-после настъпи обрат! Обстоятелствата се обърнаха против АВС, а не в негова полза, както досега. Той вече е белязан, преследван и накрая арестуван.

Делото, както каза Хейстингс, е приключено.

Така е, що се отнася до публиката. Човекът е в затвора и по всяка вероятност ще бъде изпратен в Бродмур^[2]. Няма да има повече убийства! Край!

Но не и за мен! Аз не знам нищо, абсолютно нищо. Нито защо, нито с каква цел.

И още един безпокоителен факт. Къст има алиби за нощта на бексхилското убийство.

— Това безпокоеше и мен през цялото време — обади се Франклин Кларк.

— Да, то ме накара да се замисля здравата. Защото, както изглежда, алибито е истинско. А то не може да бъде истинско освен — и тук стигаме до две много интересни предположения.

Да предположим, приятели, че Къст е извършил три от убийствата, А, С и D, но не е извършил В.

— Мосю Поаро, това не е...

— Тихо, мадмоазел! — Погледът му принуди Мегън Барнард да замълчи. — Аз искам преди всичко истината! Да предположим, казах, че АВС не е автор на второто убийство. Спомнете си, че то стана през първите часове на двайсет и пети — деня, в който е пристигнал в града. Да предположим, че някой го е изпреварил. Как ще постъпи той при тези обстоятелства? Ще извърши ли второ убийство, или ще приеме първото като подарък?

— Мосю Поаро! — каза Мегън. — Вашето предположение е фантастично! Всички престъпления трябва да са извършени от един и същ човек!

Той не ѝ обърна внимание и продължи спокойно:

— Заслугата на тази хипотеза беше, че обясняваше несъответствието между личността на Александър Бонапарт Къст (който не би могъл да се хареса на нито едно момиче) и личността на убиеца на Бети Барнард. А е имало случаи убийци да се възползват от извършени от други хора убийства. Например не всички убийства на Джак Разпорвача са извършени от него. Дотук добре.

Но сега се изправих пред една трудност.

До бексхилското престъпление нито един факт от азбучните убийства не бе направен публично достояние. Андоувърското събуди слаб интерес. Разтвореният справочник „АВС“ изобщо не бе споменат в пресата. Оттук следваше, че който и да е извършил това убийство, трябва да е имал достъп до факти, известни само на ограничен кръг хора — на мене, на полицията и на някои близки или съседи на мисис Ашър. И затова тази следа ме доведе до глуха улица.

Лицата, обърнати към него, бяха озадачени и смутени.

Доналд Фрейзър промълви замислено:

— В края на краищата и полицаите са хора. Някои дори са симпатични...

Той замълча и погледна въпросително към Поаро.

Поаро поклати глава.

— Не, отговорът е по-прост. Нали подчертах, че има и втора хипотеза.

Да предположим, че Къст не е отговорен за убийството на Бети Барнард. Да предположим, че някой друг я е убил. Възможно ли е този някой да е извършил и другите убийства?

— Но това звучи съвсем безсмислено! — извика Кларк.

— Така ли мислите? Тогава аз направих онова, което трябваше да сторя още в самото начало. Разучих внимателно писмата, които бях получил, но от съвсем различна гледна точка. От самото начало бях усетил, че в тях има нещо нередно, както един познавач на изкуството би усетил от пръв поглед, ако нещо в картината не е наред...

Бях решил, без да се замислям много, че ги намирам за смущаващи, щото са писани от луд. Сега отново ги разгледах и стигнах

до съвсем различно заключение: нередното в тях бе това, че са писани от напълно нормален човек.

— Какво! — извиках аз.

— Да, точно така. Те, както и картината, са имитация. Предявяват, че са дело на луд, но в действителност няма нищо такова.

— В думите ви няма никакъв смисъл — повтори Франклин Кларк.

— Mais si^[3]! Размислете малко. Какво се цели с изпращането на тези писма? Да се привлече вниманието върху автора, да се съсредоточи то върху убийствата. Наистина на пръв поглед това е безсмислено. И тогава прозрях! Те трябваше да привлекат вниманието към няколко убийства, към цяла серия убийства... Нали вашият велик Шекспир е казал: „В гората едно дърво ще мине незабелязано“.

Не поправих литературното изказване на Поаро. Опитвах се да разбера накъде бие. Изведнъж ми стана ясно. Той продължи:

— Кога няма да забележите една топлийка? Когато е на игленика. Кога няма да обърнете внимание на едно убийство? Когато е включено в група сходни убийства.

Имах работа с необикновено умен, изобретателен убиец — безскрупулен, смел и комарджия по душа. НЕ мистър Къст! Той никога не би могъл да извърши тези убийства. Не, сблъсках се със съвсем друг тип човек — човек с момчешки темперамент (за това говорят писмата и железопътният справочник), който се харесва на жените, за когото човешкият живот не представлява нищо и който неминуемо е свързан с някое от убийствата.

Помислете — когато стане убийство, кои са първите въпроси, които задава полицията? Възможност — къде са били всички в момента на убийството? Подбуда — кой е облагодетелствуван от тази смърт? Ако мотивът и възможността са пределно ясни, какво ще направи бъдещият убиец? Ще си изработи алиби — ще нагласи някак си времето според действията си. Но това е винаги рисковано. Нашият престъпник е измислил много по-фантастична защита. Създал е убиец психопат!

Сега ми остава само да разгледам произшествията и да открия възможния убиец. Андоувър? — Този, който веднага ще е заподозрян, е Франц Ашър, но не можех да си го представя как замисля и изпълнява толкова сложен план, нито пък го виждах предварително да се

подготвя за такова нещо. Бексхил? — Може да е Доналд Фрейзър. Той е умен, способен и методичен. Но единствената подбуда да убие годеницата си е ревност, а ревността не е склонна към предварително обмисляне. Освен това разбрах, че е взел отпуската си в началото на август, което прави невъзможна връзката му с убийството в Кърстън. Последва Кърстън и изведнъж се озовахме на много по-благоприятна почва.

Сър Кармайкъл Кларк е много богат. Кой наследява парите? Жена му, която умира, е най-заинтересована, а след това богатството преминава в ръцете на брат му Франклин.

Поаро бавно се обърна, докато очите му срещнаха Франклин Кларк.

— Тогава вече бях сигурен. Човекът, който дълго време живееше в съзнанието ми, бе същият като човека, с когото се запознах в действителността. АВС и Франклин Кларк бяха една и съща личност! Дръзкият, авантюристичен характер, скитническият живот, привързаността му към Англия, която се забелязваше в тънката насмешка към чужденците. Привлекателното, свободно и непринудено държание — за него няма нищо по-лесно от това, да се запознае с някое момиче в кафене. Методичният ум — един ден състави тук план за действие и педантично номерира всяка точка — първо, второ, трето. И най-накрая момчешкият темперамент, за който спомена лейди Кларк и който се изразява дори в литературния му вкус (проверих, и в библиотеката му наистина имаше книга от Незбит със заглавие „Децата на железничарите“). Повече не се съмнявах. АВС, човекът, написал писмата и извършил убийствата, е Франклин Кларк.

Кларк избухна в смях.

— Много хитроумно! А какво ще кажете за нашия приятел Къст, хванат на местопрестъплението? Какво ще кажете за кръвта по сакото му? А ножът в квартирата му? Той може да отрича, че е извършил убийствата...

Поаро го прекъсна:

— Грешите. Той призна.

— Какво! — Кларк изглеждаше наистина слисан.

— О, да — учтиво продължи Поаро. — Малко след като се запrikaзвах с него, ми стана ясно, че Къст действително се мисли за виновен.

— И това ли не ви задоволи, мосю Поаро? — попита Кларк.

— Не. Щом го видях, аз разбрах, че той не може да е убиецът! Не притежава нито здрави нерви, нито смелост, нито дори, бих казал, ума, за да състави такъв план! През цялото време усещах двойствената личност на убиеца. Сега проумях къде се крие тя — има замесени двама души; истинският убиец, хитър, изобретателен и дързък, и псевдоубиецът, глупав, нерешителен, поддаващ се на внушение. Поддаващ се на внушение — точно тук се крие тайната на мистър Къст! За вас не е било достатъчно, мистър Кларк, да измислите цяла поредица убийства с цел да отвлечете вниманието от едно убийство. На вас ви е било нужно и прикритие.

Мисля, че идеята се е породила в съзнанието ви при една случайна среща в закусвалня със странна личност с две бомбастични лични имена. По онова време сте обмисляли различни планове как да убиете брат си.

— Така ли? А защо?

— Защото сте били силно разтревожен за бъдещето. Не знам дали разбирате, мистър Кларк, но вие ми помогнахте, когато ми показахте писмото на брат си. В него той изразява недвусмислено обичта си към мис Тора Грей. Може да е била бащинска или да е предпочитал да е такава. Така или иначе, съществувала е голяма опасност след смъртта на вашата снаха в самотата си той да се обърне към красивото момиче за съчувствие и утеха и (както става с доста възрастни мъже) да се ожени за нея. Страхът ви се усилил, след като сте опознали мис Грей. Виждам, че сте добър, макар и циничен, познавач на характери. Вие сте разбрали, че мис Грей е от тези млади жени, които са готови на всичко, за да си пробият път в живота. Не сте се съмнявали, че тя няма да пропусне случая да стане лейди Кларк. Брат ви бил много здрав и жизнен. От този брак е можело да се родят деца и тогава вашият шанс да наследите богатството пропада.

През целия си живот дълбоко в себе си сте били разочарован, непостоянен човек, който не успява да се задържи на едно място. И горчиво сте завиждали на брат си заради голямото му богатство.

Повтарям, че докато сте прехвърляли най-различни планове в ума си, сте срещнали мистър Къст, който ви е навел на идеята. Неговите необикновени лични имена, епилептичните му припадъци и болките в главата, цялата му боязлива и незабележителна натура ви

накарали да го изберете за оръдие. Планът за азбучната последователност се ражда изведнъж в съзнанието ви — инициалите на Къст, фактът, че името на брат ви започва със „С“ и че живеете в Кърстън са били ядката на вашия замисъл. Дори сте отишли тъй далеч да споменете на Къст за възможния му край, макар че едва ли сте се надявали вашето предложение да пожъне големия успех, който то в действителност пожъна!

Приготовленията ви били отлично направени. От името на Къст сте изписали чорапи, които да бъдат изпратени на него. А самият вие сте му изпратили железопътни справочници „АВС“, опаковани в подобни кутии, и писмо от името на фирмата, в което сте му предложили заплата и комисионна. Действията ви били така добре подготвени, че дори сте напечатали писмата, които сте изпращали след това, и сте му подарили машината, с която сте си послужили.

Оставало ви само да намерите две жертви, чиито имена да започват съответно с А и В и които да живеят в места, започващи със същите букви.

Избрали сте Андоувър като подходящо място и предварителното познаване на градчето ви насочило към магазина на мисис Ашър като сцена на първото убийство. Името ѝ е изписано ясно над вратата, а от собствени наблюдения сте разбрали, че тя е обикновено сама в магазина. За нейното убийство са необходими здрави нерви, дързост и късмет.

За буквата В е трябвало да смените тактиката. Самотните притежателки на магазини може евентуално да са били предупредени от полицията. Предполагам, че сте започнали да посещавате често кафенетата и сладкарниците, шегували сте се и сте ухажвали сервитьорките, търсейки тази, чието име да започва с нужната буква и която е подходяща за целта.

В лицето на Бети Барнард откривате точно този тип момиче, който търсите. Извели сте я веднъж-два пъти, обяснили сте ѝ, че сте женен и поради тази причина трябва да се срещате тайно, на скрити места.

Щом подготовката приключва, пристъпвате към действия. Изпращате на Къст андоувърския списък с нареждането да бъде там на посочената дата и ми изпращате първото писмо от АВС.

На определената дата отивате в Андоувър и убивате безпрепятствено мисис Ашър. Убийство номер едно е изпълнено успешно.

За второто вземате предпазни мерки и го извършвате предния ден. Аз съм твърдо убеден, че Бети Барнард е била убита на двацет и четвърти юли.

Идва ред на номер три, най-важното, истинското убийство от ваша гледна точка.

И тук държа голяма благодарност на Хейстингс за простата и очевидна забележка, която направи и на която никой не обърна внимание.

Той изказа предположение, че третото писмо нарочно е било изпратено с грешен адрес.

И беше прав!

В този факт, тъй прост на пръв поглед, се крие отговорът на въпроса, който ме мъчи толкова време. Защо писмата бяха изпратени до Еркюл Поаро, който е частен детектив, а не до полицията.

Заблудих се, че изпитва лична неприязън към мен. Нищо подобно! Изпратили сте ги до мен, защото основна точка на вашия план е едно от писмата да бъде грешно адресирано и да се забави, а не е възможно това да стане, ако получателят е Скотланд Ярд. Необходим е частен адрес. Избрали сте мен като известна личност и човек, който с положителност ще съобщи за писмата в полицията. Освен това ви е доставяло удоволствие да се надсмивате над един чужденец.

Много находчиво сте адресирали писмото — Уайтхейвън, Уайтхорс, — грешката може да мине за естествена. Само Хейстингс беше достатъчно проникателен да не се поддаде на натрапващата се асоциация и да погледне очевидното!

Разбира се, адресът е бил преднамерено сбъркан. Било е жизненоважно полицията да тръгне по следите едва след като убийството е успешно извършено. Вечерните разходки на брат ви са предоставили удобния случай. А обществото е било така ужасено от АВС, че на никого и през ум не би му минало да ви заподозре.

Със смъртта на брат ви целта, разбира се, била постигната. Не сте имали никакво желание да убивате повече. Но, от друга страна, ако убийствата спрат безпричинно, би могло някой да заподозре истината.

Вашето прикритие, мистър Къст, успешно минал незабелязан поради невзрачната си външност и никой не се усетил, че и трите пъти един и същ човек е бил на местопрестъплението. За ваше голямо раздразнение дори посещението му в Коумсайд не привлякло внимание. Случката напълно излетяла от паметта на мис Грей.

Дързък, както винаги, вие решавате да извършите още едно убийство, но този път следата ясно да е насочена към мнимия убиец.

Избирате за сцена на действието Донкастър.

Планът е много прост. Поради създалите се обстоятелства, вие самият ще бъдете там. Мистър Къст ще бъде изпратен в Донкастър от фирмата. Намерението ви било да го следвате навсякъде и да се оставите на случая. Всичко тръгва добре. Мистър Къст отива на кино. Това е най-доброто разрешение за вас. Сядате през няколко стола от него. Когато той става да си върви, вие правите същото, преструвате се, че се препъвате, залитате, наръгвате един дремещ човек от предния ред, плъзгате един „АВС“ на коленете му, успявате да се блъснете в мистър Къст на изхода, изтривате ножа в ръкава му и го пускате в неговия джоб.

Изобщо не сте си направили труда да търсите човек, чието име да започва с D. Всеки би ви свършил работа! Вие сте предположили (и то много правилно), че това ще бъде сметнато за грешка. Сигурно е щяло да има някой от публиката, чието име да започва с D. Всички ще допуснат, че той е бил набелязаната жертва.

А сега, приятели, да разнищим случая от гледна точка на мнимия АВС, на мистър Къст.

Андоувърското престъпление не му говори нищо. Бексхилското убийство го изненадва и шокира — та той самият бил там по същото време. Следва Кърстън и заглавията във вестниците. Убийство АВС в Андоувър, когато той е бил там, убийство АВС в Бексхил, а сега предстои още едно... Три убийства и всеки път той е на местопрестъплението. Хора, страдащи от епилепсия, често имат празнини в паметта си и не помнят какво вършат в такива моменти... Спомнете си, че Къст е крайно невротизиран и лесно се поддава на внушение.

Тогава получава нареждане да отиде в Донкастър.

Донкастър! А следващото убийство АВС ще бъде в Донкастър. Сигурно е помислил, че това е ръка на провидението, загубва

самообладание, въобразява си, че хазайката му го гледа подозрително, и я излъгва, че отива в Челтнъм. Заминава за Донкастър, понеже това е негов дълг. Следобед отива на кино. Може би е задрямал за малко.

Представете си какво е почувствувал, когато при завръщането си в хотела открива, че на ръкава на самото му има кръв, а в джоба — окървавен нож. Неясните му предчувствия се превръщат в увереност.

Той, самият той, е убиецът! Спомня си за своите главоболия, за празниците в паметта. Той, Александър Бонапарт Къст, е убиец психопат!

Държанието му след това е на преследвано животно. Завръща се в лондонската си квартира. Там е в безопасност, всички го познават, мислят, че е бил в Челтнъм. Но ножът е все още у него — много глупаво от негова страна. Скрива го зад стенната закачалка.

И един ден го предупреждават, че ще дойде полиция. Това е краят! Те знаят!

Преследваното животно хуква за последен път...

Не знам защо е отишъл в Андоувър; предполагам, че е бил преследван от болезнено желание да види къде е било извършено престъплението, престъплението, което е извършил той, макар че не си спомня нищо...

Остава без пари... той е изморен... краката му неволно го отвеждат в полицейския участък.

Но дори попадналото в капан животно продължава да се бори. Къст е твърдо убеден, че той е извършил убийствата, но упорито твърди, че е невинен. И отчаяно се вкопчва в алибито, което има за второто злодеяние. Поне него не могат да му припишат!

Както казах, още щом го видях, ми стана ясно, че той не е убиецът и моето име нищо не му говори! Освен това разбрах, че се мисли за престъпника.

А след като не се призна за виновен, ми стана по-ясно отвсякога, че моята теория е вярна.

— Вашата теория — каза Франклин Кларк — е нелепа!

Поаро поклати глава.

— Не, мистър Кларк, вие бяхте в безопасност до момента, в който никой не ви подозираше. Веднъж заподозрян, доказателствата можеха лесно да се намерят.

— „Доказателствата“?

— Да. Намерих бастуна, с който сте си послужили в андоувърското убийство, в един долап в Коумсайд. Обикновен бастун, с тежка дръжка във формата на топка. Част от дървото било изрязано и заменено с разтопено олово. Вашата снимка беше разпозната от двама души, които ви видели да излизате от киното, когато е трябвало да бъдете на надбягванията. Онзи ден бяхте идентифициран в Бексхил от Мили Хигли и от едно момиче от гостилницата „Червеният бегач“, където сте завели на вечеря Бети Барнард през фаталната вечер. Ала най-компрометираща е елементарната предпазна мярка, която сте пропуснали. Оставили сте отпечатък от пръст върху пишещата машина на Къст, която, ако бяхте невинен, не би трябвало да сте докосвали.

Известно време Кларк седя неподвижен, после каза:

— Rouge, impairé, manque!^[4] Вие печелите, мосю Поаро! Но си струваше да опитам!

С невероятно бързо движение той извади от джоба си малък автоматичен пистолет и го допря до челото си.

Аз извиках и неволно се отдръпнах в очакване на изстрела.

Но изстрел не последва. Спусъкът щракна безрезултатно.

Кларк погледна изумен пистолета и изруга.

— Не, мистър Кларк! — рече Поаро. — Може би забелязахте, че днес имам нов слуга. Един мой приятел — виртуозен джебчия. Той извади пистолета от джоба ви, изпразни го и го върна обратно, без изобщо да се усетите.

— Мръсно чужденче! — изкрещя пламналият от ярост Кларк.

— Да, да, представям си какво чувствувате. Не, мистър Кларк, няма лека смърт за вас! Казаха сте на мистър Къст, че два пъти сте се спасили от удавяне. Знаете какво значи това — че съдбата ви е отредила друга смърт.

— Вие...

От ярост не му идваха думи. Лицето му беше мъртвешки бледо. Той стисна заплашително юмруци.

От съседната стая се появиха двама детективи от Скотланд Ярд. Единият беше Кроум. Той се приближи до Кларк и изрече познатата стереотипна фраза: „Предупреждавам ви, че всичко, което кажете, може да бъде използвано срещу вас“.

— Той каза каквото трябваше — рече Поаро и добави, обръщайки се към Кларк: — Вие сте много високомерен, но все пак

намирам вашето престъпление неанглийско... непорядъчно...
неспортсменско...

---

[1] Що за хрумване (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Затвор за психически болни в Англия. — Б.пр. ↑

[3] Как да няма! (фр.). — Б.пр. ↑

[4] Червено, нечетно, нула! (От езика на професионалните
комарджии — фр.). — Б.пр. ↑

ТРИДЕСЕТ И ПЕТА ГЛАВА

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Срам ме е да призная, че щом вратата се затвори след Франклин Кларк, аз се изсмях истерично.

Поаро ме погледна изненадано.

— Това е, защото му каза, че престъплението му не е спортсменско — поясних.

— Но то е така. Извършеното от него е отвратително. Дори не толкова убийството на брат му, колкото жестокостта, с която е осъдил един нещастник на доживотен затвор. „Да уловиш лисица, да я затвориш в клетка и никога да не я пуснеш.“ Това не е спорт.

Мегън Барнард въздъхна дълбоко.

— Не мога да проумея, не мога. Вярно ли е всичко това?

— Да, мадмоазел. Край на кошмара.

Тя го погледна и гъста червенина заля лицето ѝ.

Поаро се обърна към Фрейзър:

— През цялото време мадмоазел се измъчваше от страха, че вие сте извършили второто убийство.

Доналд Фрейзър каза тихо:

— По едно време и аз си го мислех.

— Заради съня ли? — Той придърпа стола си към младия мъж и добави доверително: — Сънят ви може да се обясни много лесно. Започвате да откривате, че образът на едната сестра се заличава постепенно в паметта ви и неговото място заема другата сестра. Мадмоазел Мегън е заместила сестра си в сърцето ви, но тъй като мисълта, че толкова бързо сте забравили, е непоносима за вас, вие сте опитали да я задушите. С това се обяснява вашият сън.

Погледът на Фрейзър се обърна към Мегън.

— Не се страхувайте да я забравите — продължи Поаро бащински. — Тя не заслужава да се измъчва човек. А такива като мадмоазел Мегън се срещат веднъж на хиляда — un coeur magnifique^[1].

Очите на Фрейзър светнаха.

— Мисля, че сте прав.

Струпахме се около Поаро, питахме го в глас какво ли не и искахме да ни отговори.

— Защо бяха онези въпроси, Поаро, дето ги задаваше на всички? Какъв беше смисълът от тях?

— Някои бяха *simplement une blague*^[2]. Но аз разбрах това, което ми беше необходимо — че Франклин Кларк е бил в Лондон по времето, когато е било пуснато първото писмо, а освен това исках да видя лицето му, когато задавам въпроса си на мадмоазел Тора. Той не знаеше, че го наблюдавам, и долових злобата и гнева, които пламнаха в него.

— Никак не ви беше грижа за моите чувства — обади се Тора Грей.

— Мисля, че отговорът ви не беше искрен, мадмоазел — сухо отвърна Поаро. — И втората ви надежда се провали. Франклин Кларк няма да наследи парите на брат си.

Тя вирна глава.

— Трябва ли да стоя тук и да слушам как ме обиждат?

— Не — каза Поаро и учтиво ѝ отвори вратата.

— Отпечатъкът от пръста допринесе много, Поаро — рекох замислено. — Той се предаде веднага, щом спомена за него.

— Да, много са полезни тези отпечатъци. — И добави: — Вмъкнах това, за да ти направя удоволствие, приятелю.

— Но, Поаро — извиках аз, — нима не е вярно?

— Ни най-малко, *mon ami* — отговори той.

Трябва да спомена и посещението на мистър Александър Бонапарт Къст няколко дни по-късно.

След като изкриви ръката на Поаро от стискане и несвързано му благодари, той се успокои и събщи:

— Знаете ли, един вестник ми предложи сто лири — сто лири! — за да им напиша кратка автобиография. Аз... просто не знам какво да правя.

— На ваше място аз не бих се съгласил за сто — посъветва го Поаро. — Бъдете твърд. Кажете, че искате петстотин. И не се

ограничавайте само с един вестник.

— Наистина ли мислите... че ще мога...

— Трябва да се примирите — усмихна се Поаро, — че сега сте много известна личност. В този момент всъщност най-известната личност в Англия.

Мистър Къст вдигна глава. Лицето му грейна от удоволствие.

— Знаете ли, мисля, че сте прав. Прочут! Във всички вестници! Ще се вслушам в съвета ви, мосю Поаро. Парите ще ми бъдат много необходими... Ще отида някъде на почивка... Освен това искам да направя хубав сватбен подарък на Лили Марбъри — много мило момиче, мосю Поаро, наистина много.

Поаро го потупа насърчително по рамото.

— Напълно сте прав. Починете си добре. И още нещо искам да ви кажа. Защо не отидете на очен лекар? Тези главоболия са вероятно от това, че имате нужда от нови очила.

— Мислите ли, че това е причината?

— Мисля.

Мистър Къст му стисна топло ръката.

— Вие сте велик човек, мосю Поаро.

Поаро, както винаги, не остана равнодушен към комплимента. Дори не успя да придаде на лицето си скромно изражение.

Когато мистър Къст важно си излезе, моят стар приятел ми се усмихна:

— И така, Хейстингс, ние с теб още веднъж бяхме на лов, нали? Vive le sport!^[3]

---

[1] Чудесна душа (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Само шега (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Да живее спортът! (фр.). — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.